192/A/20/4T

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.
Published weekly by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS
Telephones: 921—7121; 465—7902
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.
Chicago: Editor — I. ŠĪMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.
SATURDAY, AUGUST 16, 1969

LATVIJA AMERIKĀ

57. N-RS. SESTDIENA, 1969. GADA 16. AUGUSTS 19. GADS
Atsevišķa numura cena 25 centi

NATIONAL LIBRARY U.S.
AUG 19 1969
BIBLIOTHEQUE NATIONALE

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ
Iznāk reizi nedēļā.
Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi"
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VINČELS
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465—7902
Birojs: 491 College St., Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921—7121
Ņujorkas redakcijas vadītāja: V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466. U.S.A. Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠĪMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālrunis 774—5744

Kas noticis ar Frici Menderu?

ARĪ LATVIJAS NEATKARĪBAS LAIKĀ IZDOTO GRĀMATU IZVEŠANA IR „NOZIEGUMS"! – „GODĪGO SAKARU" RAKSTUROJUMS

Mūsu laikraksta iepriekšējā numurā jau ziņots par ASV latviešu Paula un Irenas Lazdas izsekošanu okupētās Latvijas apmeklējuma laikā, arestēšanu un izraidīšanu no Pad. savienības, apsūdzot abus dažādos pret padomju valsti vērstos ,,noziegumos". Viens no šiem „noziegumiem" bija mēģinājums „slepeni" izvest divus rakstus, kuŗus P. Lazda bija saņēmis no kādreizējā sociāldemokratu partijas vadītāja Dr. Friča Mendera. Šie „nodevīgie materiāli" atrasti paslēpti Irenas Lazdas rokas somiņā, kas katram loģiski domāt spējīgam cilvēkam visskaidrāk apliecina, ka tie nav nedz slēpti, nedz mēģināts tos slepeni izvest, taču komūnistu domāšana reiz nu ir atšķirīga no brīvajās demokratijās parastās. Skaidrs katrā ziņā ir viens: Paulam un Irenai Lazdai bijusi gandrīz neticama laime, ka par izdarītajiem „noziegumiem" tikuši tik viegli cauri — vienīgi ar arestēšanu, 10 dienu pratināšanu un izraidīšanu. Tikpat labi viņu ceļojums no ASV uz Rīgu varēja beigties kādā vergu darbu nometnē, ar kuŗām iepazinušies jau ne mazums ārzemju tūristu par daudz niecīgākiem „noziegumiem". Bet — propagandas labā Pad. savienība kādreiz rīkojas arī pretēji savām paražām. Tā noticis arī šoreiz, un tā bija abu Lazdu laime, taču nopietns brīdinājums citiem tūristiem uz okupēto Latviju.

Kas noticis ar Dr. Frici Menderu, no kuŗa P. Lazda ieguva divus manuskriptus, pagaidām nav zināms. No Helsinkiem saņemtas vienīgi ziņas, ka 9. jūlijā izkratīts viņa dzīvoklis un viņš pats aizturēts. Par viņa tālāko likteni nekādu ziņu nav. Piezīmējams, ka pašreiz 84 gadus vecais Dr. Fricis Menders ir viens no Latvijas valsts proklamētājiem 1918. gada 18. novembrī, ilggadējs Latvijas Saeimas deputāts un Latvijas sociāldemokratu partijas priekšsēdis. Frici Menderu komūnisti deportēja. Pēc amnestijas Dr. Menders 1955. gadā atgriezās Latvijā no ieslodzījuma spaidu darbu nometnē Mordovijā un pēdējos gados dzīvoja Rīgā.

Ziņojot par Paula un Irenas Lazdu „noziegumiem" Latvijā, I. Vijums „Cīņas" 18. jūlija numurā asi vēršās arī pret F. Menderu, cita vidū rakstot: „Bijušais sociāldemokratu līderis, kaut arī dzīvo mūsu maizē un izmanto visus mūsu sabiedrības labumus, idejiski nav atbruņojies. Menders jau laikus bija sacerējis pretpadomju raksteli un ātri vienojās ar Lazdu, ka viņš nogādās šo sacerējumu Rietumos." Tālāk lasāms, ka „Mendera rakstā bija neapvaldīti mūsu dzīves, iekšpolitikas un ārpolitikas apmelojumi.! Visprimitīvākās buržuaziskās propagandas ābeces gudrības — tas arī viss, ko spējis Fricis Menders. Pēdējo gadu desmitu notikumi viņam nav neko iemācījuši. Viņš raugās tikai atpakaļ. Lai arī cik dīvaini tas varētu likties, bijušais politiskais darbonis, kuŗš sevi uzskata par sociālistu, ideālu redz vienīgi buržuaziskajā iekārtā."

Spriežot pēc šī I. Vijuma raksta „Cīņā" un līdzīgi šiem uzbrukumiem Rīgas krievu valodas laikrakstā „Sovjetskaja Latvija" un radiofonā, sirmo F. Menderu apvaino „padomju varas nomelnošanā". Tas ir smags apvainojums, par ko „visbrīvākajā pasaules valstī" draud bargs sods. Maz ticams, ka komūnisti Menderam izrādīs tādu pašu pretimnācību, kādu laimīgi piedzīvoja abi Lazdas. Drīzāk paredzams, ka Menderu „sauks pie atbildības" un notiesās uz vairākiem gadiem cietumā vai spaidu darbu nometnē. Pēc Rietumos saņemtām ziņām, Menders slimo ar nopietnu sirds kaiti, tādēļ apcietinājums viņam varētu reizē būt netiešs nāves sods. Uz šo faktu, atraidot komūnistu pret sevi vērstos apvainojumus, Stokholmas „Dagens Nyheter" slejās norādījis arī latviešu sociāldemokratu vadītājs trimdā Bruno Kalniņš, piebilstot, ka jau pirms dažiem gadiem Mendera lietā pie Pad. savienības iestādēm griezušies Zviedrijas un Dānijas ministru prezidenti, kā arī Sociālistiskā internacionāle.

Kā no pārmetumiem Paulam un Irenai Lazdai nepārprotami izriet, tad komūnisti par „noziegumu" atzīst arī Latvijas neatkarības laikā izdoto grāmatu izvešanu, kaut šīs grāmatas ir tikai konversācijas vārdnīcas un vecs bībeles izdevums, kā Lazdu gadījumā. Šo faktu derētu ievērot ne vien tūristiem, kas brauc uz Latviju, bet arī tiem „tiltu cēlējiem" un „sakaru veidotājiem", kas propagandē un ieteic okupētās Latvijas apciemojumus. Iespējams, ka P. Lazda izdarīja šo „noziegumu", izlasījis U. Ģērmaņa grāmatu „Zili stikli, zaļi ledi" aprakstu, kā viņš šķirojis Latvijā atstātās grāmatas, lai izšķirtos, kuŗas tagad būtu pārvedamas uz Zviedriju. U. Ģērmanis grāmatas no Latvijas izveda, P. Lazdam to pierakstīja par noziegumu. Kā liekas, tad arī komūnistiem ir divas mērauklas: kas atļauts vēsturniekam Uldim Ģērmanim, tas nav atļauts vēsturniekam Paulam Lazdam. Bet, tā jāpieņem, P. Lazdam arī nav tik sirsnīgs kontakts ar Latvijas vēstures viltotājiem Rīgā un tik labi ieskati par Pad. savienības bijušajiem un esošajiem atašejiem Stokholmā kā U. Ģērmanis par sevi liecina savā jau minētajā grāmatā, ar kuŗu mūsu trimdas sabiedrībā ievedis ir krietnu „Trojas zirgu". Ja ne citādā ziņā, tad vismaz netieši mudinot grāmatas lasītājus darīt to, ko Rīgas komūnisti atzīst par noziegumu.

I. Vijums savu rakstu „Cīņā" beidzis ar norādījumu, lai gadījums ar Lazdu ir mācība visiem, kas gatavojas ļauniem nolūkiem, tālāk uzsveŗot, ka īstus tūristus Latvijā gaida ar īstu sirsnību un viesmīlību. Nav jau grūti iedomāties, kādus apmeklētājus komūnisti uzskata un atzīst par „īstiem tūristiem", bet, lai nerastos nekādi pārpratumi, lietderīgi ievērot, kā „godīgos sakarus" ar dzimteni raksturo kādreizējais Pad. savienības sūtniecības atašejs Stokholmā un pašreizējais Komitejas sakariem ar tautiešiem ārzemēs priekšsēdis Zakenfelds, kas par šo jautājumu runāja Rīgas radiofonā, cita vidū sakot: „Emigrācijas reakcionārās aprindās ieskata kontaktus ar Latviju par nepieciešamību, bet šie cilvēki meklē tā sauktos nekontrolētos kontaktus ar latviešiem Rīgā, kontaktus bez padomju iestāžu un kultūras sakaru komitejas ziņas. Bet tā nav runa par nopietniem kontaktiem. Ja cilvēks iebraucis svešā pilsētā, ar ko tad viņš kontaktēsies? Vajadzīgi taču cilvēki, kas organizē tikšanos ar kultūras darbiniekiem, jaunatni un citiem." Tātad, no Zakenfelda paskaidrojuma neapšaubāmi izriet, ka „godīgi sakari" ar dzimteni ir tikai tādi, kuŗus organizē komūnisti resp. padomju iestādes, bet „īsti tūristi" savukārt tikai tādi, kas brauc uz Latviju nevis piederīgo apciemošanai un dzimtenes atkalredzēšanai, bet gan, lai „svešā pilsētā" tiktos ar propagandistiem, kuŗus izraudzījuši komūnisti, lai skatītu nevis to, ko paši vēlas, bet ko komūnisti grib tiem rādīt. Jebkādi citi kontakti ir „noziedzīgi", cita veida tūristi ir „negodīgi"...

Šo Zakenfelda vaļsirdīgo atzīšanos sevišķi derētu ievērot tiem, kuŗus svešuma latviešu „sakaru veidotāji" sirēnas balsī mulsina, kārdina un mudina doties kā „īstiem tūristiem" uz okupēto Latviju un stiprināt „godīgus sakarus" ar tautu dzimtenē (lasi: Rīgas komūnistiem).

Rd.

MAZPAZĪTĀ „AMATA" TĒRPĀ

Arī archibīskaps Arnolds Lūsis, kas uzņēmumā redzams tautiešiem mazāk pazīstamā — makšķernieka „amata" tērpā noņemam no āķa noķertu basu, savu atvaļinājumu labprāt pavada laivā ezeros vai upēs ar makšķeri rokā. Divas atvaļinājuma dienas, kuŗas archibīskaps pavadīja Bankroftas tuvumā, bija vēsas un lietainas, taču zivis ķērās sevišķi labi, arī sēņošana veiksmīga. Stundas laikā izbraukuma dalībnieki — archibīskaps A. Lūsis, torontietis Krišs Balodis (uzņēmumā aizmugurē) un mūsu laikraksta fotografs ar makšķeri izvilka atļauto normu, sešus basus katrs.

Foto: J. Liģers

Vai BPLA ir sairuma priekšvakarā?

LATVIEŠ APVIENĪBA AUSTRALIJĀ KĻŪST ENERĢISKA UN DRAUD ATRAUT LĪDZEKĻUS BRĪVĀS PASAULES LATVIEŠU APVIENĪBAS DARBAM

Visas pazīmes rāda, ka Latvijas atjaunošanas komitejas Eiropas centram ir jūtamas financiālas grūtības, kādēļ tas nespēj pildīt savas materiālās saistības ar Brīvās pasaules latviešu apvienību. Šī iemesla dēļ jau pērn piešķirtās Tautas balvas pasniegšana Mārtiņam Zīvertam aizkavējās par apmēram pusgadu. Šai sakarā Amerikas latviešu apvienība šogad savukārt nolēmusi, ka nepiedalīsies Tautas balvas piešķiršanā, ja visas BPLA pamatorganizācijas līdz noteiktajam laikam nebūs iemaksājušas savu līdzekļu daļu. Citā sakarā neapmierināta ir Latviešu apvienība Austrālijā, atzīstot, ka bezdarbība apdraud BPLA eksistenci un draudot tai atraut līdzekļus. „Austrālijas Latvieša" 8. augusta numurā šai sakarā lasāms:

Tā kā kopš Brīvās pasaules latviešu apvienības valdes sēdes 1968. gada oktobrī Vašingtonā apvienības darbā praktiski nekas nav darīts, tāda bezdarbība apdraud visu BPLA eksistenci. Bezdarbībai turpinoties, nav sagaidāms, ka Latviešu apvienības Austrālijā delegātu kopsanāksme 1970. gada 25. janvārī būs ar mieru izdarīt tālākus līdzekļu piešķīrumus BPLA valdes rīcībā.

Tāds ir saturs vēstulēm, kuŗas, izpildot Latviešu apvienības Austrālijā prezidija 25. jūlija sēdes lēmumu, visiem Brīvās pasaules latviešu apvienības valdes locekļiem ārzemēs nosūtīja BPLA valdes un LAA prezidija loceklis A. Auziņš Adelaidē. Vēstulē teiktais nozīmē, ka LAA prezidijs ir neapmierināts par BPLA valdes kavēšanos sākt aktīvu darbību saskaņā ar LAA prezidija priekšsēža J. Riteņa Vašingtonas sēdē izteiktajiem ieteikumiem un draud atraut BPLA darbam paredzētos Austrālijas līdzekļus gadījumā, ja tāda kavēšanās turpinātos arī vēl gada atlikušajā daļā. Galvenie J. Riteņa ieteikumi bija kopīga BPLA informācijas centra radīšana un ciešāka sadarbība kultūras fondu resp. biroju starpā.

Prezidijs Adelaidē lēmumu par vēstuļu izsūtīšanu pieņēma pēc tam, kad bija noklausījies LAA kasieŗa G. Bērzzariņa ziņojumu par viņa apspriedēm Vašingtonā ar Amerikas latviešu apvienības ģenerālsekretāru B. Albātu un valdes locekļiem A. Zāģeri un V. Kārklu.

LAA kontribūcija BPLA darbam, neskaitot piedalīšanos Tautas balvas piešķiršanā, ir trīs četrpadsmitās daļas no BPLA budžeta, t.i. 300 dolaru gadā. LAA Brīvās pasaules latviešu apvienības valdē sūta arī 3 no 14 valdes locekļiem. Vai brīdinājums atraut gadskārtējo iemaksu būs pietiekams BPLA „lielās māsas" — Amerikas latviešu apvienības iekustināšanai aktīvākam darbam, to pašreiz grūti pateikt. Skaidrs ir vienīgi tas, ka, domājot par kādiem plašākiem visu zemju kopīgiem pasākumiem BPLA darbā, nāksies ievērojami palielināt arī visu šo zemju iemaksas tāda darba īstenošanai, un nav ticams, ka arī Austrālijas līdzšinējais devums tādā gadījumā nebūs jānosaka daudz augstāks.

AMERIKĀŅU „ŽANNA DARKA" GLĀBJ ASV AIZSARDZĪBAS SISTĒMU

ASV prezidents Niksons, pateicoties vienas sievietes balss pārsvaram, ieguva senāta piekrišanu sākt daudz apstrīdētās pretraķešu aizsardzības sistēmas (AMB) izveidošanu. Šī sieviete, kuŗa ar savu balsi izglāba prezidenta likumprojektu ir jaunā amerikāņu „Žanna Darka" — 71 gadu vecā republikāņu senātore Margareta Smita.

Pēdējā nobalsošanā, kad balsis draudēja sadalīties 50 pret 50, kas nozīmētu projekta noraidīšanu, Smita pretēji savai iepriekšējai nostājai izšķīrās par ABM likumprojektu un ar savas balss pārsvaru panāca tā pieņemšanu ar 51 balsi, pretim balsojot 49 senātoriem. Senātam bija jānobalso par 759 milj. dolaru atvēlēšanu, lai izveidotu ABM sistēmu Dakotā un Montānā kā daļu no 20 bilj. dolaru kopīgās aizsardzības summas.

Niksons jau ilgu laiku cīnījās par senāta piekrišanu šim projektam un atkārtoti noraidīja jebkādu kompromisu, lai nodrošinātos pret varbūtēju Pad. savienības „pirmo sitienu", kā arī pret sarkanās Ķīnas iespējamiem raķešu uzbrukumiem ASV pilsētām. Prezidents norādīja, ka pretraķešu aizsardzības sistēmas izveidošana atvieglinās arī sarunu uzsākšanu ar Pad. savienību par bruņošanās ierobežošanu, jo komūnisti respektē tikai stipru varu. Projekta pretinieki savukārt iebilda, ka ABM sistēmas izveidošana tikai izsaukšot jaunu bruņošanās sacensību. Demokratu senātors Fulbraits pat brīdināja, ka aizsardzības izdevumi vājināšot valsti un varu pārņemšot „fašisti vai komūnisti".

Pēteris Aigars

Akmeņainā pludmalē

Tveicīgā pēcpusdienā soļojām trīs pa akmeņaino pludmali kādā no Dienvidanglijas piekrastes peldvietām, kas otrā pasaules kaŗā atradās pašā frontes līnijā. No kaŗa paliekām vairs nav ne vēsts. Likās, mēs vienīgie, trīs staigātāji pa pludmali, šajā raibajā dīkdieņu un atpūtas meklētāju drūzmā vēl nebijām aizmirsuši kaŗa drausmu. Cilvēku atmiņa ir īsa. Ienaidnieki kļūst sabiedrotie, un sabiedrotie pārvēršas par pretiniekiem. Viss atkarīgs no kopīgajām interesēm, ne morāliskiem apsvērumiem.

Soļojām un palaikam cits citam kaut ko vaicājām. Pēkšņi jaunākais no mums, kas pats bija cīnījies, zaudējis cīņu, izcietis pazemojumus, bet nesalūzis, jautāja:

„Bet kā ir ar mūsu lietām? Latvijas zelta vairs nav, vai vēl ir kādas cerības?" Viņa skatienā bija šaubas, vai visiem upuŗiem, kuŗus esam nesuši, visām ruņām un darbiem pēdējos divdesmit piecos gados bijusi kāda vērtība.

Ko atbildēt? Izvairīties, izlīdzēties ar parastiem mierinājuma vārdiem būtu negodīgi, kaut arī atbilde uz šo jautājumu atrodas vācelē ar septiņām atslēgām.

„Varu atklāt tikai savus ieskatus, jo neviens mani nav izredzējis atbildēt uz tik nopietniem jautājumiem. Turklāt mani ieskati, droši vien, nesaskanēs ar oficiālo organizāciju viedokli."

„Mani tieši neoficiālās atbildes visvairāk interesē," jautātājs lūkojās manī un gaidīja atbildi, lai kāda tā būtu.

„Redziet, notikumi ienākas lēni, pat pārāk lēni; tie veidojas no sīkdaļām, dažkārt vienkāršai acij neuztveŗamām parādībām. Es nedomāju, ka viss, kas veikts pēdējos divdesmit piecos gados mūsu nacionālās apziņas labā, būtu vējā kaisīti graudi. Viss, kas darīts mūsu tautas, sašķeltās un izkliedētās tautas kopā saturēšanai, ir lieti veikts, bet ar to vien nepietiek. Laiks mūsu tautais dzimtenē un mums pašiem uzdod arvien jaunus uzdevumus, kuŗus nav spējīgs veikt neviens draugs vai aizgādnis. Pasaulē nu reiz ir tāda kārtība, ka neviena tauta un neviens cilvēks nedrīkst uzticēt savu likteni citām rokām. Kas to dara, kļūst par sava palīga vasali.

Vai mums ir izredzes? Protams, mums ir tikpat lielas izredzes kā visām citām Austrumeiropas tautām, vienalga, vai tās ir iekļautas padomju imperijā tieši vai netieši. Eiropu var glābt tikai paši eiropieši un neviens cits. Atomieroču un technisko atradumu līdzsvars neļauj pretējām pusēm uzstādīt ultimātus. Bet visu pasaulē neizšķir ieroči. Katrā kaŗā, un arī aukstajā kaŗā, kuŗš pasludināts par izbeigtu, bet praktiski turpinās, izšķīrējs faktors ir psichiskās pretestības sīkstums. Nesen žurnālā „New Scientist" Līdsas universitātes mācības spēks Dr. Filips Burēs konstatēja, runājot par vides iespaidu uz individu: „Aleksandrs Solžeņicins mani pārliecinājis, ka cilvēka gara slāpes ir neveldzējamas un no paaudzes uz paaudzi atjaunojas."

Jūs, liekas, zināsit, kas ir Solžeņicins un kāda viņa loma padomju rakstniecībā. Viņš ir aizliegts, tomēr visi viņu lasa; nelegāli, bet lasa. Viņš ir 10 gadu pavadījis spaidu darbu nometnēs, bet nebaidās runāt patiesību, labi zinādams, ka viņam par to atkal var draudēt desmit gadu. Terrors salauž tikai vājos, bet stipros padara vēl nesalaužamākus. Nesen kāds rietumu žurnālists, kas pavadījis vairākus gadus Maskavā, arī Čechoslovakijas krizes gadījumā, atzinās, ka ap 80% krievu tautas atzinuši padomju valdības rīcību par pareizu Čechoslovakijā, bet to kritizējuši tikai lielākais 20%. Ārēji liktos, ka visa padomju sabiedrība ir vardarbības pusē, bet neaizmirsīsim, ka krievu komūnisma imperijā ir tikai drusku pāri par 50%. Ko domā ļaudis citās padomju republikās, kuŗas ārzemniekiem nav pieejamas, tas nav viegli atbildams, bet skaidrs, ka viņi nedomā to pašu, ko domā krievu tautas vairākums.

Ja atgriežamies pie Solžeņicina, tad viņa liberālisms, viņa uzskats, ka ievērojams rakstnieks valstī ir it kā otra valdība, tādēļ neviens režīms nekad nav ieredzējis lielus, bet tikai viduvējus rakstniekus, atspoguļo to 20% pasaules uzskatu, kuŗiem komūnisms nozīmē visu individuālo brīvību un visu sociālisma solījumu laušanu.

Parlamentārā iekārtā 20% nav izšķīrēja nozīme, bet diktatūrā šis aktīvais mazākums ir spēks, kuŗu neviens nevar ignorēt. Lielas imperijas nav iekaŗojamas. Vienīgi tatāriem savā laikā izdevās iekaŗot Maskavu, bet nevienam no Rietumu valdniekiem, kas bija paredzējuši savos kaŗa mērķos Maskavas okupāciju, tas neizdevās uz ilgāku laiku. Bet ir citi spēki, kas sagrauž imperijas — iekšējās nesaskaņas, valdošo aprindu morāliskais sabrukums. Krievijas komūnistu partija vairāk par atomieročiem baidās no ideologiskajiem ieročiem, no reformēta, humāna sociālisma. Šīs bailes pamudināja arī uz Čechoslovakijas okupāciju. Turklāt Pad. savienībā cauri partijas aparāta sietam pie varas laužas jaunās paaudzes pārstāvji, kuŗiem ir citādi uzskati par komūnismu nekā Staļinam, Kosigīnam vai Brežņevam. Tā sauktā Brežņeva doktrīna, ka Pad. savienībai ir tiesības ar varu iejaukties visu citu „brālīgo" tautu dzīvē, ja sociālistiskais režīms, pēc Kremļa ieskatiem, ir apdraudēts, nav atradusi atbalsi citu tautu komūnistos, jo vasaļu laiks vēsturē pagājis."

Mani līdzgājēji uzmanīgi klausījās saraustīto domu gājienu, tad jaunākais izmeta:

„Tas nozīmē, ka viss vēl nav zaudēts?"

„Protams, viss nav zaudēts, vienīgi mēs neviens nezinām, kad zaudēto atgūsim. Vēsture neatkārtojas. 1918. gads bija vienreizēja parādība. Brīnums pie Ventas nenotiks otrreiz. Mums ir jāpārvērtē kā savi mazie spēki, tā savi lielie un mazie draugi, ja nepieciešamība prasa, tos mainot. Neviens nevalkā apavus, kuŗi spiež kāju. Pār visām lietām nekad neaizmirstiet, ko rakstījis Blaumanis: Mans zelts ir mana tauta."

„Kas to būtu domājis — vecais ērglenietis vēl 50 gadu pēc nāves mums varēs dot padomus," noteica vecākais līdzgaitnieks.

„Arī pēc simt gadiem — tai paaudzei, kas nāks, viņš būs tikpat nozīmīgs kā mums. Rakstnieka pienākums nav kavēt laiku lasītājiem ar veikli risinātu fābulu, ar smeldzīgām vārsmām izraisīt nopūtas, bet parādīt laimīgajiem, ka laime ilgst tikai mirkli, un atgādināt nelaimīgajiem, ka likstas tāpat pāriet kā pali. Rakstniekam, skatot savu laiku, ir jāredz pagātne un reizē jāmet skatiens nākotnē. Nākotnes mīklas ne visas ir atminamas, turklāt citas ir tik pretrunīgas, ka arī attapīgākais minētājs var kļūdīties. Tikai viens mums jāiegaumē: katra paaudze pārvērtē iepriekšējās paaudzes sasniegumus un neveiksmes. Arī Ļeņina, Staļina un pēcteču kļūdas jaunā paaudze padomju imperijā sāk izvērtēt, un tas viss var pavērt jaunas iespējas visām tautām, arī mūsu tautai. Vērtību pārvērtēšana ir sākusies kā

(Nobeigums 3. lpp.)

Zili stikli, bāli lakstī

Kaut varētu citādi liktāes, priecājos par sociāldemokratu oficioza „Brīvība" šāgada 5. numurā ievietoto nikno uzbrukumu man. Priecājos tāpēc, ka tas man dod iespēju vēlreiz izteikties Ulža Ģērmaņa grāmatas „Zili stikli, zaļi ledi" lietā. Nepatīkami vienīgi, ka šis sociāldemokratu oficiozs sasniedz tikai nelielu latviešu daļu.

U. Ģērmaņa aizstāvis Ezītis nav turējies pie mierīgo debašu stila, kā es šīs pārrunas biju iedomājusies, bet gāž pret mani baltu uguni un vismelnākās apsūdzības. Tas man dod tiesības salīdzināt: Ģērmaņa — Ezīša pašas negantākās dusmas nav pataupītas Latvijas okupantu dienderiem, mūsu vēstures piesmējējiem, provokātoriem, cilvēku mednieķiem un bendes kalpiem. Attieksmē uz tiem abi var iztikt ar literārākiem līdzekļiem, pat ar intelektuālām rotaļām.

Bet — kāpēc šīs dusmas? Vienkārši: tāpēc, ka esmu iedrošinājusies šī laikraksta slejās apšaubīt Ģērmaņa grāmatas galveno tezi; tezi par latviešu iestāšanās vēlamību komūnistu partijā. Teicu, ka tas nevarētu būt gudrības pēdējais vārds, un pastāstīju, kāda bijusi mana, manu draugu un paziņu pieredze šai lietā.

Tādēļ izmantoju šo gadījumu, lai pateiktu Ģērmanim — Ezītim un viņa domu biedriem: Stājaties partijā paši, ja saskatāt tajā savas dvēseles glābiņu, bet lieciet Latvijas latviešus mierā! No Stokholmas un arī dažām ASV pilsētām nevar dot padomus dzimtenes tautiešiem, kas partijas ultimātu dēļ bleži vien ir nostādīti drausmīgu un traģisku jautājumu priekšā. Jums nav tiesību uzmākties cilvēkiem, kas jau tā paklauti grūti iedomājamam, pat neizturamam spiedienam. Par to visu jums, acīm redzot, nav ne mazākās jēgas, arī tad ne, ja jūs esat nodzīvojuši divas nedēļas Rīgas viesnīcā vai pie mammas.

Cik gudrs būtu bijis norvēģu tautai 1944. un 1945. gada sākumā dots padoms masveidīgi iestāties Kvislinga nacistu partijā? Vai ir dažādības ar latviešu stāvokli 1969. gadā? Dabīgi — ir! Bet ir arī pārsteidzošas paralēles, jo sevišķi tad, ja runājam par okupantu un viņu vietējo kalpu nīšanu un tiesas dienas tuvumu.

Vai, varbūt, paprasīsim čehiem viņu domas šai jautājumā? Viņi atbildi jau devuši! Kā gāzu apvienošanās 1919. gada jūzinō čechu lietās labi informētais vācu nedēļas žurnāls „Der Spiegel" (7. jūlijā, 75. lpp.), Ziemeļbohēmijā un Dienvidmorāvi-jā izstāšanās no komūnistu partijas pieņēmusi tādus apmērus, ka Husaka vadītā partija sarukusi par vienkāršu kadru nodaļu! Javas elektronfabrikā Prāgā no 1850 partijas biedriem 1400 jau izstājušies. Motolas slimnīcā pasaules laimnešu organizāciju pametuši visi vietējie komūnisti, tajā paliekot tikai priekšsēdim un sekrettāram. Ir uzņēmumi, kuros „tautas avangardam" pateikuši ardievas simtprocentīgi visi biedri, ieskaitot arī prezidiju!

Bet, atgriežoties pie maniem oponentiem, jāsaka arī vēl tas: Ir apbrīnojami, ka tieši tie, kas gadu desmitiem nodarbojušies ar citu cilvēku durstīšanu, knaibīšanu un nerrošanu, parāda „kautrīgās mimozas" vārīgumu, ja kaut vai pavisam saudzīgi kritizē viņus pašus. Pēc brīža mimoza tad pārvēršas medūzā, un tad notiek pārspīlēšana pretējā virzienā, kā tas vērojams šai strīdā. Taču rezultāts nevarētu tik svarīgs, ka krievu opozicija, ko tagad KGB žandarmi spaida un netaisnās tiesas soda, ir arī latviešu tautai labvēlīgs un atbalstāms faktors."

Nekur savos rakstos, ne arī grāmatā „Sarkanā migla" neesmu ar savien secinājumiem gājusi tik tālu kā B. K. Taču esmu aizrādījusi, ka katrs spēks, kas palīdz drupināt un iznīdināt pekles varu Maskavā, no mūsu viedokļa uz īsāku vai ilgāku laiku var būt mūsu sabiedrotais. Opozicijas kustībav visas Pad. savienības mērogā ir faktors, kuru nevar neredzēt pat aklais. Tā sniedzas pāri nacionālajām robežām, pāri atsevišķu organizāciju ietvariem un iespējām; arī pāri iebildumiem un aizspriedumiem, lai cik ļoti Kremlis vēlētos tos uzturēt un pat padziļināt. Arvien augošās pretestības cīņas mērķis ir Maskava — šī čūskas galva, bez kuŗas sadragāšanas nav domājama nevienas tautas brīvība un drošība Eiropā un Āzijā.

Cita starpā — Ģērmaņa — Ezīša zināšanai: Siņavskis un Daniels, Galanskovs un Ginsburgs nekad nav bijuši komūnisti, un tāpēc apšaubāms, vai viņi jebkad bijuši vai būs arī reformkomūnisti. Komūnisti nav arī lielumlielais vairums pārējo opozicionāru. Un cik lieli un patiesi komūnisti šobrīd ir Jachimovičs vai Grigorenko? Vai īstāki par Milovanu Djilasu?

Ģērmaņa grāmatu kāds gribēja ieteikt par rokasgrāmatu — Latvijas apciemotājiem. Ļoti apšaubu šī ieteikuma gudrību! Grāmata dažā ziņā kļuvusi jau anachroniska.

Rakstot šai laikrakstā pirmo reizi par U. Ģērmaņa darbu, šaubījos par to, cik gara bijusi autora karote tai brīdī, kad viņš ciemojās pie Rīgas bonzām. Nu šaubas izgaisušas. Šī karote bijusi traģikomiski īsa.

Lilija Zariņa

LATVIJA

57. N-RS. SESTDIENA, 1969. GADA 16. AUGUSTS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels,
508 Palmerston Blvd. Toronto 174, Ont.; tālr. 531-4533.
Iekšlietu redaktors — Rūdolfs Noritis,
25 Grandville Ave., Toronto 334, Ont.; tālr. 769-0802.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19
Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV —
par mēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00.
Atsevišķa numura cena 25 centi.
Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā
$4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

„Mēs iesim tur, kur tēvzeme sauks!"

3. JELGAVAS KĀJNIEKU PULKA 50. GADASVETKI

Vēsturnieki atzinuši, ka brīvība ir katra cilvēka un tautas iedzimta tieksme, kuŗa konstatējama vienmēr un visur, kopš pieejami vēsturiski dati. No šī atzinuma secināms, ka skumt par zaudēto brīvību un cīnīties par tās atgūšanu nav „veco sapņošana", kā dažkārt izmet jauni cilvēki vai kāds pārmodernizējies vecais. Individuālā un tautu brīvība nekad nenosirmo, un jo sevišķi brīvības cīņas liecina par jaunekļu un vīru nacionālo garu, augsto morāli, cildeno varonību, bet jo sevišķi par tautas un tēvzemes mīlestību.

Šogad latviešu tautas svešumā patvērumu atradušā daļa dziļā cieņā un pateicībā godina savus karavīrus — cīnītājus. DV organizācija šo gadu izsludinājusi par karavīru gadu, jo aprit 50 gadu kopš Latvijas armijas, tās atsevišķo pulku, Lāčplēša kara ordeņa dibināšanas un citiem notikumiem, kuŗiem sakars ar latviešu karavīru cīņām. Arī Jelgavnieki domās kavējas pie sava 3. Jelgavas kājnieku pulka, kas tāpat izveidojās pirms 50 gadiem.

Pēc Baloža un Zemitāna brīnišķīgā Latvijas armiju reorganizēja, tais vācu nedēļas žurnāls „Der Spiegel" (7. jūlijā, 75. lpp.), Ziemeļu un Latgales divīzijas. Par Kurzemes divīzijas komandieri un austrumu frontes virspavēlnieku iecēla plkv. J. Balodi, iedalot divīzijā viņa līdzšinējās brigādes vienības. No tām izveidoja arī 3. Jelgavas kājnieku pulku, par tā komandieri ieceļot kapt. Jākabu Dombrovski, kuŗš pirmo pavēli pulkam parakstīja 16. augustā, kas tad arī uzskatāms par pulka dibināšanas dienu. Pulka I bataljonā iedalīja 3. atsevišķo studentu bataljonu (vēlāk nodibinājās cits studentu bataljons). II bataljonā — atsevišķo Bauskas bataljonu, bet III bataljonā — Augškurzemes partizānu pulku.

3. Jelgavas kājnieku pulka ilggadējais komandieris plkv. Jēkabs Dombrovskis.

Pulks ieņēma kauju iecirkni Daugavas kreisajā krastā no Līvāniem līdz Kazimirišķiem. I bataljona pozicijas stiepās tieši gar Daugavu, un tam pretī otrā krastā atradās sarkano latviešu 1. strēlnieku pulks, II un III bataljons bija atbīdīts no Daugavas, un tiem pretim stāvēja krievu 31. un 32. pulks. Laikā no 26. — 29. augustam abi bataljoni pārdzina krievu pulkus uz Daugavas labo krastu.

Izcilākā pulka kauja saistījās ar Daugavas pāriešanu un turpinājumā arī Līvānu ieņemšanu. Piezīmējams, ka Līvāni bija bolševiku galvenajā kaujas līnijā uz priekšu izvirzīts punkts, kuŗu latviešu spēki frontālās kaujās līdz tam nebija spējuši ieņemt. Izšķirīgais pulka komandiera lēmums, kuŗā akceptēja frontes virspavēlnieks, radās, kad daži latviešu jātnieki ar zirgiem pārpeldēja Daugavu un ziņoja, ka iecirknī dienvidos no Jersikas atrodas sarkano strēlnieku jātnieku patruļas, kuŗas vairs negrib „kauties". Tās paredzēts 3. oktobrī nomainīt ar pilnu apmēru kaujas vienībām. Tā 3. Jelgavas kājnieku pulka komandieris pavēlēja savam I un III bataljonam nktī uz 3. oktobri pāriet Daugavu, pēc tam I bataljonam, III bataljonam sedzot tā aizmuguri, nogriezties caur Jersiku uz Līvāniem un tos ieņemt. Tā kā pārcelšanās pār Daugavu notika nepietiekama daudzuma un labuma zvejnieku laivās, uzdevums bija ļoti bīsams, pat pārdrošs. Bet Latvijas atbrīvošanas cīņas vispār raksturojās ne vien ar veiklu vadību, bet jo sevišķi ar karavīru augstu cīņas morāli, pienākuma apziņu un pārdrošību.

Pulka III bataljona pārcelšanos ienaidnieks pamanīja, bet operācija tomēr sekmējās. Bataljonam nācās izturēt smagas cīņas līdz 3. oktobra vēlai pēcpusdienai. Turpretim I bataljons virzījās uz priekšu bez traucējumiem. Izrādījās, ka par attiecīgo frontes iecirkni jātnieki bija ziņojuši pareizi. Ceļā uz Līvāniem, aiz Jersikas, arī I bataljons iekļuva sīvās kaujās. Līvānu ieņemšanu jau atbalstīja baltvācu Landesvēra artilerija no Daugavas kreisā krasta flankējoši un demonstrēja uzbrukumu frontāli Pievakarē I bataljons Līvānus ieņēma.

Šai sakarā jāpiemin, ka Landesvērs pēc pārkārtošanas Tukumā, atstājot tajā tikai Latvijas vācviešus, bija apmēram pusotra pulka stiprumā, iabi apbruņots ar kājnieku smagajiem ieročiem un artilēriju. Septembrī to nosūtīja Latvijas armijas austrumu frontes komandiera rīcībā, un tas nomainīja 4. Valmieras kājnieku pulku, kuŗa iecirknī bija arī Līvāni. Austrumu frontē Landesvērs cīnījās labi un „uzdošanu" nepazina.

Vispār, jau pirms minētās kaujas bolševiki bija pārgājuši uz „klusu aizstāvēšanos", jo Deņikins un poļu armijas aktīvitāte tos kavēja ar pilnu jaudu cīnīties Latvijas austrumu frontē, liekot pat atvilkt sarkano latviešu strēlnieku 7., 8. un 9. pulku. Bet šai laikā jaunajai Latvijas valstij jau bija cits drauds — Bermonts—Avālovs ar saviem spēkiem un vācu divkosīgo ģenerāli fon der Golcu un Baltijas muižniecības vadību aizmugurē. Bermontieši uzbruka un oktobra sākumā sasniedza Daugavas kreiso krastu iecirkni no Daugavgrīvas līdz Lielvārdei. Nāves salas rajonā priekštilta pozicijās palika Latvijas armijas 4. Valmieras kājnieku pulka viens bataljons.

Šajās krizes dienās Latvijas pagaidu valdība pārkārtoja armijas virsvadību. Ģen. D. Simonsona vietā par armijas virspavēlnieku 16. oktobrī iecēla plkv. J. Balodi bet par viņa štāba priekšnieku plkv. P. Radziņu. Ar izveicīgiem manevriem, sīvās kaujās atbrīvojot Torņkalnu (11. novembrī), Bermonta armijas mugurkaulu izdevās salauzt. Pēc Jelgavas ieņemšanas (21. novembrī) bermontieši, kaujas nespējīgi, atgāja uz Lietuvu.

Cīņu laikā ar Bermontu 3. Jelgavas kājnieku pulka austrumu frontes iecirknī palika tikai II bataljons, bet abi pārējie uzbruka bermontiešiem virzienā Jaunjelgava — Bauska.

3. janvārī Latvijas armija sāka uzbrukumu bolševikiem visā Latgales frontē. Pirms šo cīņu sākuma Polijas armijas vadība piedāvāja draudzīgu palīdzību Latgales atbrīvošanā. Uzticēšanos poļu draudzībai nostiprināja Daugavpils ieņemšana. Kamēr 3. Jelgavas kājnieku pulka II bataljons aizķērās smagās cīņās Līksnas rajonā, kur bolševiku spēkus atbalstīja bruņotais vilciens, poļu vienības ieņēma Daugavpili. Jelgavas pulka II bataljons, ieguvis bolševiku bruņoto vilcienu, pilsētā iesoļoja vēlāk. Saskaņā ar vienošanos poļi uzbrukumu turpināja, bet Daugavpilī garnizona dienestam palika Jelgavas pulka II bataljons, ar to pasvītrojot, ka Daugavpils ir Latvijas pilsēta 1920. gada 1. februārī Latvijas armija sasniedza valsts austrumu robežu.

Atskatoties uz 3. Jelgavas kājnieku pulka gaitām, nav iespējams tuvāk nepakavēties pie tā komandiera plkv. Jēkaba Dombrovska, tāpat kā neizcelt 3. atsevišķo studentu bataljonu kā tā laika jaunās paaudzes nacionālā

(Nobeigums 6. lpp.)

KĀRLIS ZUTIS

Kad emigranti atgriežas

Pēc Latvijas brīvvalsts pasludināšanas, kad šī ziņa izgāja pasaulē, sākās pirmā pasaules kaŗa bēgļu un emigrantu atgriešanās tēvzemē. Šī kustība turpinājās vairākus gadus. Vispirms no Krievijas sāka atgriezties bēgļi, kuŗus kaŗa notikumi bija aizvadījuši gan līdz Maskavai, Volgai un pat tālu Sibirijā. Brauca mājās arī bijušie latviešu strēlnieki. Bēgļu mājās nākšanai sekoja arī daļa emigrantu, kuŗus uz Rietumeiropu vai Ameriku bija aizsviedis 1905. gada revolūcijai sekojošais reakcijas vilnis. Pārradās daži no Vācijas, no Skandinavijas zemēm, no Francijas; no Šveices pārbrauca Rainis un Aspazija. Sāka pārrasties mājās ļaudis, kas Amerikā bija nodzīvojuši 20 un vairāk gadu. Visi šie ļaudis bija gatavi piedalīties dzimtenes celšanas darbā; katrs lūkoja, kur savu plecu pielikt klāt.

Ap to laiku pats biju jauns skolotājs Rīgas Jūrmalā. Mēģināšu atsaukt atmiņā te dažus toreizējos iespaidus.

Vispirms pie mums istabu noīrēja kāds ķīmijas profesors. Viņš tikko bija pārbraucis no Maskavas; bija dabūjis darbu Rīgas Jūrmalas vidusskolā. Kaut arī mūsu pašu apstākļi toreiz nebija spoži, novērojām, ka profesora kungs pārtiek tikai no tējas un maizes. Dažreiz mana māte izlēma, ka profesoram derētu arī kāds šķīvis zupas... Izrādījās, ka profesors nav vis skopulis, bet gan krāj visu iespējamo, lai no Maskavas vēl pārvestu savu sievu un meitu. — Tie bija grūti gadi.

Kāddien, kad pārnācu no skolas, mani apmeklēja svešs kungs. Teica, esot prof. Pēteris Birkerts. Nesen pārbraucis no Amerikas. Strādājot psiholoģijā, vācot materiālus, meklējot vēl nepiesietas gara mantas. Lūdza arī mani iesaistīties šajā darbā. Biju visai atturīgs un neko neņēmos apsolīt, jo Rīgas Jūrmala, manā skatā, nebija vieta, kur kādas tautiskas īpatības būtu saglabājušās. To arī profesoram pateicu. Norādīju uz novadiem, kas mazāk pārvērtību skarti; bez tam Rīgas Jūrmalas iedzīvotāji bija sanākuši no dažādiem apvidiem, un viņu izrīcības nekā īsti tipiska vai īpata nebija.

P. Birkerts mazliet neticīgi nogrozīja galvu. Viņš bija visai konservātīvi ģērbies kungs, ar stīvo, atliektō amerikāņu apkakliti. — Grūti bija uzmest jaunus tiltus starp bijušo un pašreiz esošo.

Vistuvāk tomēr nācu saskarē ar kādu V. ģimeni, kas ap 1926. gadu pārradās mājās no Ņujorkas, no Longailendas. Un tas notika tā: skolā, kuŗā toreiz strādāju, man bija ļoti sirsnīga kollēģe Elīzabete L. Viņa bija cēlusies no tā paša Zemgales novada, kuŗā bija dzīvojis un tapis lielais dzejnieks Edvarts Virza. Elīzabete allaž teica: „Edvarts jau jaunībā jūsmoja par mani! Ja uzejat dzejoli par rozi un pieminētu vārdu Elīzabete, tad... tā biju es." Elīzabete nu sarakstījās ar savu māsu Amerikā un drošināja viņu braukt mājās. Pārbrauca tad māsa, viņas vīrs un divi bērni.

Ar lielu interesi gāju iepazīties, paklausīties viņu dzīves stāstu par svešumu. Abi pēc izglītības skolotāji. Pēc 1905. gada notikumiem uzskatījuši par labāku aizbraukt. Vispirms nonākuši Vācijā; klājies grūti, bet piecos gados uzkrājuši naudu braucienam uz Ameriku. Amerikā grūtums sācies atkal no gala; nepratuši valodu. Neveicies ar darba dabūšanu. Vienīgi sieva varējusi stāties pie veļas baļļas, jo toreiz mazgājamo mašīnu vēl nebija. Tomēr pamazām iesākuši dzīvot. Amerikā esot piedzimuši abi bērni, zēns un meitene. Kad braukuši prom, viss bijis likvidējams. Mājiņu Longailendā pārdevuši; inventārs, protams, nav ienesis gandrīz nekā. Vīrs uzdevis savu darbu kādā lidmašīnu fabrikā, kur latvietis bijis arī direktors, kaut pēc ieskatiem visai kreiss. Vienīgais, ko viņi bija atveduši līdz no Amerikas, bija liels daudzums grāmatu. Tās bija visai skaistas un vērtīgas grāmatas: tur bija techniskas grāmatas, literātūra, filozofiskas grāmatas. Dažas ļoti labos iespiedumos — uz zīda, japāņu vai veržē papīra. Daudz grāmatu V. kungs bija lasījis, jo tās bija sasvītrotas un visas malas bez žēlastības aprakstītas paša ieskatiem, refleksijām. Šīs grāmatu kalns man iedzina zināmu respektu pret Ameriku. Debatēt ar V. kungu tomēr bija pagrūti: kad meni viņi labi iederējās pārējo vidū un drīz vien bija vieni no labākajiem klasē.

V. kundze pati bija diezgan slimīga, jo grūtums pasaulē bija licis viņai uzlasīt tuberkulozi. V. kundze es teicu: „Tas ir zaļš!", V. ieskatā tas bija melns. Citiem vārdiem, mūsu domāšanas platformas nebija vienādā līmenī jeb katram no mums bija sava dialektika. Man bija jānāk pie atzinuma, ka V. kungs dzīvo tādā kā anarchisma, kā ūtopiskā sociālisma atmosfairā.

Ar interesi vēroju V. bērnus. Tie tūdaļ nonāca mūsu skolā. Mēs sagaidījām zināmas iekļaušanās grūtības, bet tādu nebija. Lieta tāda, ka V. ģimene Amerikā mājās bija runājuši latviski. Tā nu abi bērni runāja visai labi latviski, vienīgi ar „anglisku pieskaņu", it kā darinot kaut ko kaklā. Arī zināšanu līmenis bija patīkama sarunās; labprāt mēģināja izlīdzināt manu un viņas vīra sarunu, kad bijām iekaisuši kaut kādās pretišķībās. — Kopā ar minēto Elīzabeti V. ģimene nopirka nelielu īpašumu — mājiņu ar dārzu Mellužos. Nu Amerikas nauda bija turpat cauri, un V. kungs sāka lūkoties apkārt pēc darba. Te nu atklājās zināma traģika. Dzīve ap 1926. gadu Latvijā nebija vēl nekāda labā, zeme vēl lāpīja kaŗa brūces, bet visumā dzīve bija nodibinājusies, un, kas pats galvenais, visas vietas bija aizņemtas. Nebija arī lidmašīnu fabrikas, kuŗā V. būtu varējis savas zināšanas izlietot... Tā nu V. kungs šķirstīja savas daudzās grāmatas, rakstīja piezīmes uz malām un baltlapām, sūca pasakaini brūnu tēju, smēķēja vienu cigareti pēc otras (tās bija pašam pildāmas ar tabaku, jo amerikāņu cigaretes „Camel" veikalā maksāja 2 latus paciņā). Bet nekāda darba izdevība neradās. Ironiskā kārtā likās, ka viņš ir par gudru visai mūsu sabiedrībai. — Beidzot, pēc apmēram 6 vai 7 mēnešu taujāšanas, V. kungam izdevās dabūt sev kaut cik piemērotu darbu, bet arī tur maksāja visai maz. — Rīgā, ja nemaldos, Maskavas ielā, bija nodibināta Mācības līdzekļu centrāle. To vadīja skolotājs Reiziņš. V. kungs tur nu iesaistījās par palīgu ar algu 100 latu mēnesī. V. kungs nu ieguva zināmu līdzsvaru, bet teica: „Kas man no tās naudas iznāk? Dzelzceļa biļete, tā stiprā tabaka un tēja..." V. kungs vilcinā labprāt debatēja, neslēpa savus ieskatus par šo un to. Līdzīgi, kā debatēs ar mani, V. kungs ar vienu otru jūrmalnieku saskrējās visai asā kārtā, jo ne visiem bija radikāli ieskati un daži korporēļi sāka prātot, ka V. ir pavisam bīstams kungs.

Gadiem uz priekšu ejot, kaut kā mazāk satikos ar V. kungu. Viņa meita pabeidza vidusskolu, izmācījās par žēlsirdīgo māsu. Dēls pēc vidusskolas veidojās par vijolnieku.

Pēc krievu okupācijas 1941. gada vasarā zemē iesoļoja vācieši. Nu bija laiks lūkoties pēc kreisajiem, un daži tautieši šai uzrādē bija visai cītīgi. Tā nu daži pirksti bija rādījuši uz V. kungu. Viņam bija jānožēlo savas brīvdomātāja tirādes vilcienā, publikā... Apcietināja viņu pašu, viņa dēlu... Pāris mēnešu viņi nosēdēja krātiņā, un tikai pateicoties tam, ka V. kungam bija radi labiešos — augstās Zemnieku savienības aprindās, abi atguva brīvību vai pat dzīvību.

Vai nu man būtu kāda morāle sludināma? Domāju, ka nē. Tomēr vienu gribas atzīmēt un uzsvērt: vai tāpēc bija svešuma pārticību uzdot, lai, pārbraucot dzimtenē, neatrastu pat vietas, kur īsti pielipt, un beidzot pat nonāktu cietumā un briesmās?

Nerunāsim par atgriešanos dzimtenē šobrīd. Kas grib braukt ciemā, tie aizbrauc un apskatās. Iedomājot tomēr tādu dienu, kad mūsu tēvzemē būtu mums vairāk pieņemami apstākļi, jāpārliek būtu minētais piemērs par V. kungu. — Kas mūs gaidīs atplestām rokām? Nu jau ir pagājuši savi 24 gadi kopš esam prom. Mūsu, vecākās paaudzes, radi un draugi jau lielāko daļu ir nokāpuši veļu valstī. Mūsu jaunākajai paaudzei tā zeme vai nu ir pavisam bāla atmiņās, vai arī dažs to neatceras nemaz... Un kas mēs, emigranti, esam latviešu tautas acīs? Galvenā masa aizbrauca līdz vāciešiem; tātad — mēs esam vāciešu draugi vai, kā dzimtenē tagad oficiāli saka, „nodevēji". Mēs, aizbraucēji, bijām Zemnieku savienības, centra grupu un pat sociāldemokratu pulks, kā arī neskaitāmi citi bez jebkādas partiju piederības.

Tā jaunā latviešu tautas paaudze, kas ieņēmusi mūsu vietu dzimtenē, mums, mājās pārrodoties, patiesi noprasīs, kā tautas pasakā par āzi pie upes. Īsumā to tie atgādinu: Padzēries pie upes, āzis sitis kāju pie zemes un lielīgi brēcis: „Ne par pašu vilku nebēdāju!" Uz ko vilks norējis: „Ko tu tur, Andriev, runāji?" Un mazvērtīgi āzis atvanojies, teikdāms: „Ak, cienīgs meža lielskungs, dzērājam dzērāja valoda!"

Mums nav par ko atvainoties. Mēs esam izšķīrušies aiziet un esam aizgājuši! Domāju, ka bijām stipri un stipriem arī mums turpmāk jābūt. Jābūt dzīves cīņā!

Neaizrauties ar sapņiem un iedomātās nākotnes ekstāzi. Vēstures stingrā mācība ir gan tā, ka neviena cilvēka nodibināta valsts sistēma nav bijusi mūžīga. Atcerieties pārmaiņas Grieķijā vai Romā, vai arī pasaules varu celšanos un sairšanu kā spāņu hēgemoniju jūrās, britu uznākšanu un šīs lielvaras saslābumu. — Cerības jau allaž paliek dzīvas, kā Pumpurs teica: „Pa simtiem gadiem reizi mazs rūķīt's kalnā nāk un apskatās, vai migla ap kalnu nozust sāk!"

Cerības.

Cerības un pārdomas.

Knuta Lesiņa vakars Sidnejā

Knuta Lesiņa 60 gadu jubilejai veltītu vakaru bija rīkojusi Sidnejas latviešu teātŗa literārā sekcija un korporācija Talavija. Par jubilāra literārajiem darbiem referēja Ņina Luce un „ilustrācijas" no tiem lasīja aktieŗi U. Siliņš, M. Siliņš, I. Veikina, I. Gailīte un M. Eichmane. Trejsa runu no romāna „Janka mūzikants" tēloja J. Ķauķis, I. Apelis un A. Eglītis, bet drāmatizējumu no stāsta „Degošais Dievs", par kuŗu autors izteicies, ka šai darbā skāris eksistenciālisma problēmas jau tad, kad pasaule par Sartru vēl nekā nebija dzirdējusi, sniedza Indulis Nīcis. Šie aktieŗi arī lasīja fragmentus no „Mūžības vins", dzejoļus „Aizkūp sniegi, aizelš vēji" un „Kiršu zars un princis", kā arī fragmentu no stāsta „Ziemas svētki tēva mājās". Sekoja dzejoļi „Tik durvis neaizver, kad eju", „Sapnis ar ledus pukēm" un „Rīt", kā arī fragments no romāna „Pēdējās mājas".

Ir jau zināms fakts, ka neviens autors nav pilnīgi pakļaujams kādām mākslīgi izveidotām literātūras teorijas schēmām. Tagad stāvoklis kļuvis vēl sarežģītāks. Mūsu laikmetu raksturo pilnīgs ideju un priekšstatu sajukums. Vecās vērtības liekas novecojušas, bet jaunas vēl nav atrastas. Rakstnieki, kas emigrācijas sākumā vēl droši turpināja iesāktās tradicijas, nonākuši strupceļā: spītīgi turpināt pasākto ceļu, piemēroties laikmetīgiem eksperimentim, vai vienkārši apklust? Pēdējo ceļu, liekas, pieņēmis Knuts Lesiņš, kuŗa pēdējais romāns iznācis pirms 12 gadiem. — Tā apmēram īsumā varētu raksturot N. Luces teikto, referātu ievadot.

„Tie laiki, kad dzeju raksturoja pantmērs, ritms vai atskaņas, kad par romānu apzīmēja literāru darbu, kuŗā kāda cilvēka dzīve attēlota no šūpuļa līdz kapam, vai kas apņēma sevī veselu laikmetu, pieder pagātnei," teica referente. „Šodien, darbus analizējot, mums jāatrod cita pieeja... Literātūras apcerētāja uzdevums būtu atrast autora galveno literāro noslieci. Diemžēl, mums pēc 25 trimdas gadiem vēl nav iznākusi neviena jauna literātūras teorijas grāmata, kas minētās problēmas izanalizētu."

Autora darbu pilnīgākai izpratnei referente pieminēja viņa studijas tieslietu fakultātē, kuŗām, varbūt, zināms sakars ar viņa kriminālpsicholoģiskiem stāstiem un daļēji ar atriebības tematu romānā „Milestības zīmogs". Studijas konservātorijā, varbūt, ietekmējušas tādus darbus, kā „Janka mūzikants" un stāstus par mākslinieku dzīvi, bet ar drāmaturga darbu operā saistās vairāku operu un operešu tulkojumi. Grāmatu „Lietas, kas kārtojas pašas" varētu vest sakarā ar autora darbu laikraksta redakcijās, bet pārdzīvojumi personīgajā un tautas dzīvē atspoguļojušies pilsētas un lauku dzīves tēlojumos un romānā „Pēdējās mājas". Beigās autora pievēršanās pasakai — „Viendienas zeme" un „Mūžības vīns", kā arī anekdotam — humoreskai, par ko autors saka, ka „mēs pārāk esam attālinājušies no literātūras pirmatnējās jēgas, no pasakas un anekdota, no mākslas kā rotaļas, kuŗā pieaugušie apmierina savu bērniškīgumu, pie kam es nedomāju, ka šī bērniškība būtu peļama".

„Ja nu rakstnieks meklē jaunus ceļus, tad arī tiem, kas to apcerē, analizē vai vērtē, jādara tas pats," teica referente. Vistuvāk jautājumam pieskāries Vitauts Kalve raksta „Stāstniecības tehniskās un idejiskās problēmas'. Viņš apzīmē visu literātūru ar vārdu dzeja. Tātad, lirika, stāsti, noveles, drāma, romāns — viss ir dzeja... Knuts Lesiņš visumā pieskaitāms liriķiem. Viņš pats atrodas savu aprakstu pašā centrā, un viss redzētais un pārdzivotais rotē ap viņu, kā ap centru. K. Lesiņš ne tikai redzēto vēro, bet arī emocionāli pārdzīvo, jo viņš ir liriķis."

Diezgan īpats bija Knuta Lesiņa salīdzinājums ar Anšlavu Eglīti. „Anšlavs Eglītis, būdams gleznotājs, veikli zīmē mums ārējo cilvēku, turpretim Knuts Lesiņš atrodas savu aprakstu pašā centrā, un viss redētais un piedzīvotais rotē ap viņu kā ap centru. Mūziķim pasaule skan, bet skaņa rezonē."

Referātu un lasījumus uzņēma skaņu lentē, kuŗu kā sveicienu kopā ar sarīkojuma apmeklētāju paraksttiem nosūtīja autoram. Nobeigumā literāro vakaru vadītājs Spodris Klauverts skaņu lentē autoram pieteica virkni apsveicēju. Vispirms sveica mūzikas un literātūras seniors Kārlis Nīcis, savā uzrunā pieminot, ka viņš savu 60 gadu jubileju nosvinējis jau pirms 22 gadiem, tātad, Knutam paredzami vēl daudzi ražena darba gadi. No Sidnejas Talavijas grupas savu filistru sveicināja seniors Helmuts Ozols. Elvīra Arone—Freimane uzaicināja klātesošos nodziedāt jubilāram par godu „Daudz baltu dieniņu", bet rakstnieks Mintauts Eglītis sveicināja autoru kā kādreizējo savu darbu bargo kritiķi.

Sarīkojums notika Sidnejas latviešu nama lielajā zālē kafejnīcas atmosfairā, apmeklētājiem sēžot ap galdiņiem, malkojot kafiju un uzvelkot pa kuplam dūmam. Vtenīgais, kas trūka, bija autora — jubilāra klātiene.

Ed. Šmugajs

Edvarts Tūters

BĀLIŅUS PIEMINIET

Zīle dzied, zīle dzied —
Tādu nes vēsti:
Tautieši, savieši,
Cik nu jau gadu
Zem liepas, zem bērza,
Zem priedes silā —
Tēvzemē, svešzemē —
Snauž bāleliņi?

Zīle dzied, zīle dzied:
Bāliņus pieminiet,
Šogad un vienumēr
Domās turp aizejiet,
Kur latvju karavīrs
Nolika galvu,
Nolika uz ežas —
Brīvību sargājot.

Zīle dzied, zīle dzied —
Skumju nes vēsti:
Bāliņiem kapkalnā
Nolauzti krusti,
Sarmatu vagari
Verdzina dzīvos,
Raud māte Uralos,
Māsiņa tatāros.

Zīle dzied, zīle dzied:
Bāliņus pieminiet,
Šogad un vienumēr
Domās tos noglāstiet.

Baltijas tautu tuvināšanās centieni

EDUARDA AVOTA REFERĀTS PRESES DARBINIEKU UN LITERĀTU KONGRESĀ ELKA PARKĀ

Pasaules notikumu attīstība pēc kara un trimdas gadi ir mudinājuši mūs daudz ko apsvērt, meklēt pagātnes kļūdas un pārvērtēt arī daudzas vērtības. To lielā mērā var teikt par mūsu attieksmēm ar citām tautām. Līdz otram pasaules karam mūsu ārpolitikas vadlīnijas plānoja tā, lai iegūtu lielo un stipro tautu un valstu labvēlību vai pat draudzību. Tomēr pēc kara, kārtojot sarežģītās starptautiskās problēmas, mēs skaidri pārliecinājāmies, ka agrāk iegūtā šo tautu labvēlība tikpat kā nemaz nav ietekmējusi mūsu tautas likteņu izšķiršanu. Esam mācījušies atzīt rūgto patiesību, ka starptautiskās attieksmēs draudzībai nav tikpat kā nekādas nozīmes, jo tajās valda tikai valstu potenciālais spēks un tīrs pašlabums. Viskrasāk un viskailāk šo principu apliecināja Zviedrija, izdodot savā zemē internētos latviešu leģionārus un ar to pārkāpjot starptautiskās konvencijas, to garantijas un arī kultūras tautu humānitātes principus.

Tā nu arī mūsu nacionālpolitisko darbinieku vairums ir atzinis, ka savas tautas liktenu veidošanā jāmeklē labvēlība un arī draudzība vairāk mazo tautu un valstu starpā, vispirmā kārtā mūsu vienādi piemeklēto kaimiņtautu lietuviešu un igauņu vidū. Tādā vadā mēs varam konsolidēt savus mazos spēkus, iegūt lielāku svaru starpvalstu attieksmēs un, saskaņoti rīkojoties, labāk izmantot savā labā visas jaunradušās situācijas.

Trimdā nodibinātas dažādas baltiešu koporganizācijas — Baltijas tautu sieviešu padome ASV un Kānadā, BATUN organizācija, Baltiešu tautu federācija Kanadā, Baltiešu juristu apvienība, sadarbības organizācijas Anglijā un Austrālijā, notikušas baltiešu zinātnieku konferences, rēgulāri notiek Baltijas valstu oficiālo diplomātisko pārstāvju apspriedes u. t. t. Bet šai virzienā jāiet vēl tālāk — jātuvinās arī kultūras laukā un arī pašu tautu plašākajām aprindām.

Šo robu aizpildīt uzņēmās pirms pāris gadiem nodibinātais periodiskais izdevums „Treji Vārti", kuŗu apņēmās subsidēt kāds Detroitas latviešu Kristus draudzes saimniecisks pasākums V. K. Treimaņa vadībā. Idejisko ierosmi par Baltijas tautu lielāku kultūrālu tuvināšanos deva nacionālpolitiskais darbinieks Dr. Ansis Karps.

Žurnāla „Treji Vārti" saturu un idejisko virzienu izteic vadmotīvs: Literātūrai, mākslai, zinātnei, Baltijas tautu kultūrai, jaunatnei un nākotnei. No tā varam secināt, ka šis žurnāls nav nekāds komerciāls pasākums, bet tīri idejisks izdevums, kuŗš vēl ik gadu materiāli jāatbalsta. Šis atbalsts tomēr ir ierobežots un sedz tikai visnepieciešamākos izdevumus: iespiešanu, papīru, sludinājumus un citus tehniskos izdevumus. Atalgots ir tikai galvenais redaktors, bet pārējie redakcijas locekļi un citi darbinieki strādā savā brīvajā laikā bez atlīdzības. Par publicētajiem rakstiem un uzņēmumiem tomēr maksā autoriem arī mērenu honorāru.

Ja atskatāmies pagātnē, tad jāatzīst, ka Baltijas valstu neatkarības laikā visai maz darīts, lai kaimiņu tautas iepazītu viena otras sasniegumus kultūras laukā un no tiem kaut ko arī mācītos. Liekas, mēs un arī mūsu kaimiņi bijām pārāk augstprātīgi — mūsu skatieni bija vērsti gan uz Berlīni, Parīzi, Romu un citām vietām, bet no kaimiņiem noslēdzāmies. Taču tagad mums jāatzīst, ka, piemēram, igauņu stāstnieki aizsoļojuši mums priekšā un ieguvuši arī lielo tautu ievērību. Lietuviešiem trimdā var atļauties savus rakstniekus apveltīt ar 10.000 dolaru veltēm. Tas tomēr dod zināmu gandarījumu un arī stimulē. Tāpēc nebrīvē simies, ka lietuviešu rakst-

(Nobeigums 6. lpp.)

Dziesmu Vairoga trešā skaņu plate

No mūsu trimdas koŗiem Dziesmu Vairogs ir vienīgais, kuŗam sava diriģenta un dibinātāja Arnolda Kalnāja vadībā izdevās gandrīz pilnā sastāvā šķērsot okeanu un apmesties vienkopus Mičigenas pavalstī — Kalamazū un apkārtnē. Vairāk nekā 20 gadu, ieskaitot Vācijas posmu, koris veltījis latviešu dziesmu popularizēšanai, iemūžinot to atskaņojumus arī skaņu platēs.

Koŗa trešajā skaņu platē sakopota dziesmu izlase no koŗa jubilejas — „pilngadības" koncerta. Daļa no tām ir pirmatskaņojumi, veltes korim un diriģentam.

Dziesmas iespiestas arī atsevišķā krājumā „Dainu zemei" ar īsiem biografiskiem datiem par komponistiem un dziesmu rašanos. To partitūras nav no viegļajām. Apsveicama diriģenta un koŗa uzupurēšanās, lai celtu tās dienas gaismā un atstātu kā paliekamas vērtības nākošajām paaudzēm.

Apskatāmajā platē ieskaņotas 11 dziesmas. Pirmo pusi ievada paša diriģenta Arnolda Kalnāja komponētā „Tu, Mūžīgais" (K. Jēkabsons). Korājstila melodijas sākumā un beigās ir dievlūgsna, kas atstāj dziļu iespaidu. Tās ieskaņojums sīki niansēts un pacilā.

Tas pats sakāms par J. Zāliša darbu „Dārgās ēnas" (A. Brigadere), kuŗa dziedājumā balsis labi līdzsvarotas un niansēti izceļ dziesmas saturu.

Sekojošā A. Jēruma „Naktij" (V. Sniķere), velte korim, izceļas ar iezīmīgiem kiusinātiem toņiem; ritmos un harmonijās sarežģīta un prasa no koŗiem ne mazums piepūles. Arī še ieskaņojumā nav taupīta enerģija un diriģenta prasme. Iespaidīgi skan dziesmas nobeigums.

V. Baštika „Trimdinieka dziesma" (J. Rainis) un „Senlatviete" (Z. Lazda), abas veltītas korim, no dziedātāju balsīm prasa gandrīz vai instrumentālu techniku. Oriģinaltemām blakus ieskaņas tautmelodija „Pūt, vējiņi", kas ar vadmotīvu kupli izceļ dzejoļa saturu. Abu dziesmu harmoniskā apdare sarežģīta. Visu to koris ar diriģentu veikuši ar apbrīnojamu precīzitāti. Izteiksmīgi plašie skaņu kāpinājumi, kas ceļ ieskaņojuma vērtību.

Klusināti ievadā skan P. Barisona „Zilie saņņu kalni" (K. Ieviņš), ar Dainas Jumiķes solo uz koŗa dziedājuma fona.

J. Vītola „Bērzs rudenī" (Fr. Bārda) saista ar klusinātu ievadu un pakāpenisku skaņu kāpinājumu, tīru intonāciju un plašu nobeigumu.

J. Graubiņa „Bārenītis" (K. Skalbe) balsis labi saliedētas; koŗa dziedājumu papildina D. Jumiķes pievilcīgais solo.

J. Norviļa „Jāju, jāju koklēdams", velte korim, ir retāk dzirdētas tautmelodijas apdare, ritmiski viegla un pateicīga koŗa balsīm. Dziedājums skan paciešami.

Braši ieskaņota arī A. Ābeles iekārtotā tautmelodija „Lai jāj tautas šoruden". Ieskaņojumus pabeidz diriģenta A. Kalnāja tautmelodijas apdare „Pūti, pūti, zilais vēji", velte korim. Tā diezgan grūta, bet diriģents zina, ko var no sava koŗa prasīt, un panācis saskaņīgu un iespaidīgu dziedājumu.

Visās ieskaņotajās dziesmās A. Kalnājs respektējis komponistu norādījumus, izceļot ar to autoru īpatību.

Plates apvāku zīmējis Viesturs Aistars. To izdevusi R. Kalnmaļa plašu izdzīvniecība Harmonija Čikāgā. Tās techniskā apdare nevainojama.

Eduards Ramats

Māra Dzidra Kaņepe, kas 1967. gadā pabeidza Toronto Ģenerālhospitāļa māsu skolu kā diplomēta žēlsirdīgā māsa, tagad Otavas universitātē ieguvusi B.S. gradu sociālajā veselības aprūpē (Public Health Nursing). Rudenī viņa uzsāks darbu savā profesijā Toronto.

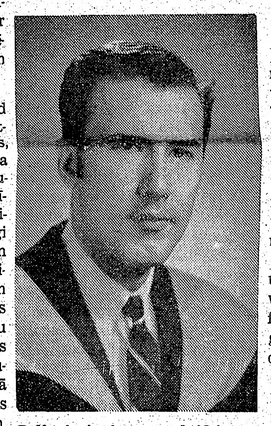

Rolfs Arnis Anzenavs beidzis Hamiltonas Makmāstera universitāti ar B.A. gradu mechanikas inženierzinātnēs. Viņš pieder pie korporācijas Vendia saimes.

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

„Sporta Apskats" Nr. 210/360, mēnešraksts latviešu sportistiem svešumā, maija/jūnija burtnīca, Latviešu sporta padomes brīvajā pasaulē izdevums, redaktors G. Gubiņš, 16 lpp.

„Treji Vārti" Nr. 15, maija/jūnija burtnīca, izdevums literātūrai, mākslai, zinātnei, Baltijas tautu kultūrai, jaunatnei un nākotnei; redaktors A. Birnbaums, 64 lpp.

Prof. Dr. Pauls Jurevičs „Dzīve un liktenis", refleksijas par latvisko eksistenci, otrs izdevums, Alfreda Jaunzemja vāks, izdevis apgāds Daugavas Vanags 1969. gadā, 159 lpp.

Jēkabs Janševskis „Dzimtene" 1. daļa romāns, E. Brencēna ilustrācijas, izdevis apgāds Tilts 1969. gadā, 350 lpp.

Osvalds Lācis „Kīvīte", stāsti un noveles, Astras Lāces ilustrācijas, izdevis apgāds Tilts 1968. gadā, 270 lpp].

Pēteris Aigars

NEMIRSTĪGAIS NEMIERS

ROMĀNA „ATKUSNIS SĀKĀS OKTOBRĪ" II DAĻA

(16. turpinājums)

Nemiera viļņi sāka velties, kad Varšavā pie varas aicināja Gomulku. Bija oktobŗa vidus... 23. oktobŗa rīts. Neraugoties uz rudeni, skaidra debess, silta saule, saldā vītušo lapu dvesma. Taču Budapeštā gaidīja atkusni, palus. Partijas vadītājs Ernests Gero tajā rītā atgriezās no Belgrades, kur bija apspriedies ar maršalu Tito. Budapeštas universitātes studenti bija kājās. Pēcpusdienā aizliegtais Petefija klubs bija pasludinājis studentu masu demonstrāciju, lai uzstādītu partijas sekretāram tiešas prasības — aicināt valdības priekšgalā atkal Imri Noģu un panākt krievu karaspēka izvākšanu. Tai brīdī nevienam nebija ne jausmas, ar ko diena beigsies. Visa Ungārijas galvaspilsēta bija sakustējusies. Gandrīz pie visiem kokiem Donavas krastu apstādījumos bija trekniem burtiem iespiesti uzsaukumi: Iekšlietu ministrs aizliedzis demonstrāciju. Taču, par spīti visam, 200.000 demonstrantu sauca: Krievus laukā, krievus laukā!... Mēs vēlamies Imri Noģu, mēs vēlamies Imri Noģu!... Ungāru tauta, juzdama briesmas, meklēja jaunu vadoni. Bet kur bija Imre Noģs tai brīdī? Viņš atradās savā savrupmājā Budas pusē. Rakstnieki, kas pazina Noģu, devās pie viņa: Geza Losonži, Tamass Acels.

— Jums nekavējoties jānāk, — aicināja viens. Noģs izskatījās noguris, šaubīgs. — Tauta vēlas jūs redzēt. No Dieva puses nevilcinieties! Ja jūs neieradīsities, kaut kas sāksies. Varbūt jau tagad ir daudz kas nokavēts...

Imre Noģs lēni piecēlās: — Labi, es iešu, bet šaubos, vai tas būs uz labu.

—Labi vai ļauni, bet jums jāuzrunā tauta. Pēc tam jums jādodas uz partijas centrālkomiteju, — mudināja viņu nepacietīgie apmeklētāji.

— Uz centrālkomiteju nevaru iet, — izvairījās Noģs. — Neesmu vairs partijas biedrs. — Jaunais revolūcijas vadītājs vilcinājās, atrunājās.

— Jūs esat biedrs, kaut arī jums nav tiesību runāt partijas vārdā, — uzstājās tie, kas bija atnākuši viņu aicināt ievadīt revolūciju gultnē.

Taisnību sakot, Noģs, kas bija izslēgts no partijas, pirms dažām nedēļām bija atkal uzņemts partijā, tikai vēl nebija beidzies pārbaudes laiks," paskaidroja Kerijs un turpināja:

„Pulkstenis jau rādīja astoto stundu vakarā, kad Noģs, savu jauno draugu pavadīts, spiedās cauri pūlim Parlamenta laukumā, lai iekļūtu parlamenta ēkā. Viņš lēni sekoja saviem pavadoņiem. Pirms gada viņš bija pārcietis smagu sirds lēkmi, no kuŗas vēl nejutās atspirdzis. Kad beidzot Noģs nokļuva uz balkona, lai teiktu dažus vārdus savai ungāru tautai, viņš uzrunāja: Biedri. Sapulcējušies samulsa no šī vārda, visi kā vienā balsī sauca: Mēs neesam biedri! Noģs taustījās, vilcinājās, uzmeta skatienu ļaužu masai, kuŗa gaidīja no viņa ugunīgus vārdus. Es nezinu, vai viņš saprata, kas demonstrantiem bija padomā. Liekas ne. Citādi viņš nebūtu turpinājis: Draugi, dodieties mājās un ļaujiet mums visu izkārtot. Bet tajā laikā pūlī jau atskanēja balsis: Uz raidītāju! Pilsoņi, uz raidītāju! Nemiernieku pacietības mērs bija pilns. Slepenpolicija jau šāva.

Imre Noģs streipuļoja nost no balkona. Viņš aizdusā elsa.

— Tas ir šausmīgi, — viņš murmināja. — Kaut kas ir jādara... — Bet viņš pats nezināja, kas ir šis mistiskais kaut kas, kam būtu pa spēkam aizkavēt asins izliešanu. — Mums viss jānokārto likumīgā ceļā, — teica Noģs vēlāk, saposies uz partijas centrālkomitejas sēdi. Kad viņš smagiem soļiem kāpa augšup pa kāpnēm, kur atradās centrālā komiteja, aculiecinieki bija pārliecināti, ka arī šai brīdī Noģs vēl nezināja, kas darāms. Savu misiju viņš bija nokavējis, tādēļ viņu panāca nāve." —

Česlavs sarauca pieri un atzinās vaļsirdīgi savam vedējam:

„Tagad es sāku saprast daudz ko, kas likās neizdibināms."

Ceļš sašaurinājās un veda cauri ciemam. Gar abām pusēm stāvēja zemas zemnieku mājiņas. Daža labāk uzposta, cita zaudējusi kā logu krāsu, tā jumta kārniņus. Pirmais iespaids vēstīja nabadzību.

Česlavs Dombrovskis pameta skatienu visapkārt. Kā ēnas gausi kustējās vecas sievietes melnos tērpos, melniem lakatiem galvās, lūgšanu grāmatām un krelēm rokās uz rīta svētbrīdi baznīcā. Dievnams, gan zaudējis kādreizējo baltumu, cēli pacēlās, akāciju apņemts, ciema malā pakalnē ar zeltītu krustu torņa galā. Nabadzība un Dievs... Vai tā nebija vecā vēstures mācība? Tikai tās tautas saglabā savu ticību Pasaules radītājam, kuŗas nav izlutinājusi labklājība. Citādi ļaudīm manta top par otru baznīcu un zelts par pestītāju.

Česlavs Dombrovskis ievilka dziļi elpu un nopūtās. To, liekas, bija sadzirdējis robežsargu virsnieks. Viņš pirmo reizi pavērās tieši Česlavā un teica:

„Mūsu tauta turas pie baznīcas. Nelīdz pretreliģiskā propaganda, nelīdz garīdznieku vajāšanas; tautai vajadzīgs kāds augstāks spēks, kas stāv pāri laicīgām varām, cilvēki vēlas ticēt, ka godīgais pēc nāves gūs atalgu par labiem darbiem, bet noziedzniekiem draud elles liesmas. Šo ticību vienkāršam cilvēkam dod reliģija. Mēs neviens īsti nezinām, vai elles uguns šķīstī grēciniekus, vai ne, bet ļaudīm baznīca un reliģija ir nepieciešama garīgā līdzsvara saglabāšanai. Pēc lūgšanas viņu soļi liekas drošāki un viņu sejas apskaidrotākas, kaut visus māc viena un tā pati bezcerība. Neesmu nekad bijis baznīcas piekritējs, bet es zinu, ko nozīmē baznīcas iespaids tautā... Baznīcas var sagraut, bet ne ticību."

„To es labi saprotu... Tikai man vēl arvien nesaprotams, kādēļ ungāru tauta par revolūcijas vadītāju izraudzīja slimu, godīgu, bet glēvu vīru. Vai toreiz, kad Noģs svārstījās, nevienam nenāca prātā, ka viņš, par spīti savam godīgumam, nav premjērs revolūcionārai valdībai?" Česlavs neatlaidās.

„Tagad mēs visi to apzināmies, bet mēs ticējām tam, ko viņš bija teicis. Visa pasaule ir teiktā un rakstītā vārda varā, kādēļ gan mēs, nabaga ungāri, lai būtu izņēmums? Ungāri bija redzējuši tik daudz savtīgu un negodīgu valdnieku, ka, ieraugot pirmo, uz kuŗu nebija kauna paļauties, viņi izšķīrās par to. Mums vienkārši nebija cita, ko izvirzīt valdības priekšgalā. Tautas nekad neizvēlas labākos, lai valdītu, bet tīkamākos, netaujājot daudz pēc viņu gudrības. Kad nav briesmu, tad valsts kuģi var vadīt pavisam vienkāršas izcelsmes vīrs, jo miera laikā ir visi gudri, visiem ir tik daudz mākas, lai nopelnītu dienišķo maizi. Diemžēl, kad aicinājām Noģu par premjēru, Ungārijā bija nemieri, mums uzglūnēja viltīgs pretinieks, kas bija izšķīries mums uzmest cilpu kaklā, iekām esam sākuši apzināties savu brīvību un baudīt tās priekšrocības... Tā bija kļūda, un par šo kļūdu dārgi samaksājām..." piemetināja robežsargu virsnieks.

„Jums taču bija ģenerālis Maleters, citi augstāki virsnieki, arī ģenerālis Kiralijs. Vai patiesi neviens no viņiem neparedzēja traģēdijas sākumu? Vismaz uzvaras pirmajā skurbumā kādam vajadzēja palikt ar skaidru galvu."

(Turpinājums sekos)

Bērnu svētki Saulainē

Laimīgā kārtā laika pareģi bija pieteikuši aizlijušu nedēļas nogali, tādēj, kā tik bieži gadās, notika pretējais: bija trīs saulainas dienas bez piliena lietus. Tas veicināja tēicamu bērnu svētku izdošanos Saulainē no 1. — 4. augustam. Piektdienas vakarā bija filmas izrāde par laikmetu Amerikā, kad tajā sāka veidoties liela nācija. Sestdienas pēcpusdienā prof. E. Reinbergs atklāja bērnu darbu skati, slavinādams un ieteikdams darba gribu un pacietību, ar kuŗu arī isos vaļas brīžos un ierobežotās iespējās var paveikt kaut ko labu. Jauku mantu skatē arī netrūka — visvairāk koši, pareizā latviešu ornamentā darināti audumiņi, griezumi, zīmējumu kokā un bērzu tāsīs u. c. Bērni mācījās V. Lauges vadībā.

Saulei esot tuvu rietam, līdz nepazīšanai pārvērtusies bērnu grupa devās uz deju laukumu piedalīties masku parādē un balle. „Pilsētas mantas" maskošanās vajadzībām bija lietotas pamaz, bet jo bagātīgi dabiskās — zari, lapas, ziedi, rodoties daudziem nenosaucamiem, taču interesantiem, patikāmi vienkāršiem masku tēliem. A. Pērkona spēlētās akordeona mūzikas ritmos sākās virkne tautas deju, kuŗās ar lielu apņēmību „lauzījās" paši mazākie, bet jau visai raiti dejoja lielākie bērni, piepalīdzot arī vecākiem un audzinātājiem. Pēc rūpīgas sijāšanas un apspriešanās masku godalgošanas komisija 1. godalgu piešķīra Mētrai Ozoliņai (dievkociņš), 2. Erikam Upeniekam un Pēterim Kaņķim (divi nēģeŗi), 3. Mārim Kupšem (zaļais robots), 4. Annei Reinbergai (pīlādzis) un 5. K. un J. Grasmanēm (mēnestiņš un zvaigznīte). Laikmetīgais astronauts neiekļuva godalgoto vidū, tāpat vairākas citas labi padevušās maskas, taču šādās reizēs vērtētājiem vienmēr grūti izšķirties, tādēj „sāpju balvinas" saņēma visi dalībnieki, kas drīz pēc tam devās uz bērnu mājas telpām balli turpināt.

Svētdienas rītā zvans visus aicināja uz dievkalpojumu pie Kritušo karavīru pieminekļa, kuŗu vadīja evaņģelists M. Ozoliņš, klātesot archibīskapam A. Lūsim. Visi bērni nolika pa lauka ziedam pieminekļa pakājē. Dievvārdos pieminēja Latvijas brīvības cīņu laikmetu, izceļot Cēsu skolnieku rotu, kuŗas cīnītāji, tikai īsu laiku apmācīti, devās kaujās un varoņi turējās pret labāk apbruņotajiem uzbrucējiem. „Lai arī mums nepietrūkst apņēmības iestāties par brīvības ideāliem!" vēlēja M. Ozoliņš.

Tūlīt pēc dievkalpojuma plavā pie upmalas, laukumā starp diviem milzīgiem Latvijas karogiem, sākās nometņotāju priekšnesumi, kuŗiem īsus ievadvārdus teica archibīskaps A. Lūsis, cita vidū: „Priecāsimies kopīgi un dzīvosim Latvijai, savās domās un sirdīs to nesdami, kā putni savos spārngalos nes saules atmirdzumu."

Priekšnesumus uzsākot, mazie zēni dziedāja „Džons Brauns...", tad mazajām meitenēm pievienojoties ar „Es kaŗā aiziedams" un šūpļa dziesmu „Aijā Ancīt". Dažādos ķermeņa vingrinājumos, lēkšanā pāri šķēršļiem un kūleņos labu māku parādīja zēni, bet 14 no Sidrabenes viesos atbraukušas meitenes skaņu plašu mūzikas pavadījumā demonstrēja ritmoplastikas vingrojumus. Saulaines bērni A. Pērkona pavadījumā nodejoja 4 tautas dejas. Zēni veiksmīgi izveidoja arī divas piramidas.

Vēl pirms pusdienām upē demonstrēja dažādus peldēšanas paņēmienus un grupu mākslas peldējumus. Īpaši iepriecināja mazie bērni, jo, nometnē ierodoties, dažs labs no tiem peldēt vēl neprata, taču instruktores Ritas Ezeriņas vadībā nu bija īsā laikā apguvuši ne vien peldēšanas techniku, bet arī dažādas mākas ūdenī.

Nodarbības dažādajos stendos saistīja visu bērnu uzmanību un prasmi. Dažkārt gan vadītājiem nācās piepalīdzēt mazākajiem, lai neviens nepaliktu bez apbalvojuma. Šīs nodarbības uzsāka ar gaŗu prologu „atskaņu dzejā", kuŗā katra stenda labumi bija gleznaini un pat fantastiski daudzināti, atgādinot gaŗo dzejojumu par „Gada tirgu Smilgumuižā" ar div- un četrkājainiem „aktieŗiem". Šo slavas dziesmu labā izteiksmē lasīja Ž. Vītola, bet tās autors palika nezināms, jo apgalvoja, ka bijuši vairāki. Atsevišķo stendu šogad bija mazāk nekā pērn; rīkotāji saņēma arī rakstnieces Birutas Šenkēviča pārmetumus, ka nav iekārtots latviešu valodas zināšanu stends. Arī sevišķas dažādības šoreiz nebija, izņemot ar ziepēm noziesto stabu, kuŗa galā kārdināja pakārts maisiņš ar 4 papīra dolariem un „sudraba dālderi". Kaut neveiksmīgi, ar apbrīnojamu apņēmību daudzi tomēr centās tikt staba galā, palīdzot apkārtstāvētājiem vai nu ar veidotām piramidām, vai arī bīdot censoni augšup ar krēslu. Izdomas bagātību ikviens varēja parādīt arī keramiķa Z. Jurševska stendā, kur īsā laikā izveidojās dažs labs jauks trauciņš ar rakstiem, putna vai dzīvnieka ķermenis, visai izteiksmīga seja ar pāris iedobumiem acīm un mutei. Ņ. Jurševska vadīja Saulaines „glezmotāju" grupas pie diviem lieliem paneļiem. Nav šaubu — iznākumu apskaustu daudzi abstraktās mākslas taisītāji. Arī „mākslas darba" nosaukums mainījās no Sidrabenes uz Saulaini, jo rakstītāji pārvilka iepriekšējam platu krāsas svītru un „uzdrīkšēja" savas nometnes vārdu, ko nākošais atkal labodja... Dzīva rosība, protams, valdīja arī pie agrākajos gados jau ierastajiem stendiem — pie aklā kalēja, skrodeŗa, olu nešanas, auto sacīkstēm, laimes akas, pakavu mešanas, skriešanas maisā u. c.

Peldēšanas sacīkstes piepildīja upes krastmalu ar dalībniekiem un palīgiem — uzmudinātājiem, risinoties raiti un bez starpgadījumiem. Saulainiešu un sidrabeniešu spēks izrādījās samērā vienāds, taču ar 34—33 punktu pārākumu šoreiz sekmīgākie bija Saulaines nometņotāji. Tomēr vislielāko satraukumu sagādāja abu nometņu sacensība volejbolā. Augumā gaŗākie sidrabenieši viegli uzvarēja pirmo setu ar 15—4 punktiem, taču otrā setā mājinieki sasparojās un guva krietnu punktu pārsvaru, bet tad, acīm redzot, nervozitātes ietekmē pielaida vairākas kļūdas, seviški neprecīzos sitienos un zaudēja ar 13—15. Abu vienību turpmākajās sacensībās tad nu noskaidrosies ceļojošās balvas šīgada ieguvēji.

Vakarā programmu pie ugunskura vadīja Kanadas latviešu skautu jendas pr-ks E. Dāvidsons. Ugunskuru aizdedzot, archibīskaps A. Lūsis norādīja, ka bērnībā apbrīnojām Pīltenes prāģerus kā lielākos mākslinieķus, jo tie varēja spēlēt uz 8 stīgām. Tikai vēlāk nāca atziņa, ka lielāks mākslinieks bija Paganini, jo, stīgām pārtrūkstot, viņš triumfāli pabeidza kādu koncertu uz vienīgās vēl palikušās. Arī dzīvē bieži paliek tikai viena stīga, tādēj mākslinieks ir tas, kas trūkumā un grūtībās spēj savu mērķi sasniegt. — Ugunskura priekšnesumi saistījās ar diviem „ceļotājiem" pa Latviju — Māri un Vari. Viņiem nonākot kādā Latvijas apgabalā, sekoja raksturīga, visu dalībnieku kopīgi dziedāta dziesma vai mazs cita veida priekšnesums. Būtu tomēr paticis, ja attiecīgais apgabals ar raksturojumu vai kādu epizodu būtu maziet noteiktāk iekrāsots. Dziedājumus vadīja Alberts Vītols. Pie ugunskura arī paziņoja un izdalīja balvas par skatē izstādītajiem rokdarbiem.

Jauniekārtotais trampolīns guvu lielu piekrišanu arī atbraukušajos sidrabeniešos. Saulainiešus tā lietošanā bija apmācījis Jānis Zvanītājs. Bija arī demonstrējumi uz trampolīna, kuŗu apgūšana prasa pacietīgu vingrināšanos. Tā R. Zaļups no ASV rādīja lēkšanas māku, apmetot gaisā kūleni un kritienā lejup mainot virzienu. Vairāk vai mazāk veikli lēca arī saulainieši S. Batraks, G. Šķilinš, A. Ozoliņš, I. Lakstīgala, R. Treiguta u. c.

Svētku pēdējā dienā notika vieglatlētikas sacensības, kuŗās Saulaines nometņotāji pieveica Sidrabenes ciemiņus ar 163—133 punktiem. Kā sekmīgākie atsevišķajās vecumā grupās balvas saņēma: 1959.—1961. gadam dzimušajiem Aina Černonoka (Sidrabene) un Māris Kupše (Saulaine), 1956. —1958. gadam dzimušajiem Viviana Lubgana un Edgars Kiršs (abi Saulaine), bet 1953.—1955. gadam dzimušajiem Astrīda Ploriņa un Arnis Puķītis, (abi Saulaine). Kā saulaines labākais sportists īpašu nometnes pārvaldes dāvinātu balvu izpelnījās Arnis Puķītis, bet kā labākā sportiste K. Ozoliņa dāvinātu balvu saņēma Astrīda Ploriņa.

Bija iekārtots arī grāmatu galds. Tajā bez daudziem jaunākajiem izdevumiem varēja iegādāties arī Ministeres latviešu ģimnazijas skolēnu žurnālu „Snīpis", kuŗam radās arī atsaucīgi pircēji.

J. U.

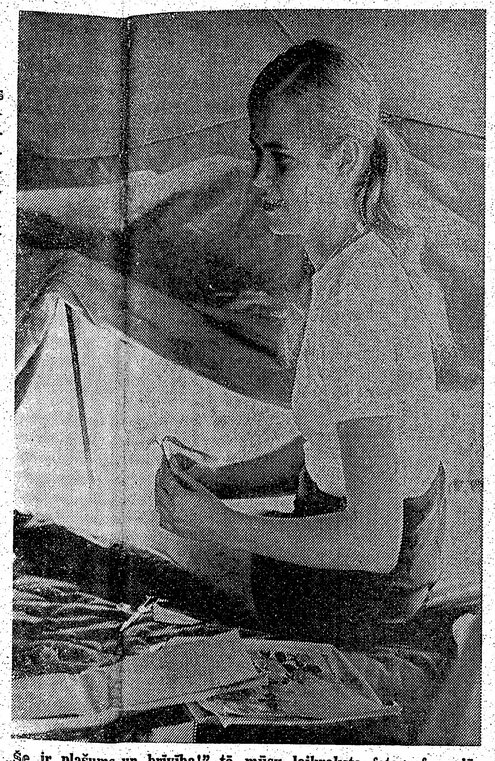

„Še ir plašums un brīvība!" tā mūsu laikraksta fotografam jūsmīgi atzinās hamiltoniete Valda Švēde Sidrabenes vasaras nometnē. Viņas „hobijs" ir dažāda veida un krāsu papīra puķu darināšana, ar ko viņa nodarbojas ik brīvo brīdi, kā to liecina darba rīki uz viņas gultas apmetnes telts. Foto: J. Liģers

Gatavojas DV jaunatnes dienām

KANADAS DV ZEMES VALDES SĒDE TORONTO

Sporta daļas vadītājs un biedrzinis A. Taube Kanadas DV zemes valdes sēdē 7. augustā Toronto ziņoja, ka šaušanas sekcijas vadītāja pienākumus uzņēmies vairākkārtējais Kanadas DV meistars šaušanā Nikolajs Ozoliņš. Valde viņu apstiprināja amatā un uzdeva iekārtot šāgada meistarsacīkstes, kuŗas notiks 16. augustā Hamiltonas latviešu mednieku un makšķernieku kluba lauku īpašumā Lielupē. Balvu iegādei valde atvēlēja 80 dol. Līdzšinējo Kanadas DV cejojošo balvu labākajam šāvējam savā īpašumā ieguvis N. Ozoliņš, kas tagad dāvinājis jaunu ceļojošo balvu, kuŗu šogad izcīnīs pirmo reizi. Attālāko nodaļu šāvējiem, kuŗi tiešajās meistarsacīkstēs nevar piedalīties, attiecīgās nodaļas rīkos īpašas sacīkstes savās pilsētās saskaņā ar meistaracīkšu noteikumiem. Šo sacīkšu protokoli ar rezultātiem iesūtāmi N. Ozoliņam (156 Holton Ave. S., Hamilton, Ont.) līdz 16. septembrim. Kārtēja ASV un Kanadas DV vienību sacensība šaušanā notiks 27. septembrī Londonā vietējās DV nodaļas izkārtojumā.

Lai rosinātu un iesaistītu jaunatni aktīvāk DV organizācijas darbā, A. Taube izsūtījis nodaļām ierosinājumu organizēt sporta sekcijas vietās, kur tādu vēl nav. Šis ierosinājums jau guvis teicamu atsaucību: līdz šim pie četrām DV nodaļām izveidotas jaunas sporta sekcijas. — Par šacha sekcijas vadītāju pie Kanadas DV valdes sporta daļas apstiprināja N. Brasliņu.

Kanadas DV saimes mirušo biedru piemiņas saglabāšanai daiļamatnieks J. Zālītis pagatavojis mākslinieciska albumu, kuŗam dots nosaukums „Daugavas Vanagu biedri aizsaules ceļos". Tajā ierakstīs visu mirušo biedru vārdus, dzimšanas un miršanas datus, kā arī vietu, kur apglabāts un kuŗā DV nodaļā darbojies. Valde vienojās aicināt A. Ancānu uzņemties šī albuma iekārtošanu.

Kasieris R. Britāls ziņoja, ka saskaņā ar pēdējās Kanadas DV delegātu sapulces lēmumu, izdarīts aprēķins par iemaksām kopīgajā ceļa naudu fondā, no kuŗa segs izdevumus visu nodaļu delegātu tiešai līdzdalībai turpmākajās delegātu sapulcēs. Visām Kanadas DV nodaļām šai vajadzībai būtu par katru biedru fondā jāiemaksā 55 centus, bet DV Halifaksas kopai 50 centu. Šo aprēķinu valde piesūtīs visām DV nodaļām Kanadā, aicinot tam piekrist. Tad nākošajās delegātu sapulcēs varēs tiešī piedalīties visu nodaļu izraudzītie delegāti, ņemot ceļa izdevumu atlīdzību no šī kopīgā fonda vai, citiem ārdiem, sapulces vietai tuvākās nodaļas palīdzēs segt ceļa izdevumus tālāko nodaļu delegātiem.

Jaunatnes daļas vadītājs E. Ozols informēja, ka Londonas latviešu organizācijas vienojušās radīt kopīgu stipendiju fondu, kas atbalstīs vietējos jauniešus, kuŗi vēlētos apmeklēt Minsteres latviešu ģimnaziju Vācijā. Šogad uz Minsteri iecerējis doties Uldis Bite, kas ar DV Londonas nodaļas starpniecību iesniedzis stipendijas lūgumu Kanadas DV stipendiju fondam. Lūguma izlemšanu valde nodeva īpašai stipendiju komisijai. Pateicības vēstule saņemta no Andŗa Aukmaņa Londonā par piešķirtajiem 100 dol. Divreizdivi nometnes un 50 dol. latviešu valodas kursu apmeklēšanai Rietummičigenas universitātē.

DV Toronto nodaļas bibliotēkas pārzinis E. Plūme sniedza vispārēju pārskatu par bibliotēkas izveidošanu, lasītāju skaitam tuvojoties jau 100. Strauji pieaudzis arī grāmatu skaits: pirms gada bija 500, bet tagad jau ap 1300 sējumu. Kanadas un ASV latviešu skautu un lielgaidu nometnei „Dievs, daba darbs", kuŗa notiks no 23.—31. augustam I. Andrejsona laukā īpašumā „Abavā" Havelokā, Ontario, valde piešķīra 30 dol. Nometnē DV organizāciju pārstāvēs jaunatnes daļas vadītājs E. Ozols.

Valdes pr-sēdis E. Krūka ziņoja, ka sekmīgi paveikti pirmie priekšdarbi Kanadas DV 2. jaunatnes dienu organizēšanai, ko kārto jaunatnes daļas referente T. Krūka. Tās notiks 13. un 14. septembrī Boltonā (Cedar Glen Lodge). Saziņā ar atsevišķajām nodaļām pašreiz apzina jauniešus un izsūta aicinājumus piedalīties jauniešiem tieši.

Šogad visās zemēs, kuŗās darbojas DV, izkārtojamas organizācijas priekšnieka vēlēšanas, kuŗas notiek rakstveidā. Kanadā vēlēšanu komisijas pienākumus līdz šim parasti vienmēr uzņēmusies zemes valdes revizijas komisija. Kaut bija daži iebildumi, kuŗi izraisīja plašākas pārrunas, vēlēšanu komisijas pienākumus un reizē ar to vēlēšanu izkārtošanu Kanadā arī šogad uzdeva revīzijas komisijai, kuŗā darbojas V. Veidemanis, N. Brasliņš un A. Kopštāls, piedaloties arī goda tiesas pr-sēdim K. Benconam.

Valdes sēdē piedalījās priekšsēdis E. Krūka, sekretārs E. Jaunzars, kasieris R. Britāls, sporta daļas vadītājs un biedrzinis A. Taube, aprūpes daļas vadītājs A. Kvēps, ārējās un iekšējās informācijas daļu vadītāji O. Ieviņš un R. Norītis, jaunatnes daļas vadītājs E. Ozols, revīzijas komitejas locekļi V. Veidemanis, N. Brasliņš un A. Kopštāls, goda tiesas pr-sēdis K. Bencons un DV Toronto nodaļas bibliotēkas pārzinis E. Plūme.

R. N.

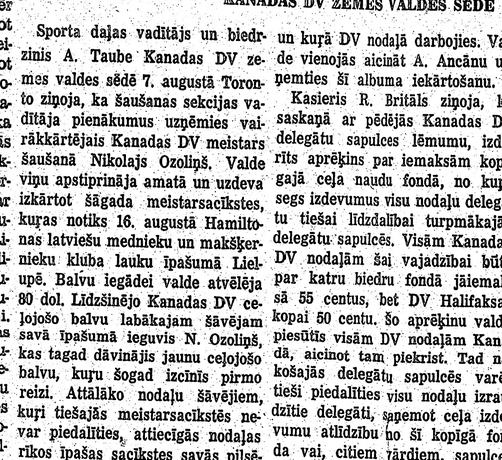

Jaunatnes un draudzības dienās Niagarā bija ieradusies arī Latviešu studentu centrālās savienības padomes locekle Ruta Priedkalna no Čikagas, lai apspriestos ar latviešu studentiem par nākošo LSCS kongresu. Uzņēmumā R. Priedkalna ar plakātu, kas vēstī, ka kongress notiks 26. un 27. septembrī Toronto, veido „robežu" starp Ņujorku un Toronto: no viņas pa kreisi Ņujorkas latviešu studenti Alfreds Vītāls, Austris Raņķis un Pēteris Ziediņš, bet pa labi torontieši Gunārs Siliņš, Jānis Zentiņš un Valija Zentiņa.

TORONTO ZIŅAS

● Tradicionālā Rudzpuķu balle Toronto latviešu katoļu vienības lauku īpašumā Mežciemā 2. augustā pulcināja ap 200 dalībnieku, šai ziņā pārspējot iepriekšējo gadu sarīkojumus. Ballinieki priecājās pie skaņu plašu mūzikas līdz vēlai nakts stundai. Sarīkojuma labo izdošanos sekmēja arī labie laika apstākļi. Sekojošajā svētdienā notika brīvdabas dievkalpojums, kuŗu vadīja prāv. V. Baginskis no Čikagas. Pie dievkalpojuma vietas krusta piestiprināja plāksni ar ierakstiem divās valodās. Pēcpusdienā notika katoļu studentu apvienības Dzintars rīkotās paneļdiskusijas par tematu „Veco un jauno problēmas šāsdienas skatījumā" Dr. E. Upenieka vadībā. Bez viņa panelī vēl bija prāv. V. Baginskis, Dr. V. Mileiko, skolotāji J. Svilāns un A. Zaks, kā arī jaunatnes pārstāvji N. Pļavinska, J. Pērkons un H. Laksts. Pēc vairāk nekā stundu ilgās diskusijas dzintarieši pulcējās internā vakarā.

● Latviešu kapu svētki Jorkas kapsētā, piedaloties visu trīs vietējo ev.-lut. draudžu mācītājiem, notiks 7. septembrī.

● TLMM kluba internajās šaušanas sacīkstēs 26. jūlijā lauku īpašumā Bērzainē, kuŗas vadība kluba sporta daļas vadītājs K. Šverns ar palīgiem, piedalījās ap 50 dalībnieku. Māla baložu šaušanā ar 48 no iespējamiem 50 punktiem uzvarēja J. Muskats, 2. A. Zilgalvis ar 46 un 3. A. Tropiņš ar 45 punktiem, bet B. klasē —1. G. Vilmanis ar 42 punktiem, sekojot I. Krieviņam un O. Pauderam ar līdzīgu punktu skaitu. A. klasē bija 9, bet B. klasē 10 sacensoņu. Māla baložu šaušanā ar priekšā došanu 14 dalībnieku konkurencē sekmīgākais bija atkal J. Muskats, sašaujot 22 baložus no 25, 2. K. Krieviņš ar līdzīgu trāpījumu skaitu un 3. A. Tropiņš ar 21. Arī „pīļu" (no torņa izmestu „baložu") šaušanā sacentās 14 dalībnieku, ar 24 no iespējamiem 25 trāpījumiem uzvarot K. Švernam, 2. vietā ierindojoties J. Sprogim ar 23, bet 3. vietā A. Tropiņam ar 22 punktiem. Dubultbaložu šaušanā A klasē 10 dalībnieku konkurencē uzvarēja A. Tropiņš, sašaujot 17 no 25 pāriem, 2. I. Krieviņš un 3. K. Krieviņš ar līdzīgu veikumu, bet B klasē no 6 konkurentiem pārākais bija G. Bālmanis ar 7 pāriem, 2. J. Zujevs ar 5 un 3. E. Ģimis ar 4 pāriem. Šaušanā ar 22. kalibra loču bisi meistarklasē bija tikai 1 dalībnieks — G. Paeglis, bet apvienotajā t. s. „ss" un „mm" angliskie apzīmējumi: sharpshooter un marksman) klasē 5 dalībnieki, uzvarot O. Pauderam pirms I. Purmala un K. Krieviņa. Jauniešu klasē līdz 12 gadu vecumam startēja E. Purmals, bet līdz 16 gadiem uzvarēja Valdis Krieviņš, 2. Ilgvars Krieviņš un 3. Irena Krieviņa, kuŗu tēvs Kārlis Krieviņš startēja citās klasēs, bet māte Velta Krieviņa palīdzēja sacīkšu vadībā, tā ka nodarbināta bija visa ģimene. Spininga mērķi sviešanā ar 82 no iespējamiem 100 punktiem uzvarēja N. Ģēģeris, 2. I. Krieviņš ar 77 un 3. F. Noveiko ar 72 punktiem, piedaloties 10 sacensoņiem, bet jaunatnes klasē trīs dalībnieki vietas sadalīja šādi: 1. E. Purmals ar 92 punktiem, 2. V. Krieviņš ar 83 un 3. I. Krieviņa ar 65 punktiem. Uzvarētājus apbalvoja kluba sporta daļas vadītājs K. Šverns. Nobeigumā bija saviesīgs vakars.

● 3. Jelgavas kājnieku pulka 50 gadu dibināšanas atceres rīcības komiteja K. Bencona vadībā 28. jūkjā bija sanākusi otrā apspriedē, vienojoties, ka atceres sarīkojums notiks 18. oktobrī (ne kā agrāk ziņots) plkst. 7 vakarā DV namā. Tajā paredzēts atceres akts ar svētbrīdi un kapt. J. Uļuka referātu, pēc tam koncerts un saviesīgs vakars. Sarīkojumā varēs piedalīties ne tikai pulka piederīgie un jelgavnieki, bet visi interesenti. Šogad peredzēts izdot arī pulkam veltītu grāmatu.

KANADAS ZIŅAS

OTAVA

● Laikraksts „The Ottawa Journal" 2. jūlija numurā, sniedzot arī uzņēmumu, atzīmējis centiga latviešu jaunieša panākumus izglītības laukā: visaugstākās atzīmes vidusskolas beigšanas diplomā 302 absolventu vidū uzrādījis Roberts Fedosejevs ar 95,8%. Arī viņa brālim Gunaram atzīmju caurmērs pārsniedz 88%. Abi ir Lisgara vidusskolas audzēkņi Otavā. 16 gadu vecais Roberts Fedosejevs bez Ontario stipendijas (150 dol.) ieguvis arī M. H. Bītija (Beatty) stipendiju — 800 dol. gadā 4 studiju gadiem Toronto universitātes dabzinātņu fakultātē, kā arī 3. godalgu Ontario provinces vidusskolu matēmatikas sacensībā. Piezīmējams, ka apdāvinātā jaunieša tēvs Pauls Fedosejevs darbojas DV Otavas nodaļas valdē. Par abiem jaunajiem Fedosejeviem ziņoja arī Otavas televīzijas intervijā, norādot uz viņu latvisko izcelsmi.

PORTARTURA

● Portarturas mazā latviešu pulciņa vecākā tautiete Anna Leitrante, sava mošā gara un lēnīgā rakstura dēļ visu cienīta, nesen nosvinēja 90. dzimšanas dienu. Viņas bērni un mazbērni vecmāmiņai par godu bija sarīkojuši īstu svētku brīdi, bez prāv. Mituļa ielūdzot viesos arī visus vietējos tautiešus. Pašu māju birztaliņas vidū pie ugunskura zem zvaigžņotajām vasaras debesīm gavilniece klausījās tautas dziesmās, atcerēdamās dzimtenē pavadītās vasaras, un priecājās par savām latviskajām akadēmiski izglītotajām mazmeitām Ievu, Maiju un Eriku Vilciņām, kā arī abiem mazdēliem Pēteri un Kārli Leitrantiem. Jubilāre dzimusi Vietalvā, aizprecēta uz Kalsnavas Lejsmartu mājām, kur saimnieces godā aizvadījusi sava mūža lielāko daļu. Viņas laulība bijusi svētīta 9 bērniem, no kuŗiem 6 vēl dzīvi: 2 palikuši Eiropā, bet pārējie apmetušies uz dzīvi Kanadā. Vecmāmiņai liktenis vēlējis vecuma dienas pavadīt savu trīs meitu vidē un gādīgā aprūpē.

LONDONA

● Trīsvienības ev.-lut draudzē māc. J. Prauliņš 13. jūlijā iesvētīja Andreju Dambenieku, Ivaru Dambenieku, Gundegu Gūtmani un Andri Hānu. Iesvētīšanas dievkalpojumā spredikī teica Dr. theol. K. Bilzens, bet liturģiju vadīja māc. J. Strautnieks, abi no ASV.

VINIPEGA

● M. Stauveram pārceļoties uz Montrealu, viņa vietā par Vinipegas baltiešu federācijas priekšsēdi izraudzīts igaunis E. Poldsārs. — Gundega Ansklāviņa 21. jūnijā bija sapulcinājusi vietējos latviešu jauniešus, bērnus un viņu vecākus Jāņu vakara svinēšanai, kuŗu ievadīja, lasot jāņuzāles, pīnot vainagus un ejot rotaļās. Netrūkstot arī Jāņu sieram, Jāņa māte pacienāja visus jāņubērnus.

Tērvetes bērni izčalojušies

Montrealas un apkārtnes latviešu bērnu nometne Tērvete 3. augustā beidza šīs vasaras darbību pēc 4 nedēļu rosības. Katru nedēļu nometnē caurmērā uzturējās 27 bērni. Visam nometnošanas laikam par audzinātāju bija saistīta Rita Pičiči-Brāzma, kas līdz šim strādāja slimnīcā, bet rudenī sāks skolotājas gaitas. Viņai palīdzēja dažas bērnu mātes un saimniece, kas gādāja par nometņotāju ēdināšanu. Vecākās nometņotājas savukārt sekmīgi veica izpalīdžu pienākumus. Tā nometnes laiks pagāja bez jebkādiem traucējumiem un negadījumiem. Tērvete atrodas skaistā vietā Labrenča kalnos, kur vēsais nakts gaiss ļāva labi izgulēties, bet dienas bija saules piesildītas. Vairākas reizes dienā bērni peldējās Sarkaņās upes ūdeņos, kas bija viena no patīkamākajām nodarbībām.

Sevišķu sarīkojumu nometnes laikā nebija, izņemot Montrealas sporta kopas rīkotos sporta svētkus, kuŗus vadīja J. Lukstiņš. Bērnu svētki šai vasarā nenotika.

Vakarā pirms nometnes slēgšanas bērni, vecāki un viesi, kopā ap 100 dalībnieku, pulcējās dievkalpojumā Tērvetes sarīkojumu telpās. Dievkalpojumu vadīja prāv. V. Šēfers, bet svētrunu teica māc. A. Voitkus, ar raksturīgiem piemēriem izskaidrojot starpību starp redzēšanu ar acīm un Dieva redzēšanu ar sirdi, jo acīm Viņš nav sadkatāms.

Kā katru sestdienas vakaru, arī 2. augustā visi tērvetieši sapulcējās ap ugunskuru, kuŗu aizdedza Sv. Pāvila draudzes pr-ks A. Bērziņš, bet programmu vadīja O. Vīndedzis. Priekšnesumu vērtība mazinājās „techniskas neveiksmes" dēļ, jo ugunskurs negribēja iedegties, lielāko daļu valdīja tumsa un arī vadībā varēja vēlēties labāku izkārtojumu. Šis bija viens no vājākajiem ugunskura vakariem, bet ne bērnu vainas dēļ, kuŗi bija gatavojušies ar lielu rūpību un nopietnību. Daļai nometnes dalībnieku pie ugunskura tumsā pasniedza pateicības veltes.

Ugunskura programmā izcēlās meiteņu koklētāju un dziedātāju grupa Dainuvīte, kuŗā piedalījās Linda Bērziņa, Renāte Dindzāne, Māra Kūlbera, Vita Plūme, Alda Plūme un Rita Strautiņa. Par viņu sniegumu jāpateicas abu pēdējo jušas.

P. Agrums

Toronto latviešu kreditsabiedrība

Latvian (Toronto) Credit Union Limited
491 College St., Toronto 174, Ont.
Telef. 924-2775
maksā
6% par noguldījumiem,
7 — 7½ par ilgtermiņa noguldījumiem
Kreditsabiedrība izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus.
REIZĒ AR NAUDAS NOGULDĪŠANU VAI AIZDEVUMU IZSNIEGŠANU KREDITSABIEDRIBA IZDARA DZIVIBAS APDROŠINĀŠANU LIDZ $2000.00 vai $5000.00.
Birojs atvērts darbdienās no pl. 12 — 8 vakarā,
No 15. jūnija līdz 15. septembrim birojs sestdienās slēgts.

ANDREJSONS
APDROŠINA
463-7313

O ZIŅAS

vietā ierindojoties J. Sproģim ar 23, bet 3. vietā A. Tropiņam ar 22 punktiem. Dubultbaložu šaušanā A klasē 10 dalībnieku konkurencē uzvarēja A. Tropiņš, sašaujot 17 no 25 pāriem, 2. I. Krieviņš un 3. K. Krieviņš ar līdzīgu veikumu, bet B klasē no 6 konkurentiem pārākais bija G. Bilmanis ar 7 pāriem, 2. J. Zujevs ar 5 un 3. E. Ģimis ar 4 pāriem. Šaušanā ar 22. kalibra loku bisi meistarklasē bija tikai 1 dalībnieks — G. Paeglis, bet apvienotajā t. s. „ss" un „mm" angliskie apzīmējumi: sharpshooter un marksman) klasē 5 dalībnieki, uzvarot O. Pauderam pirms I. Purmala un K. Krieviņa. Jauniešu klasē līdz 12 gadu vecumam startēja E. Purmals, bet līdz 16 gadiem uzvarēja Valdis Krieviņš, 2. Ilgvars Krieviņš un 3. Irena Krieviņa, kuŗu tēvs Kārlis Krieviņš startēja citās klasēs, bet māte Velta Krieviņa palīdzēja sacīkšu vadībā, tā ka nodarbināta bija visa ģimene. Spininga mērķi sviešanā ar 32 no iespējamiem 100 punktiem uzvarēja N. Ģēģeris, 2. I. Krieviņš ar 77 un 3. F. Noveiko ar 72 punktiem, piedaloties 10 sacensoņiem, bet jaunatnes klasē trīs dalībnieki vietas sadalīja šādi: 1. E. Purmals ar 92 punktiem, 2. V. Krieviņš ar 83 un 3. I. Krieviņa ar 65 punktiem. Uzvarētājus apbalvoja kluba sporta daļas vadītājs K. Šverns. Nobeigumā bija saviesīgs vakars.

3. Jelgavas kājnieku pulka 50 gadu dibināšanas atceres rīkības komiteja K. Bencona vadībā 28. jūnijā bija sanākusi otrā spriedē, vienojoties, ka atceres sarīkojums notiks 18. oktobrī (ne kā agrāk ziņots) plkst. 7 vakarā DV namā. Tajā paredzēts atceres akts ar svētbrīdi un kapt. J. Ūluka referātu, pēc tam koncerts un saviesīgs vakars. Sarīkojumā varēs piedalīties ne tikai pulka piederīgie un jelgavnieki, bet visi interesenti. Šogad paredzēts izdot arī pulkam veltītu grāmatu.

S ZIŅAS

nosvinēja 90. dzimšanas dienu. Viņas bērni un mazbērni vecmāt ziņai par godu bija sarīkojuši stu svētku brīdi, bez prāv. Miuļa ielūdzot viesos arī visus viejos tautiešus. Pašu māju birzaliņas vidū pie ugunskura zem vaigžņotajām vasaras debesīm avilniece klausījās tautas dziesmās, atcerēdamās dzimtenē padzītās vasaras, un priecājās ar savām latviskajām akadēmiski izglītotajām mazmeitām evu, Maiju un Eriku Vilciņām, ā arī abiem mazdēliem Pēteri n Kārli Leitrantiem. Jubilāre zimusi Vietalvā, aizprecēta uz Kalsnavas Lejsmartu mājām, ur saimnieces godā aizvadījusi ava mūža lielāko daļu. Viņas aulība bijusi svētīta 9 bērniem, o kuŗiem 6 vēl dzīvi: 2 palikuši Eiropā, bet pārējie apmetušies uz dzīvi Kanadā. Vecmāmiņai ktenis vēlējis vecuma dienas avadīt savu trīs meitu vidē un ādīgā aprūpē.

LONDONA

Trīsvienības ev.-lut draudzē māc. J. Prauliņš 13. jūlijā iesvēja Andreju Dambenieku, Ivaru Dambenieku, Gundegu Gūtmani un Andri Hānu. Iesvētīšanas ievkalpojumā sprediķi teica r. theol. K. Bilzens, bet liturģiju vadīja māc. J. Strautnieks, bīdi no ASV.

VINIPEGA

M. Štauveram pārceļoties uz ontrealu, viņa vietā par Vinipegas baltiešu federācijas priekšēdi izraudzīts igaunis E. Poldrs. — Gundega Ansklāviņa 21. nijā bija sapulcinājusi vietējos tviešu jauniešus, bērnus un vi vecākus Jāņu vakara svinēnai, kuŗu ievadīja, lasot jāņudes, pinot vainagus un ejot rotās. Netrūkstot arī Jāņu sieu, Jāņa māte pacienāja visus nubērnus.

ēm. Ar citīgu piestrādāšanu šī ielā meiteņu grupiņa veiks liedarbus un priecinās kā jau , tā vecos, jo viss skan daiļi. uzvedumiem seviški izcēlās āņi" ar skaistiem vainagiem un ņīgu ligošanu, tāpat „Pidrikis" labo izdomu. Ar flautas spēli iecināja Gundega Kolberga no vas. Bija arī virkne citu „tau".

aut vasara vēl pašā karstumā krāšņumā, Tērvetes nometne ēr jau beigusies un bērnu čalīdz nākošajai vasarai izskanēs.

P. Agrums

PADOMNIEKU IESTĀDĪJUMS PRAKTISKI IR LIEKS

Amerikas latviešu apvienības šāgada kongresā Filadelfijā pēc jaunās valdes ievēlēšanas gan delegāti, gan paši jaunās valdes locekļi zīlēja, kas notiks ar līdzšinējiem ALAs padomniekiem, kas zināmā mērā, kā prakse liecināja, bija padomnieki bez padoma. Ka līdzšinējo padomnieku sastāvā būs pārmaiņas, par to domas nedalījās, bet zīlējumi bija par to, vai šo iestādījumi bija paplašinās, samazinās vai pavīsam atmetīs.

Pēc ALAs valdes 1966. gada 3. decembrī Ņujorkā apstiprinātajiem noteikumiem, šis padomnieku iestādījums bija paplašināms, aicinot tajā darboties personas, kuŗas ar savu darbu sekmējušas ALAs darbību. Padomnieku uzdevums ir sniegt atsauksmes par valdes ierosinājumiem, dot ieteikumus pašiem un veicināt latviešu sabiedriskā darba rosību. Speciālu jautājumu kārtošanai un atsaukmju sagatavošanai valde padomnieku darbu var sadalīt pēc pieredzes un interesēm. Izraudzītie padomnieki darbojas vienu gadu, var piedalīties valdes sēdēs, kongresos un citās ALAs rikotās sanāksmēs.

Kad šos noteikumus pieņēma, ALAs valde cerēja, ka darbs sekmīgāk veiksies arī tajos apgabalos, kuŗos valdes locekļi nedzīvo. Kaut ALAs šāgada pārskatā bija norādīts, ka padomnieki piedalījušies valdes sēdēs, it sevišķi uzsverot, ka padomnieks K. Rabācs piedalījies visās pērnā gada sēdēs, liekas tomēr, ka K. Rabācs šajās sēdēs piedalījies kā preses pārstāvis, tikai vienā sēdē, kurā prese nebija aicināta, kā padomnieks. Vispārējais novērtējums par šo padomnieku darbību ir dažāds, bet visumā tomēr neatzinīgs. Pēc dažu domām, šo izredzēto skaitā vajadzēja izraudzīt tos, kas dedzīgi sabiedriski darbinieki, bet vēlēšanās nav ieguvuši pietiekamu balsu skaitu, lai iekļūtu valdē. Citi atkal ieskata, ka padomnieki ir lieki: ALAs valdes sēdes ir atklātas, tādēļ tajās var piedalīties ikviens (ja zina, kad un kur sēdes notiek), arī neesot padomniekos; bez tam valde var padomus prasīt no ikviena ALAs biedra, un tā atkal nav nekādas vajadzības pēc īpaša amata titula.

Pēc ALAs kongresa Filadelfijā daži domāja, ka šis padomnieku iestādījums būtu likvidējams, citi aizstāvēja ieskatu, ka tas paplašināms, jo tieši šāgada lielās pārmaiņas valdes sastāvā it kā prasa, lai bijušos valdes locekļus ieskaitītu padomniekos. Bija dzirdama arī doma, ka būtu radāms padomnieku priekšnieka amats, kuŗam pat jau izrādījās sameklēts kandidāts. Šī ieskata atbalstītāju domas var saprast, ja ievēro, ka dažu bijušo valdes locekļu aiziešana no amata nenotika gluži tik miermīlīgi, kā pēc ziņojumiem mūsu laikrakstos varētu secināt. Bija sarūgtinājumi un ierāva brūces, kuŗas tik ātri nedzīst. Tādēļ likās vajadzīga kāda zālbe, kas šīs brūces ātrāk dziedinātu ar pēc iespējas mazākām sāpēm, citiem vārdiem — labi skanīgs tituls būtu pietiekami labs medikaments sarūgtinājuma mazināšanai.

ALAs valdes sēdē 12. jūlijā Vašingtonā pr-dis prof. P. Lejiņš ierosināja apspriest padomnieku jautājumu un, ja iespējams, dažus amatos jau apstiprināt. Atbilde uz šo priekšlikumu tomēr bija klusums, jo neviens no valdes locekļiem negribēja izteikties. Tā jautājumu nodeva īpašai komisijai, kuŗā izraudzīja A. Puķīti, U. Gravu, A. Ritumu un A. Lejiņu.

Šī komisija 31. jūlijā sanāca sēdē, apsprieda padomju vajadzību un izstrādāja atzinumu. Aizvadītajā gadā ALAs padomnieki izmantoti kā speciālisti savās nozarēs, bet citādi tiem nav bijis sevišķas nozīmes, izņemot dažus gadījumus Latvijas dibināšanas 50 gadu atceres laikā. Valdei nav izdevies iedzīvināt padomnieku padomus ALAs apgāda jautājumā, kas joprojām nav atrisināts. Viens no padomnieku iestādījuma mērķiem bijis radīt pārstāvību apgabalos, kuŗi nav tieši pārstāvēti ALAs valdē. Šo olīvēku izvēle ne visur bijusi laimīga un ne visus apmierināja. Tagad nolemts ALAs valdi paplašināt ar 3 apgabalu vicepriekšsēžiem, reizē ar to šis padomnieku uzdevums atkrīt. Komisija savā atzinumā ieteica ALAs valdei padomnieku iestādījumu neiedzīvināt, bet speciālu jautājumu kārtošanai pieaicināt lietpratējus. Lietderīga tomēr būtu padomnieku komisija baltiešu zinātnieku kongresa materiālu pētīšanai un iespējamai izmantošanai. Sabiedriskās domas pētīšanai atsevišķos apgabalos varētu rīkot publiskas pārrunas.

Šos komisijas atzinumus un ieteikumus ALAs valde pārrunāja 9. augusta sēdē Ņujorkā, par kuŗu informēsim mūsu laikraksta nākošajos numuros.

V. Irbe

Amerikas latviešu republikāņu delegācija Vašingtonā: no kreisās — ASV republikāņu partijas centrālšu delegācijas locekļi A. Šmita, prof. Dr. T. Šmits, T. Šulcs, Dr. I. Spilners un centrālkomitejas nacionālitāšu daļas vadītājs L. Paštors

Latviešu republikāņi Vašingtonā

Sakarā ar Apspiesto tautu nedēļas atzīmēšanu Vašingtonā bija ieradusies Amerikas latviešu republikāņu apvienības delegācija, lai pasniegtu ASV republikāņu partijas centrālkomitejas vadītājiem prezidenta Eizenhauera pieminai veltītas Apspiesto tautu nedēļas 10 gadu atceres medaļas. Latviešu delegāciju vadīja ALRA vicepr-sēdis Dr. I. Spilners, piedaloties apvienības ģenerālsekretāram prof. Dr. T. Šmitam ar dzīvesbiedri un Pensilvēnijas nodaļas vadītājam T. Šulcam. Medaļas saņēma ASV republikāņu partijas centrālkomitejas priekšsēdis kongresmenis Rodžers Nortons, viņa asistente Elija Petersone, priekšsēža vietnieks Džims Allisons un centrālkomitejas politiskās daļas vadītājs Ričards Garbets.

Īsā uzrunā Dr. I. Spilners cildināja partijas centrālkomitejas vadītāju pūles un atbalstu stingras Apspiesto tautu nedēļas proklamācijas panākšanai, kā arī interesi un atsaucību latviešu problēmām un stingro pretkomūnistisko nostāju. Apbalvoto vārdā atbildēja R. Nortons, pateicoties par viņam un viņa līdzstrādniekiem parādīto godu un uzmanību. Viņš uzsvēra, ka partijas vadībai ir labi zināmas komūnistu okupēto valstu problēmas un apliecināja, ka republikāņu partija turpinās cīņu pret komūnismu visiem iespējamiem līdzekļiem.

Īsā laika periodā šī bija otra latviešu republikāņu vizite ASV republikāņu partijas galvenajā mītnē Vašingtonā un ilga pusotras stundas. Pārrunas skāra arī ALRAs darbību un veidošanos, kuŗu partijas vadība vērtēja atzinīgi, apsolot iespējamo atbalstu. Latviešu delegāciju pavadīja partijas nacionālitāšu daļas vadītājs Lašlo Paštors (Laszlo Pasztor). —ts

Prezidenta atbilde uz ALAs iesniegumu

Kā jau ziņots, Amerikas latviešu apvienības valdes priekšsēdis prof. P. Lejiņš un informācijas biroja vadītājs Dr. I. Spilners ALAs vārdā piesūtījuši kopīgi parakstītu iesniegumu ASV prezidentam Niksonam. Raksts datēts ar 15. jūliju un tajā norādīts, ka ALA pārrunājusi latviešu tautas stāvokli un pašreizējo politisko situāciju, pieskaŗoties arī prezidenta plānotajam ceļojumam uz Āziju, valstim ar īslaicīgu iegriešanos arī Eiropā. Rakstā uzsvērts, ka ALAs ieskats vienmēr bijis, ka pasaules mieru apdraud starptautisko likumu ignorēšana, it sevišķi tautu pašnoteikšanās tiesību neievērošana. Varas lietošana starptautiskajās attieksmēs, zemju militāra okupācija, tautu un viņu valstu piespiedu pievienošana citas valsts territorijai nozīmē naida sēklas sēšanu arī nākotnes nemieriem. Latviešu tauta ar saviem kaimiņiem lietuviešiem un igauņiem ir raksturīgs piemērs. Pad. savienības varmācībai pret šīm kādreizējām brīvajām mazajām tautām, kuŗu zemes okupēja 1940. gadā, neievērojot tautu pašnoteikšanās tiesības un laužot paraksttos līgumus, ALA lūdza ASV prezidentu ievērot un sekmēt latviešu un viņu kaimiņtautu, kā arī citu pašreiz apspiesto Eiropas tautu brīvības centienus kā nepieciešamu priekšnoteikumu ilgstošam mieram.

Prezidenta Niksona uzdevumā uz šo iesniegumu ar 28. jūlija rakstu ALAs priekšsēdim atbildējis sabiedrisko lietu ministra palīgs Ričards Filips, norādot, ka prezidents viņu lūdzis rakstuprot ASV politiku attieksmē uz Baltijas valstīm. Aizrādījis, ka prezidents interesējas par ASV pilsoņu ieskatiem, R. Filips vēsturē atkārtojis, ka ASV atbalsta Baltijas valstu tiesības uz pašnoteikšanos un ka ASV nekad nav atzinušas šo tautu piespiedu iekļaušanu Pad. savienībā. Šāda ASV politika bijusi vienmēr, kas apliecināta arī atklātībā ar Baltijas valstu diplomātisko un konsulāro pārstāvju atzīšanu, kuŗi joprojām darbojas šo valstu pēdējo neatkarības laika valdību uzdevumā un allaž piemineti ASV valdības publiskajos ziņojumos vai sarakstā, ieskaitot Apvienotās nācijas, ja bijuši piemēroti gadījumi. Vēstulei pievienoti dažādi materiāli, kuŗi tās rakstītājam likušies nozīmīgi.

—be

TEICAMA ATSAUCĪBA JAUNATNES VADĪTĀJU KURSIEM

Pirmo šīs vasaras lielāko slodzi Gaŗezers izturēja jūlija sākumā, kad kristīgās jaunatnes kursi vēl nebija beigušies, bet sāka jau ierasties nometnotāji, vasaras vidusskolas audzēkņi un skautu — gaidu organizācijas dalībnieki un vadītāji. Skauti un gaidas izrādījās pieticīgākie, jo vēlējās tikai daļu no Gaŗezera 150 akru platības savām nodarbībām un telšu uzsliešanai. Jauniešu čalas un it bieži arī tautas dziesmas skanēja no pakalnes uz pakalni, sasaucoties un saplūstot ar atbalsīm. Nule arhibīskaps A. Lūsis Gaŗezeru bija apzīmējis par „mazo Latviju", un tiem, kuŗiem šis apzīmējums sākumā likās neizprotams, vēlāk ik uz soļa to izjuta ar pārdzīvojumiem „ārēji un iekšēji".

Zemgales 3. skautu novads kopīgi ar Dzinteres 2. gaidu novadu Gaŗezerā bija rīkojis četru dienu ilgus dīvējādus kursus vienā laikā, uz kuŗiem ieradās dalībnieki no Klīvlendas, Detroitas, Grand Rapidiem, Saginavas, Milvokiem un Kalamazū. Skautu un gaidu vadītāju kursus vadīja M. Grīna un A. Kaugars ar palīgiem G. Sīku, M. Paudrupi, M. Vilku, V. Galēnu, S. Metļūzi —Pēterjāni, V. Bērzkalni, E. Avotu, J. Zaļumu, V. Datavu un F. Sīpolu. Kursu komandants bija H. Klingbergs, bet viņa palīgs E. Strautnieks. Kopnieku un kopnieču kursu priekšnieks savukārt bija J. Ozols ar vadības locekļiem A. Lodi, A. Ozolu, L. Lazdiņu un V. Ziediņu. Kursu saimniecību kārtoja un par uzturu sagādi 60 kursantiem rūpējās Klīvlendas skautu un gaidu vecāku padome K. Pētersona vadībā. Abi kursi risinājās pēc sīki izstrādātas programmas un izcēlās ar lielo noteiktību un pašreizējam laikam nepierastu stingrību. Kad nejauši noklausījos stingro „morāles skaitīšanu" kādam kopniekam par ezermalā aizmirstu grāmatu, vēlāk aprunājos ar „sodīto", vēlēdamies izvilināt viņam pārmetumus vadītājam A. Lodem, bet saņēmu gandrīz neticamu atbildi: „Tā bija mana vaina, un skautisms necieš nekārtību!"

Jaunajiem vadītājiem — vienalga, kādā veidā — vajadzēja parādīt savas spējas un izdomu uzdoto pienākumu veikšanā. Viņi risināja gan šķēršļu gājienus, gan pētnieciību, gan arī gatavoja maltītes „mežinieku virtuvē", iztiekot bez jebkādiem traukiem. Vakaros dega ugunskuri, kursu dalībniekiem sniedzot priekšnesumus, uz kuŗiem ieradās viesi un Gaŗezera iemītnieki. Nometnē visu laiku uzturējās un vadībā piedalījās latviešu gaidu prece M. Vilka no Toronto un latviešu skautu pr-ks F. Sīpols no Detroitas, bet kā viesis ieradās ASV latviešu skautu jendas prks R. Čaks. Nometni atklāja ar māc. P. Nesaules vadītu svētbrīdi.

Kursus beidzot, skautu vadītāju apliecības saņēma P. Aivars no Kalamazū, J. Apsīte un J. Rumberga no Grand Rapidiem, U. Sīpols, E. Zariņš un A. Danilovs no Detroitas, E. Ieviņš un V. Krūmiņš no Klīvlendas, bet apliecības par piedalīšanos kursos— A. Freivalds un M. Sēkliņš no Saginavas, U. Inveiss no Milvokiem, A. Veinbergs un R. Pastars no Grand Rapidiem, M. Bārzkalns un A. Ozols no Detroitas un J. Rubenis no Klīvlendas. Gaidu vadītāju apliecības savukārt saņēma Dz. Kornete, G. Saulīte un B. Šinta. Kopnieku kursus beidza 13 skauti un 10 gaidas. Daži no vadītāju kursu dalībniekiem jau agrāk bija ieguvuši vadītāju tiesības vienā no trim skautu darbības nozarēm (mazskautu, skautu, roveru), bet tagad tās ieguva citā nozarē, tā savas zināšanas papildinot. „Arvien labāk ir, ja tevī kāds vada, bet pašam būt par vadītāju ir grūts un atbildīgs pienākums," pēc apliecības saņemšanas izteicās kāds no jaunajiem skautu vadītājiem.

V. Bokis

Aicinājums un pateicība

„Ziemeļlatvijas brīvības cīņu 50 gadu atceres rīcības komiteja lūdz draudzes 22. jūnija dievkalpojumos piemīnēt notikušās atbrīvošanas cīņas un tajās krītušos karavīrus, kas par Latvijas brīvību cīnījās Ziemeļlatvijā 1919. gadā." — Šādu Ziemeļnieku lūgumu archibīskaps A. Lūsis bija ievietojis savā žurnāla „Ceļa Biedrs" aprīļa numurā publicētajā apskatā. Domājams, ka nevēlēdamies daudz apgrūtināt draudžu ganus, kuŗi katru gadu rīko aizlūgumus par kādu citu, daudz mazāku karotāju grupu, archibīskaps bija atturējies norādīt, ka viņš šo Ziemeļlatvijas brīvības cīņu 50 gadu atceres komitejas lūgumu atbalsta. Mācītāji tad arī bija atturējušies ievērot šo Ziemeļnieku lūgumu un, spriežot pēc laikrakstu ziņām, Ziemeļnieku piemiņēšana notikusi tikai nedaudzās draudzēs.

Rīcības komiteja paredzējusi sastādīt un piesūtīt visiem apzinātajiem ziemeļniekiem un ieinteresētajām personām sīku pārskatu par atceres īstenošanos, tādēļ laipni lūdz visus draudžu priekšniekus, kuŗu draudzēs atceres dievkalpojumi notikuši, par to paziņot rīcības komitejas priekšsēdim A. Jaunzemam (816 Croghan Ave, Joliet, Ill. 60436, U. S. A.).

Rīcības komiteja izsaka pateicību visām piecām trimdas laikrakstu redakcijām par plašo un pareizo Ziemeļlatvijas brīvības cīņu apgaismojumu.

A. Jaunzems
rīcības komitejas priekšsēdis

NEPIECIEŠAMI LIETPRATĒJI

Amerikas latviešu tautas deju apvienības pirmā gada sapulce notika Gaŗezerā. Jau braucot uz sēdi, dalībnieku uzmanību piesaistīja arvien darbīgā apvienības sekretāra J. Dabara izliktāceļa zīmes, kuŗām sekojot, varēja viegli nokļūt sapulces telpās. Pie ar latvisku segu greznota galda vietas ieņēma sapulces vadība: priekšsēdis J. Jurjāns, sekretārs J. Dabars un valdes locekle O. Krūmiņa. Savas vienības pārstāvēt bija ieradušies dejotāju kopu vadītāji no Čikagas, Grand Rapidiem, Indianapoles, Kalamazū, Klīvlendas un Milvokiem.

Pateicoties pr-ža J. Jurjāna neatlaidībai, apvienība beidzot saņēmusi 10% no ASV latviešu 4. dziesmu svētku Klīvlendā atlikuma resp. 1629 dol. Biedrzinis V. Ārums ziņoja, ka apvienībā sastāv 20 tautas deju kopu ar 654 dalībniekiem, tādēļ sapulce izraudzīja vēlēšanu komisiju — V. Ārumu, V. Dzelmi un I. Šīmani, uzdodot tai rūpēties par apvienības valdes vēlēšanu izkārtošanu, galīgos rezultātus paredzot 18. novembrī. Kopas, kuŗas vēl nav apvienībā iestājušās, var pieteikties pie V. Āruma (14714 Wabash Ave, Dolton, Ill.).

Sekretārs J. Dabars ziņoja, ka līdzekļu trūkuma dēļ šogad paredzētos tautas deju vadītāju kursus nav bijis iespējams sarīkot, bet tie paredzēti nākošajā vasarā. Ka šādi kursi nepieciešami, pierādījās, valdes locekļiem nejauši noskatoties Gaŗezera vasaras vidusskolas tautas deju apmācībās, kuŗas bija nodotas pavisam nepiedzīvojušas vadītājas ziņā. Radās iespaids, ka skolas vadība gan rūpējusies atrast lietpratējus latviešu valodas, vēstures, ģeogrāfijas un tautas dziesmu mācīšanai, bet tautas dejas, kuŗas tāpat ir latviskās kultūras neatņemama daļa, atstājusi novārtā.

Apvienība paredzējusi pieaicināt padomē lietpratējus, kas pārzina mūzikas, etnogrāfijas un citus tautas deju kopu darbībā nepieciešamus jautājumus. Viena no sāpīgākajām problēmām joprojām ir pareiza tautas tērpa pagatavošana un valkāšana. Dzīvojot apstākļos, kur visi vajadzīgie materiāli pieejami, nav nekāda attaisnojuma paviršībai tautas tērpa etnogrāfiskajā pareizībā, vai tas būtu pieauguša, vai arī bērna valkāts.

Nākošā apvienības gada sapulce paredzēta Kanadas latviešu 5. dziesmu svētku laikā Toronto nākošajā gadā, kad vadību būs uzņēmusies apvienības jaunā valde.

I. Š.

KLĪVLENDA

Latviešu organizāciju un draudžu kopīgi rīkotie bērnu svētki 15. jūnijā sakarā ar lietaino un aukstō laiku bija vāji apmeklēti. Notika dažādas nodarbības un sacensības, rotaļas un sporta spēles. Pie atspirdzinājumiem rīkojās rīcības komitejas izraudzītas dāmas.

Latviskais iestīgots pasaules lokā

DR. PHIL. ZENTAS MAURIŅAS 50 GADU LITERĀRAS DARBĪBAS ATCERE GAĻEZERA VIDUSSKOLĀ

„Zenta Mauriņa ar savu ieklaušanos pasaules literātūrā piepildījusi Jāņa Raiņa augstāko sapni: latvisko iestīgot pasaules lokā," teica rakstnieks Ernests Aistars, Gaŗezera vasaras vidusskolas sarīkojumā 20. jūlijā referējot par Z. Mauriņai veltīto tematu „Gars pāri sprostiem un robežām".

Referents, būdams Z. Mauriņas studiju biedrs Rīgas universitātē, kodolīgā stāstījumā vairāk nekā 100 klausītāju, to vidū pārsvarā jauniešu — skolas audzēkņu, „aizvedā" pie Zentas Mauriņas pirmā referāta augstskolā, viņas pirmās publikācijas 1919. gada 29. jūlijā — Jāņa Akuŗātera stāsta tulkojuma „Meine Geliebte", vēlāko gadu darbības literātūrā, jo sevišķi pieskaŗoties trimdas posmam, kuŗš Mauriņu citu tautu atzinumos ievirzījis pasaules lokā. Otto Šremps jau pirms dažiem gadiem un Margota fon Pētke (? — red.) tikai nesen par Mauriņu publicējuši katrs pa grāmatai. No pēdējās grāmatas referents citēja Zviedrijas akadēmijas sekretāra Andera Osterlinga atzinumu: „Zenta Mauriņa zina, ka viņai velcams īpašs uzdevums mūsu laikā; uzdevums, kuŗam tieši viņa ir izredzēta: vēstīt cilvēcības vārdu pasaulei, kas, arvien vairāk nocietinādamās, sākusi aizvirzīties no īstā cilvēcības gara. Ir izteikta doma, ka Zenta Mauriņa būtu pelnījusi Nobela prēmiju literātūrā. Un patiesi, cik skaisti būtu to dienu piedzīvot! Kāds prieks būtu redzēt, ka šo autoru balvu piešķirtu, kas tiešām to pelnījusi! Līdzīgi franču autoram Kamī Zenta Mauriņa sarakstījusi daudz tādu grāmatu, kuŗas savā vērtībā pārsniegušas pat to darbus, kas ar Nobela prēmiju apbalvoti līdz šim." Abās minētajās grāmatās sakopoti ne tikai citu tautu atzinumi un spriedumi par Mauriņu un viņas raksturojumi un veikumi, bet arī viņai piešķirtie dažādu Eiropas valstu apbalvojumi. Daudzi no klausītājiem, pat vecākās paaudzes pārstāvji, pēc atceres akta ar izbrīnu, bet iekšēju lepnumu pārrunāja Zentas Mauriņas panākumus, kuŗi „pagājuši nezinot".

Otra referente, dzejniece Austra Balka, runāja par Z. Mauriņas bērnību, personīgo saskari ar vēstulēm un tajās izteiktajām domām un to analizi. Viņas ierosinājumu par trimdas Tautas balvas piešķiršanu Z. Mauriņai klātesošie uzņēma ar skaļiem un ilgiem aplausiem.

Bez referātiem sarīkojuma dalībnieki varēja noklausīties arī pašā Z. Mauriņā, kuŗa „savu balsi" kopā ar vērā ņemamām atziņām bija atsūtījusi skaņu lentē. „Ja skatāmies uz J. Rumbergas gatavoto Mauriņas portretu un dzirdam viņas balsi, tad šķiet, ka esam ar viņu satikušies un izjūtam pārdzīvojumu, ko spēj dot šāds liels cilvēks," tā un līdzīgi par skaņu lentes radīto iespaidu sprieda vairāki klausītāji.

Sarīkojuma otrā daļā priekšnesumus sniedza Gaŗezera vasaras vidusskolas audzēkņi Emmas Reinvaldes vadībā. Klavieŗu solo spēlēja Daina Briede un Ilze Pīcukāne, deklamēja Ilze Rūķe un Māris Rūķis, bet dziedāja S. Šēniņa, I. Rūķe, R. Štrāla, E. Krese un 10. un 11. klases audzēkņi.

Aktu atklāja vidusskolas direktors A. Bolšteins, cildinot Dr. Z. Mauriņas izcilās spējas un raksturojot viņas devumu latviešu tautai. Sarīkojumu vadīja un nobeiguma vārdus teica ALAs izglītības biroja vasaras vidusskolu nodaļas vadītājs E. Avots, izsakot Z. Mauriņai latviešu jaunatnes vēstījumu un pateicību par to, ko viņa devusi un vēl arvien dod visai latviešu tautai. Viņš arī paziņoja, ka Gaŗezera vasaras vidusskola kopīgi ar klātesošajiem viesiem Z. Mauriņai nosūta visu parakstītu sveicienu.

V.M.

Mazāk runāt un vairāk padarīt

ASV poļu centrālā organizācija Vašingtonā atzīmēja 25 gadu pastāvēšanu. Svinībās galvenais runātājs bija ASV armijas štāba priekšnieks ģen Vīlers (Wheeler), kas tikko bija atgriezies no inspekcijas brauciena Vietnamā. Banketā piedalījās vairāki ASV kongresa locekļi, to vidū senators Dirksens.

Svinībās bija ieradušies pārstāvji no poļu centrālajām organizācijām visā brīvajā pasaulē. Sanāksmē bija arī Centrālās un Austrumeiropas federācijas Austrālijas padomes pr-dis J. Dunins—Karvickis, kas apmeklēja arī Amerikas latviešu apvienības sekretariātu, kur apspriedās ar ģenerālsekretāru B. Albātu par aktīvākas un ciešākas apspiesto tautu sadarbības iespējām visā brīvajā pasaulē, uzsverot, ka daudz gan tiek runāts, bet maz padarīts. Dunins—Karvickis izteicās, ka Austrālijā bez centrālajām organizācijām apspiesto tautu labā izcilu darbu veic latviete Elga Rodze—Ķisele.

Vienu dienu ALAs sekretariātā uzturējās un ar ALAs darbu iepazinās arī Latviešu apvienības Austrālijā prezidija kasieris un sporta daļas vadītājs G. Bērzziņš, pārrunājot sadarbības jautājumus ar viceprieksšsēdi un ALAs sporta biroja vadītāju A. Zāģeri, valdes kasieri V. Kārkliņu un ģenerālsekretāru B. Albātu. Pārrunas skāra informācijas darba koordinēšanas jautājumus, kā arī centrālizētu grāmatu izdošanu latviešu skolām.

KALAMAZŪ

Latviešu skolas izlaiduma aktu ar lūgšanu ievadīja māc. A. Plebalgs. Pēc kopīgi nodziedātās Latvijas himnas skolas pārzine P. Skrupškele, asistējot absolventu klases audzinātājai L. Muižniecei, pēc 10 gadu mācīšanās, bērnu dārzu un pirmskolu ieskaitot, beigšanas apliecības izsniedza Silvijai Puriņai, Mārai Galēnai, Ardim Ozoliņam, Valdim Vizulim un Kārlim Vizulim. Pēc skolas karoga nodošanas nākošās klases pārstāvjiem skolotāju biedrības dibināšanai. Pamatojoties uz jaunās biedrības pirmā priekšsēža prof. A. Grotāna uzrunā teiktajiem vārdiem: „Latviešu ārstiem, inženieriem, juristiem, pat mednieciem ir savas biedrības; tāda nepieciešama arī skolotājiem, jo tikai skolotāja vadībā indivīds tiek ievadīts savā profesijā!", sākās jo dzīva sarakste ar austrumu un rietumu apgabalu skolu vadībām, tāpat arī ar Kanadu un Austrāliju. Pagaidu valde aicinājusi iestāties biedrībā ikvienu latviešu skolotāju, vienalga, kuŗā ASV apgabalā vai pat kontinentā dzīvotu. Vēl šoruden pārreģistrēs biedrus, uzņems jaunus un izkārtos jaunas valdes vēlēšanas.

Priekšsēdis Ed. Avots ziņoja, ka saņēmis ALAs izglītības biroja vadītāja J. Blumberga aicinājumu ievietot biedrības publikācijas ALAs visu sekciju darbības biļetenā. Valde aicinājumu apsveica un lūdza attiecīgajai nodaļai atļaut nosaukumu „Trimdas Skola", par goda redaktoru izraugot Ansi Kurmi.

Valde vienojās izsūtīt apkārtrakstu visām latviešu skolām un lūdza Ed. Avotu to sagatavot.

I. Š.

Skolotāju biedrība sāk rosīties

Atzīstot nepieciešamību atjaunot savu darbību, Amerikas latviešu skolotāju biedrības valde sapulcējās Gaŗezerā, kur sēdi vadīja pr-dis Ed. Avots, protokolēja J. Rītiņš un piedalījās V. Dzelme, H. Kreicers, O. Rituma un I. Šīmane. Metot skatienu atpakaļ, jāatceras ASV vidējo paaudžu latviešu skolotāju konference Čikagā 1965. gadā, kuŗas dalībnieki no sava vidus izraudzīja iniciātoru grupu latviešu skolotāju biedrības dibināšanai. Pamatojoties uz jaunās biedrības pirmā priekšsēža prof. A. Grotāna uzrunā teiktajiem vārdiem: „Latviešu ārstiem, inženieriem, juristiem, pat mednieciem ir savas biedrības; tāda nepieciešama arī skolotājiem, jo tikai skolotāja vadībā indivīds tiek ievadīts savā profesijā!", sākās jo dzīva sarakste ar austrumu un rietumu apgabalu skolu vadībām, tāpat arī ar Kanadu un Austrāliju. Pagaidu valde aicinājusi iestāties biedrībā ikvienu latviešu skolotāju, vienalga, kuŗā ASV apgabalā vai pat kontinentā dzīvotu. Vēl šoruden pārreģistrēs biedrus, uzņems jaunus un izkārtos jaunas valdes vēlēšanas.

Priekšsēdis Ed. Avots ziņoja, ka saņēmis ALAs izglītības biroja vadītāja J. Blumberga aicinājumu ievietot biedrības publikācijas ALAs visu sekciju darbības biļetenā. Valde aicinājumu apsveica un lūdza attiecīgajai nodaļai atļaut nosaukumu „Trimdas Skola", par goda redaktoru izraugot Ansi Kurmi.

Valde vienojās izsūtīt apkārtrakstu visām latviešu skolām un lūdza Ed. Avotu to sagatavot.

I. Š.

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V PALMA PĀRSTĀVIS
377 Glengarry Ave., Toronto 12, tel. 782-7246

NEMAKSAJIET VELTI IRI. IZMANTOJIET MŪSU IZDEVĪGO KREDITĒŠANOS UN MAZĀS IEMAKSAS. IEPERCIET PASI SAVUS ĪPAŠUMUS!

St. Clair — O'Connor Drive rajonā atsevišķs 6 istabu dubultķieģeļu bungalovs ar izbūvētu pagrabu, 3 vannas istabām, privātu iebraucamo ceļu. Ķieģeļu garāža. Cena $ 34.000. Iemaksa $ 10.000. Atlikums uz 1 atklātu obligāciju.

Danforth — Broadview rajonā 8 istabu dubultķieģeļu māja. 2 virtuves, 2 vannas istabas. Garāža. Cena $ 27.900. Iemaksa $ 5.000.

Bloor — Dovercourt rajonā atsevišķa 6 istabu māja. Jauna apkure. Garāža. Cena $ 26.900. Iemaksa $ 5.000. Atlikums uz izdevīgām obligācijām.

UZTICAMIEM MĀJU PIRCĒJIEM PALIDZAM IZTRŪKSTOSO VAI VISU NAUDU IEMAKSAI SAGĀDĀT BEZ GALVINIEKIEM UZ 6 GADIEM UZ VISIZDEVĪGAKIEM NOTEIKUMIEM. ZVANIET MUMS. NESAISTOSAI INFORMĀCIJAI. MĀJAS LIELĀ IZVELE VISA PILSETĀ.

LŪDZU, KLAUSIETIES
Toronto Latviešu misijas radio raidījumu 14. GADA GĀJUMĀ
BRĪDIS AR DIEVU
katru svētdienu, no pl.
9 — 9.30
Niagaras **WHLD raidītājs**
(vilnis 1270)
Informācija: tālr. Toronto
261—4218.

KANADAS BAZNĪCĀS

TORONTO

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 767-2310. Sv Jāņa draudze, tel. 921-3327, 200 Balmoral Avenue Toronto 7.

Augusta mēnesī dievkalpojumi katru svētdienu notiks Saulainē — plkst. 10.30 rītā, un dievnamā — plkst. 6 vakarā.

Māc. A. Cops, 38 Balaby Cr. Don Mills. Tālr. 449-4087.

Sv. Andreja draudze, tel. 924-1568, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 9.

17. augustā Sporta svētki Sidrabenē; pl. 10 dievkalpojums Sidrabenē; pl. 3 dievkalpojums Andreja baznīcā.

23. augustā bērnu nometnes noslēgums.

24. augustā jauniešu nometnes „Trejdeviņi padomiņu" atklāšana. Pl. 9 vakarā svētbrīdis.

31. augustā pl. 3 dievkalpojums Andreja baznīcā.

14. septembrī pl. 11 Kapu svētki.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. PL 7-2789.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Ave.

24. augustā pl. 2 pēcpusdienā dievkalpojums Sv. Barnaba baznīcā.

31. augustā pl. 11 dienā dievkalpojums Tālavā.

HAMILTONA

Māc. E. Pavasars
Hamiltonas latviešu ev.-lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave., S.

17. augustā, plkst. 11 dievkalpojums.

LONDONA

Māc. J. Prauliņš — 83 Martindale Rd., St. Catherines, Ontario, tel. 685-3190.

Londonas latviešu ev.-lut. draudze, Trīsvienības lut. baznīcā Oxford un Colborne St.,

24. augustā pl. 1.30 pēcpusdienā dievkalpojums; māc. J. Prauliņš.

BRAMPTONA

17. augustā pl. 1.30 pēcpusdienā dievkalpojums Grace United baznīcā; māc. A. Briedis.

SV. KATRĪNAS

Sv. Katrīnu latviešu ev.-lut. draudze Kristus lut. baznīcā, 140 Russel Ave.

17. augustā pl. 3 pēcpusdienā dievkalpojums; māc. J. Prauliņš.

NIAGARA

Niagara Falls (Ont.) latviešu ev.-lut. draudze anglikāņu Sv. Jāņa baznīcā 580 Portage Road.

7. septembrī pl. 2 pēcpusdienā dievkalpojums; māc. J. Prauliņš.

MONTREALA

Prāv. Viesturs Šēfers, 471 Coolbrook Ave., Montreal 29. P. Q. Tel. 484-8394. Sv. Pāvila ev.-lut. latviešu draudze Montrealā.

17. augustā plkst. 11 dienā dievkalpojums Tērvetē.

31. augustā plkst. 11 dienā dievkalpojums Tērvetē.

Ar 8. septembri draudzes mācītājam piešķirts kārtējais atvaļinājums.

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Avenue, Montreal 28 P. Q. Tel. HU 9-3224.

Montrealas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Avenue.

17. augustā pl. 11 no rīta Kapu svētki.

24. augustā pl. 7 vak. dievkalpojums baznīcā.

31. augustā dievkalpojuma nebūs.

Māc. Edg. Lange, 864 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā 400 Sparks ielā.

OTAVA

TORONTO MISIONE
Toronto latviešu misiones kārtējie dievkalpojumi notiek sestdienās, plkst. 8 vakarā 106 Dorset Road, Scarboro. Stop 19.

ASV BAZNĪCĀS

NJUJORKA

17. augustā pl. 10 dievkalpojums Jonkeru baznīcā.

24. augustā dievkalpojumi pl. 1030 Salas baznīcā un pl. 11.30 Betlemes baznīcā.

31. augustā pl. 10 dievkalpojums Jonkeru baznīcā.

Draudzes nometnē dievkalpojumi notiek katru svētdienu pl 11 brīvdabas baznīcā, bet lietainā laikā sarīkojumu zālē.

ČIKAGA

Latvijas ev.-lut. baznīcas Svētā Pāvila draudze — 18 W. 641 Forest Preserve Drive Wood Dale, Illinois (dienvidriet. no Irving Park Rd. un Addison Rd.).

Māc. Māris Ķirsons — 303 Des Plaines Ave., Forest Park, Ill. 60130, tel. 366-3347.

Dievkalpojumi katru svētdienu plkst. 10 no rīta.

Čikagas latviešu ev.-lut. Ciānas draudze 5015 W. Ferdinand St.

17. augustā pl. 10 rītā dievkalpojums; plkst. 12 dienā kapu svētki Oakridge kapsētā; māc. A. Rautenšilds.

24. augustā dievkalpojums nenotiks.

DETROITA

Sv. Pāvila latviešu ev.-lut. draudzes dievkalpojumi notiek svētdienās plkst. 11 no rīta dievnamā, 10711 West Outer Drive un Stouž Ave. stūrī (starp Evergreen un Lahser avenijām). Māc. Valters Liventāls. — Ērģelniece Aina Raits.

Latviešu skolas un draudzes bērnu dārza nodarbību sākums svētdienās plkst. 9:45. Tel. baznīcā un grāmatnīcā 532-1700, mācītāja mājā 538-7647.

LOSANDŽELOSA

Dienvidkalifornijas latv. draudze — 2450 Griffin Ave., L.A. Cal 90031, draudzes tel. CA-59403, māc. E. Caune, tel. PO 9-8679.

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

6. septembrī — Bērzainē DV Toronto nodaļas šaušanas meistarsacīkstes un zaļumballe.

6. septembrī — pl. 7.00 Bickford Park High School auditorijā, 777 Bloor W. (Christie pazemis) Losandželosas Latviešu ceļojošais teātris Anša Tipāna vadībā izrādīs komēdiju „Bacilis vai nikis".

26. septembrī — pl. 7 Latvijas Universitātes 50 g. jubilejas atceres balle Igauņu namā.

27. septembrī — Latviešu nama 5 gadu jubilejas sarīkojums ar koncertu un balli.

28. septembrī — Latvijas Universitātes 50 g. jub. atceres akts Latviešu namā — runās prof. L. Slaucītājs.

4. un 5. oktobrī — Kokļu dienas — izstāde un programma Latviešu namā.

5. oktobrī — Bruno Skultes „Koklētājs un velns" Bickford parka skolas auditorijā.

18. oktobrī pl. 7 vakarā DV namā bijušā 3. Jelgavas kājn. pulka 50 gadu dibināšanas atceres sarīkojums.

1. novembrī — DV namā DV Toronto nod. gadasvētki ar latviešu karavīra daudzinājumu.

No 16. novembra — 23. nov. Antona Zvidra gleznu un skulptūru izstāde DV namā.

HAMILTONA

16. augustā — pl. 10 HLMM kluba lauku īpašumā „Lielupe" (Grand River upes krastā pie Jorkas) DV Kanadas meistarsacīkstes šaušanā.

4. un 5. oktobrī — pl. 6 pēcp. Kanadas Daugavas Vanagu dienas Šeratona viesnīcā. Junda. Koncerts. Tautas deju priekšnesumi. Balle.

5. oktobrī — pl. 12 Rakstnieku cēliens DV dienu ietvaros — Latviešu karavīru 50 gadu atceres zīmē.

Piermeis ventiš uz mēnes

STRATOSFERE PASOULS PLAŠE TELP A PLIK ROK IEKAREJS KRIŠS ĶEPALS

Ja man vecemāt vēl šodien būt dzīv, viņ saķērt gāl abes rokes un iesouktes:

„Ak tu mīļe, zeite! Nu gan pastardien i klāt un pasoulei i beigs. Ku tas redzts, ka cilēk skrien uz mēnes, nes leje akmeņš un sāks tos pētet, it kā tepat zems vierse nebūt diezgan dārb, ko strādet. Tas tālab, ka viņ saskatjušes visāds slikts bilds taje televīzij kastē un sākuš brāļtes a paš vell."

Manei veceimātei vienmēr bij taisneb, un neviens nedrīkstej viņei prete rūnt, jo citād dabej iepazītes a „bērziņ" kung. Es vēl tagad atceres, ka istabē pie sien uz nagl karjes bērz žagar bunt, un līdz ko es vēr mut vaļe, vecemāt tik paskatjes uz to pus un noprasej:

„Va tu, puišel, pazist bērziņ kung?" — un man mut bij uz rēz ciet kā als muciņei aizbāzt spund.

Man liekes, ka mūs Kanads ķēniš Trudo a būs mācjes no man vecemāt, jo viš savem ministriem muts jou sen aiztaisejs un tagad spund aizlics priekše visei touts vēltei valdšanai. Nākoše reize, ja latvieš delegācej brouks uz Otav. ta vajdzt sūtet „bērziņ" kung līdz, la vis tād, kas iedomsies rūnt ķēniņam prete, dābe krietn pa biksdūbnem. Kādrēz mūs ventiņ puse čiganem a bij sovs ķēniš, bet viņ ielik cietame tālab, ka viš negribej iet kardieneste.Citad tād ķēniņ laik i gaužām lab. Palases tik pasakes, cik jab tad gājs, ja ķēniš atdod viš sov valst un mant cūkganam va citam, kas nobučējs viņ princes un uzcēls no ilg gūlšan. Bet krievzeme, ku ķēniņ souc pa pap un skoltāj, dzīvšan i taisn kā paradīze, ku pliks Ādams skrien pakaļ savei Ievei, kas againjes a vīglap.

Amerikāņ gan, laikam, nou ne lasjuš smukes pasaks pa labem ķēniņ laikem, ne iepazīnšes ar mans vecesmāts „bērziņ" kung. Viņ vēl sov valdšan tais pa vecei modei, ku katrs rune, ko grib un cik grib. Tālab viņ a, laikam uzskrēj ogše uz mēnes un nonāc leje a akmeņ vezam. Būt viņ klousjuš joune Kenedij, viņem nebūt tik smag jāstrāde, jo tos akmeņs krievej būt atveduš pa lēt noud. Krievej vienmēr visur grib būt pierme, un kalab nelout viņem to priek? Krievtač bij pierme, kas izpētij, ka viņ celšies no mērkaķ, kas bij pierme tout. Pardzs dārze a tos āboļs need vis Ādams un Ievs, kā mūs skoles mācej, bet Ivans un Kaķuš. Līdz ko pierme krievs nonāc zems vierse, uz rēz rades a bluss un blakts. Ta a tagad — ja krievej būt tikuš pierme uz mēnes, viņ tur nerakņates vis pa akmeņem, bet sameklēt kāds kukainš, kas zems ļoutiņem palīdzt apskaidret satumsušes prāts. Bet tagad amerikāņ pierme uzskrēj uz mēnes, un krievviņ a sov ogste kultūr, kolhozem un blusem palikt tepat zems vierse. Tālab viņ tagad i klus, kā ūden mutē iejemuš.

Vien vakar, pēc diens kārstam un grūte dārb, es sēdej saimniek dārze, ģeorģin ēne, un dzēr al. Te uzrēz, ku gadjes, ku nē, ieskrien mans Dižpāķ Emiš un uztroukte balse jou pa gabal souc:

„Ko tu, Kriš, akal pļurge to sul vētr apkārt? Nāc labāk apsēamerikāņ jou uzvilkuš sov flag!"

„Emiņ, ko tu tā skrien kā viesul vētr apkārt. Nāc labāk apsēdes zāle, iedzer al, nomiernes un parunes pa dzīv. Tu tēc, la es paskates mēnese. Bet ko tur doudz la skates gaiše diens laike, ja mēnes nemaz nou vēl uzlecs?" es vilk sov Emiņ ga zem. Tāde vasars kārstume no uztroukum a va dābt souls dūrien un sierc triek. Bet mans Emiš nemaz negrib padotes un nomet man klēpe vesel bunt avīzs.

„Tu, Kriš, i akal pakļe palics visem pasouls lietem. Palas avīzs, paklauses radio un paskates televīzj, ta tu redzs un saprates, ka pasoule sākšes joun laik. Tagad uz mēnes aizskriet būs tāpat kā kādrēz aizbroukt uz Pops gad tierg," Emiņ mut strādej kā kulmašīn un vaiges pardjes tād sārkan plankum.

„Pa to mēnes broukšan es tā kā bišk i dzierdejs. Bet kāds mums tur labāms, būs tik jāmakse lielāk nodokļ," es sāk prātīg spriest.

„Būs gan labams! Vis laik cilēk pēc precšanes brouc uz mēdsmēnes, bet tagad vārs pa lēt noud broukt uz īste mēnes," mans Emiš piemiedz acs, panāc tuvāk uz man pus un, atslaides saimniek zāle, laid rūnšan tālāk: „Man jou bišk ceļnoud i iekrāt un līdz ko tu, Kriš, man bildnes, mēs nopierks biļets un brouks uz mēnes," Emiš tā ka aprāves un skatjes uz man.

Es košļaj ģeorģin lap, piedzēr al un nezinaj, ko tēkt. Tād mēnes būšan bij trak liet, un man iešāves gāle visād stāst no puik dienem. Veins puik izgājs vakre āre un parādejs mēnesam mēl. Pa to mēnes tā noskaites, ka sarāvs puikam mē čokre, un tas ilg laik nou varējs maiz norīt. Cits akal saskatjes mēnese un palics mēneš sērdzīgs. Bet joune cilēk mēnes gaisme paliek trak un dzied visāds dziesms, līdz saprecas un brouc uz mēdsmēnes.. Tagad mans Emiša iejēms domšan pa mēnes savē gāle un grib man vilkt līdz.

Kamēr es tā punktierej, bij jou sametes tums, un pie debesem parādjes pats vainīgeis mēne. Es sāk skates tā lab cieš, un patiesmēnesam viens stūrs bij tā kā apdrupš. Es ierāv vēl vien pudiņ āl, un nu man likes, ka uz mēnes plīvnes amerikāņ flag, bet viene puse tā kā cilēk rāpjes. Man sametes bail, ka viņ nenokrīt no to apļe mēnes rip zeme, un tālab es iedev Emiņei buč un aizgāj gūt.

Gulte man tā kā spied sāns, tā kā atspers va salm dūres mugre, un es pats nevarej saprast, va tā i man gulēt jeb es guļ uz ecešem. Tad es atsjedzes, ka es i Šans biedrības pilnsapulce, ku notiek liel rūnšan pa broukšan uz mēnes. Pats priekšnieks, Ješk Pukpodiš, abs roks pacēls gaise kā Pīkārs sovs spārns, rādej uz ougš un stāstej, ka ventiņem nekād dzīv zems vierse vairs nōu un visem jābrouc uz mēnes. Mans Emiš sēdej pie galda un vis rūnšan pierakstej papīre. Beidzot vis nospried, ka sūtes man uz mēnes, la es nosprouž ventiņ zems robežs un ielēt noud broukt uz īste mēnes," mans Emiš piemiedz acs, panāc tuvāk uz man pus un, atslaides saimniek zāle, laid rūnšan tālāk: „Man jou bišk ceļnoud i iekrāt un līdz ko tu, Kriš, man bildnes, mēs nopierks biļets un brouks uz mēnes," Emiš tā ka aprāves un skatjes uz man.

Es košļaj ģeorģin lap, piedzēr al un nezinaj, ko tēkt. Tād mēnes būšan bij trak liet, un man iešāves gāle visād stāst no puik dienem. Veins puik izgājs vakre āre un parādejs mēnesam mēl. Pa to mēnes tā noskaites, ka sarāvs puikam mē čokre, un tas ilg laik nou varējs maiz norīt. Cits akal saskatjes mēnese un palics mēneš sērdzīgs. Bet joune cilēk mēnes gaisme paliek trak un dzied visāds dziesms, līdz saprecas un brouc uz mēdsmēnes.. Tagad mans Emiša iejēms domšan pa mēnes savē gāle un grib man vilkt līdz.

Kamēr es tā punktierej, bij jou sametes tums, un pie debesem parādjes pats vainīgeis mēne. Es sāk skates tā lab cieš, un patiesmēnesam viens stūrs bij tā kā apdrupš. Es ierāv vēl vien pudiņ āl, un nu man likes, ka uz mēnes plīvnes amerikāņ flag, bet viene puse tā kā cilēk rāpjes. Man sametes bail, ka viņ nenokrīt no to apļe mēnes rip zeme, un tālab es iedev Emiņei buč un aizgāj gūt.

Gulte man tā kā spied sāns, tā kā atspers va salm dūres mugre, un es pats nevarej saprast, va tā i man gulēt jeb es guļ uz ecešem. Tad es atsjedzes, ka es i Šans biedrības pilnsapulce, ku notiek liel rūnšan pa broukšan uz mēnes. Pats priekšnieks, Ješk Pukpodiš, abs roks pacēls gaise kā Pīkārs sovs spārns, rādej uz ougš un stāstej, ka ventiņem nekād dzīv zems

Mūsu mīļais apvienības biedrs, bij. leģionārs

Tālivaldis Mednis

dzimis 1920. g. 22. martā Latvijā,
miris 1969. g. 2. augustā Ņujorkā.

Viņu mīļā piemiņā paturēs
DV APVIENĪBA NUDŽERSIJĀ

roudzej apakše zems pieķ, kas rīge valsts darbe. Bet saimnieks nemaz neklousjes, tik pie sevs vēl skaļe balse rūc:

„Tāds kā mēnessērdzīgs. Izskrējs apakšbikses āre un manes puķdobes nobrides kā lopiš. Lab, ka vis cilēk vēl guļ un neviens tāds ērms neredzej."

Ja saimnieks nebūt man uzmodnejs no tik lab sapn, es paties būt uzrāpes uz mēnes un nosprouds ventiņ zemei jouns robežs.

Krišs Ķepals

Baltijas tautu tuvināšanās centieni

(Pārnesums no 3. lpp.)

niecība tieši trimdā ir krietni sazēlusi.

Ar lietuviešiem un igauņiem mums ir vienāda likteņa kopība pagātnē un tāda būs arī nākotnē. Visu trīs tautu garīgā kultūra saknojas zemnieku dzīve, un tās vēl nesen dzīvoja vienkāršos apstākļos, ciešos sakaros ar dabu. Tas izveidojis šīm tautām arī visai līdzīgu mentālitāti, kas izpaužas zemnieciskā izturībā, zināmā konservātīvismā un atklātībā, kura robežojas ar naivumu. Kad tagad satiekam kādu lietuvieti vai igauni, mums ir daudz kopīgu valodu un puslīdz vienāda dzīves izpratne, jo visu trīs tautu kultūrai ir dziļas saknes pagātnē. To mēs spilgti izjūtam, vērojot ASV kultūras dzīvi un paražas.

Ja tikai palasām, piemēram, lietuviešu profesora Dr. J. Griņus (Grinius) grāmatu „Tauta un uzticība tautai", tad katrs teikums liekas sacīts it kā par latviešiem. Ja šajā grāmatā apmainītu lietuviešu vārdu pret latviešiem, tad šo ievērojamo darbu varētu saukt par mūsu trimdas ideoloģijas formulējumu.

Mums ir jāatzīst arī fakts, ka tikai radniecīgu kultūru mijiedarbībā var veidoties uz augšu katras tautas garīgā dzīve un tās mākslas nozares. Bet pirms tam ir savstarpēji jāiepazīstas un jāiemācās arī cienīt kaimiņu sasniegumus un īpatnības.

Šo ceļu, kā jau minēju, uzņēmies iet žurnāls „Treji Vārti". Perspektīvas vilkšas tālas un plašas. Iecerētais nav sasniedzams ātri un viegli. Visam ir jāizaug organiski un jānostiprinās. Žurnālam ir jau nodibināts ciešs kontakts ar vairākiem lietuviešu literātiem un viņu akadēmiskajām aprindām, bet ar igauņiem tik tālu vēl neesam tikuši. Diezgan daudz lietuviešu kultūras darbinieku, kas prot arī latviešu valodu, ir žurnāla līdzstrādnieki un abonenti.

Par žurnāla divu gadu sasniegumiem lai spriež paši lasītāji. Visiem tomēr jāsaprot arī grūtības ar materiāliem iespējām un brīvprātīgo darbu. Tādēļ nevarēsim arī noliegt, ka žurnāls ir audzis arī garīgi un lēnām pieņemas arī tā abonentu skaitā.

Ja žurnālam kāds pārmet, īpaši literārajā plāksnē, zināmu konvencionālismu vai pat diletantismu, tad par to nevar vainot vienīgi žurnāla vadību. Par to zināma atbildība jāizjūt arī literātu saimei. Mēs varam publicēt tikai to vai arī labāko no tā, kas redakcijā ienāk. Dzejoļu ienāk vislabprātāk, bet stāstniecības nozare, īpaši to sakot par literātu jauno paaudzi, ir mazāk ražīga.

Tāpēc, paļbeidzot šo īso apskatu, atļaujos aicināt visus literātus un kultūras darbiniekus pareizi novērtēt šī žurnāla idejas centienus un labo gribu — kalpot vispirmā kārtā mūsu tautas un nacionālās kultūras nākamībai.

Eduards Avots

SĪKĀS ZIŅAS

● Rietumvācijas valdības koalīcijas partijas — kristīgie demokrati un sociāldemokrati — vienojušās pagarināt kara noziedznieku vajāšanu no 20 uz 30 gadiem. Līdzšinējais noilguma termiņš izbeidzas šāgada decembrī. Ja ierosmājums kļūs par likumu, personas, kuŗas apvainos kaŗa noziegumos, nespēs izvairīties no tiesas soņa līdz 1979. gada beigām. Likumprojekts uzskatāms par kompromisu starp ārlietu ministra Branta sociāldemokratiem, kuri vēlējās noilguma statusu pavisam atcelt, un kanclera Kizingera kristīgo demokratu partiju, kas bija izrādījusi zināmu piesardzību pret tiem kaŗa noziegumiem, kuŗus apsūdzētās personas izdarījušas pēc savas priekšniecības pavēles. Jautājums draudzēja sašķelt Kizingera—Branta koaliciju, tādēļ abas puses vienojušās par noilguma termiņa pagarināšanu vēl par 10 gadiem.

● Amerikas izlūklidmašīnas konstatējušas, ka pēdējās trīs nedēļās ziemeļvietnamieši pāri demilitarizētajai joslai atvilkuši savas kaŗaspēka vienības, kuŗas piederējušas pie 27., 36. un 138. pulka, kopskaitā ap 7500 vīru. Agrāk šīs vienības operējušas 15 jūdžu joslā dienvidos no „buferzonas" biezo džungļu apvidū. Vadoties no šīm pretinieka kustībām, amerikāņi runā par savas militārās stratēģijas revidēšanu. Komūnistu militārais spiediens esot ievērojami mazinājies, tāpat arī ziemeļvietnamiešu iefiltrēšanās dienvidos. Vašingtona to uzskata par varbūtēju ziemeļvietnamiešu atbildi uz amerikāņu plānoto spēku atvilkšanu no Dienvidvietnamas.

„MĒS IESIM TUR . . ."

(Pārnesums no 2. lpp.)

gara un tautas asins balss simbolu.Kapteini J. Dombrovski, kas bija piedalījies krievu - japāņu kaŗā un cīnījies 3. Kurzemes strēlnieku pulka sastāvā, pēc kaujas par Līvāniem paaugstināja par pulkveļleitnantu, bet 1925. gadā par pulkvedi. Par kaju nopelniem viņš apbalvots ar Lāčplēša kaŗa ordeni. Plkv. Dombrovskis komandēja 3. Jelgavas kājnieku pulku no dibināšanas dienas līdz aiziešanai pensijā 1934. gada decembrī. Viņš nebija karjērista tips, bet cilvēks ar cietu gribu un nesvārstīgs savos lēmumos. Plkv. J. Dombrovskis mira 1949. gadā Eslingenā, bet viņa atraitne Lizete, archibīskapa T. Grīnberga audžu meita, tagad ar 4 meitām un 5 mazbērniem dzīvo ASV.

Pēc plkv Dombrovska aiziešanas pensijā 3. Jelgavas kājnieku pulku līdz tā izformēšanai komūnistu okupācijas laikā 1940. gadā komandēja plkv. Augusts Apsītis. Miera laikā visas pulka vienības atradās Jelgavā, izņemot vienu rotu, kuŗa bija novietota Ventspilī.

3. Jelgavas kājnieku pulka bijušo piederīgo un citu jelgavnieku iniciātoru grupa pašreiz organizē pulka gadasvētku atceres vakaru, kas paredzēts 18. oktobrī DV namā Toronto. Sarīkojums nebūs slēgta pulka karavīru pulcēšanās, tādēļ rīkotāji gaidīs visus, kas vēlas pabūt kopā ar pulka vīriem un citiem Zemgales mētropoles ļaudīm „kā senās dienās Jelgavā". Sevišķi gaidīti būs atsevišķā studentu bataljona dibinātāju korporāciju — Lettonias, Selonijas, Lettgallijas, Talavijas un Frat. Letticas piederīgie, jo šis bataljons izveidojās no Kalpaka bataljona studentu rotas, kuŗu, kā jau teikts, iedalīja 3. Jelgavas kājnieku pulkā. Tā karavīrī visu laiku, arī miera gados, sekojuši pulka karogā rakstītajai devīzei: „Mēs iesim tur, kur tēvuzeme sauks!"

Kārlis Purmals

1969. gada vasaras mūzikas festivāls Toronto

Toronto pilsētas padome ar parku un atpūtas departamentu sadarbībā ar Toronto mūziķu apvienību un Trust Fund of the Recording Industries, kā arī Toronto Daily Star atbalstā priecājas paziņot sekojošo programmu:

SVĒTDIEN, 17. AUGUSTĀ

14.30 High Park — Karaliskā Kanadas leģiona 344. orķestris ar Klaas Van Graft piedalīšanos
14.30 Kew Gardens — The Ellis McLintock orķestris
17.30 High Park — Ronnie Padgett — ērģeļu priekšnesumi

OTRDIEN, 19. AUGUSTĀ

20.30 Withrow Park — Tautas dejas — Bob Scott ar orķestri

TREŠDIEN, 20. AUGUSTĀ

12.15 Nathan Philips laukumā — Eddy Graft ar orķestri
20.30 Eglinton Park — Bob Minns orķestris

CETURTDIEN, 21. AUGUSTĀ

19.30 Forest Hill Memorial Park — Ron Rully un Upland Windmill ar Pat Riccio kvintetu
20.00 Nathan Phillips laukumā — Brīvdabas teātŗa izrāde „Mr. Bonnes"

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250. tel. 465-5225
Piedāvā banketzāli sarīkojumiem, iesvētībām, kristībām, dzimšanas dienu jubilejām par jaunām cenām.
Pieprasiet telefoniski 465-5225
„Jautrais Ods"
JŪS GAIDA CIEMOS
Atvērts no pirmdienas līdz ceturtdienai
no plkst. 4 — 12 naktī. Piektdienās un sestdienās atvērts no plkst. 12 dienā.
Uz redzēšanos JAUTRAJĀ ODĀ!

PIEDĀVĀJAM AUGSTĀKĀS KVALITĀTES AUTOMAŠĪNAS
CHEVROLET CHEVELLE
CAMARO
OLDSMOBILE CHEVY II
1969. GADA JAUNIE MODEĻI
ROBERTSON MOTORS
1515 DANFORTH AVE., TORONTO
Hans PLAUDE
Tel. HO 6-1131
Sazinieties ar mūsu firmas latviešu pārstāvi

PAS SAVUS ĪPAŠUMUS!

ourt rajonā atsevišķa 6 istabu māja.
āža. Cena $ 26.900. Iemaksa $ 5.000.
vīgām obligācijām.

ALVINIEKIEM UZ 6 GADIEM UZ
AS LIELĀ IZVĒLĒ VISĀ PILSĒTĀ

nības biedrs, bij. leģionārs

is Mednis

g. 22. martā Latvijā,
2. augustā Ņujorkā.

mīļā pieminā paturēs
APVIENĪBA NŪDŽERSIJĀ

kas rīge valsts darbe. Bet saimnieks
ap nemaz neklousjes, tik pie sevs
lej vēl skaļe balse rūc:
es
es „Tāds kā mēnešsērdzīgs. Iz-
un skrējis apakšbikšes āre un manes
puķdobes nobrides kā lopiš. Lab,
Ko ka vis cilēk vēl guļ un neviens
nem tāds ērms neredzej."
gur Ja saimnieks nebūt man uz-
modnejs no tik lab sapņ, es pa-
ans ties būt uzrāpes uz mēnes un
la nosprouds ventiņ zemei jouns
un robežs.
sva- **Krišs Ķepals**

anās centieni

iz- kontakts ar vairākiem lietuviešu
zi- literātiem un viņu akadēmiska-
klā- jām aprindām, bet ar igauņiem
nu. tik tālu vēl neesam tikuši. Diez-
tu- gan daudz lietuviešu kultūras
dz darbinieku, kas prot arī latviešu
nā- valodu, ir žurnāla līdzstrādnieki
rīs un abonenti.
nes Par žurnāla divu gadu sasnie-
m, gumiem lai spriež paši lasītāji.
un Visiem tomēr jāsaprot arī grū
tības ar materiāliem iespējām un
am. brīvprātīgo darbu. Tādēļ nevarē-
rin- sim arī noliegt, ka žurnāls ir au-
ta dzis arī garīgi un lēnām pieņe-
rei- mas arī tā abonentu skaits.
at- Ja žurnālam kāds pārmet, īpa-
ai- ši literārajā plāksnē, zināmu kon-
ie- vencionālismu vai pat diletantis-
bu mu, tad par to nevar vainot vie-
as nīgi žurnāla vadību. Par to zinā-
ma atbildība jāizjūt arī literātu
ka saimei. Mēs varam publicēt tikai
e- to vai arī labāko no tā, kas re-
šu dakcija ienāk. Dzejoļu ienāk vis-
ās vairāk, bet stāstniecības nozare,
n īpaši to sakot par literātu jauno
ā- paaudzi, ir mazāk ražīga.
a- Tāpēc, pabeidzot šo īso apska-
tu, atļaujos aicināt visus literā-
ē- tus un kultūras darbiniekus pa-
" reizi novērtēt šī žurnāla idejas.
a- centienus un labo gribu — kal-
s- pot vispirmā kārtā mūsu tautas
g un nacionālās kultūras nākamī-
t- bai.
s **Eduards Avots**

ūzikas festivāls Toronto

lu un atpūtas departamentu sadar-
ību un Trust Fund of the Recor-
Daily Star atbalstā priecājas pazi-

anadas leģiona 344. orķestris ar
nos
s McLintock orķestris
gett — ērģeļu priekšnesumi

jas — Bob Scott ar orķestri

— Eddy Graft ar orķestri
ns orķestris

— Ron Rully un Upland Wind-

— Brīvdabas teātra izrāde

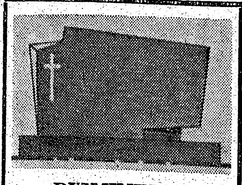

PIEMINEKĻI
Igauņu uzņēmums
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(starp Eglinton un Davisville)
487-2147, vakaros 445-8955
Kvalitātes darbs un
eiropiešu mets

Mūžīgā mierā aizsaukts

Verners Grava

dzimis 1921. gada 23. jūnijā Alūksnē,
miris 1969. gada 1. augustā Toronto.

Viņu pieminā paturēs
V. un G. SPOŅA

Mūsu mīļā māte, vecmāmiņa un slevasmāte

Auguste Breicis

dzim. VAITS
mirusi šāgada 26. jūnijā Rolling Meadows, Ilinojā.

Mīļā pieminā paturēs
MIRDZA, MIĶELIS, MĀRTIŅŠ
un VALDIS GRANTI

VALD. BEBRIS
759 — 0266

Cik maksā labs padoms?

Īstā brīdī — nesamaksājams un citās reizēs tas pasarga no „dārgas maksāšanas" neziņas vai viegliprātīgas taupības dēļ. Lietpratīgs padoms, vairāk nekā 18 gadu pieredzes asināts, bezmaksas nāk klāt un vienmēr pavada katru apdrošināšanas darījumu, ko Jūsu labā nokārtojis

L. LUNSKY

OPTIĶIS
Atvērts no pl. 9.30 — 6 vak.
Ar iepriekšēju pieteikšanos
470 College St., Toronto.
Tālr. WA 1-3924

Šāgada
MEDUS
no
Ērgļu ligzdas
DRAVĀM
dabūjams šūnās,
burkās un spaiņos.
Tālr. 534-0563—Toronto
30 Dewson Street
DV Grāmatnīcā
Broadview Delicatessen
Ad. Kristapsons & Co.
Pavasara Delicatessen

Mūsu nodaļas biedrs

Dominiks Senkans

dzimis 1918. gada 17. jūlijā Mērdzenes pagastā,
miris 1969. gada 7. augustā Mežciemā, Ontario.

Viņu pieminā paturēs
DAUGAVAS VANAGU TORONTO SAIME

AUSTRA ŠMITS

DĀMU FRIZIERSALONS
737 Bloor St., W., pie Grace, Toronto. LE 5-6792

FRANK VASS BA

ADVOKĀTS-NOTĀRS
263 College ielā, Toronto.
(pie Spadina Ave.)
TEL. WA 2-6112, 2-6111

Baltic PLASTERING

Izdaru visus nepieciešamos māju remontus iekšpusē un ārpusē.
Garantēts darbs. Mērenas cenas. Metro licence E 761.
Zvanīt katrā laikā Toronto 769-8280.

Elza Rozenbergs
(Lasmanis)
meklē
VILMU
PAZOREKS.
Raksti, atbildēšu.
Adrese: 324 Phelps Av.,
Kalamazoo, Mich. 49001,
U.S.A.

Mūsu mīļā māte, vecmāmiņa un sievasmāte

Dominiks Senkans

dzimis 1918. gada 17. jūlijā Mērdzenes pag.,
miris 1969. gada 7. augustā Mežciemā, Ontario.

DAUGAVAS VANAGU KANADĀ
BĒRU FONDS

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.
TELEPHONE 924-1408 • 467 SHERBOURNE STREET, TORONTO 5 ONTARIO

RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA
APBEDĪŠANAS CEREMONIJU
IZKĀRTOŠANA

VISLABĀKĀS GAĻAS PRECES UN DELIKATESES

iegādāsities Ziemeļamerikas vismodernākajos un kvalitatīvi izcilākajos Eiropas stila gaļas un delikatešu veikalos,

KUR VALDA KVALITĀTE

tip-top MEATS
delicatessen

1727 Bloor St. West (High Park) tālr. RO 6-4982
YORKDALE SHOPPING CENTRE —7338866

LATVIEŠU NAMS

491 College St. Toronto 4
izīrē
telpas
sarīkojumiem ■ viesībām
■ Klāj viesību galdus ■
Tel. 922-2931

PATEICĪBA

Sirsnīgi pateicamies zemāk minētajiem uzņēmumiem un personām par ziedotām mantām 16. Jaunatnes un draudzības dienu loterijai:

Benjamin Film Laboratories Ltd., DV grāmatnīcai un L. Līduma gaļas un delikatesu veikalam Toronto; E. Bukulda ģim. Cheektowaga, N.Y., ASV, H. Lapiņam Breslau, Ont., N. Grīnberga ģim. Niagara on the Lake, Ont., vietējiem tautiešiem — J. Arāja, F. Barkana, J. Celma, J. Pļavinska, V. Strautnieka, A. Šteinbacha, S. Timšāna, P. Treiera ģimenēm un E. Liepiņa un N. Vītola kundzēm.

Jaunatnes un draudzības dienu rīcības komiteja

Atstājiet savas krāsainās un melnbaltās filmas
attīstīšanai un kopēšanai
DV Grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 174, Ont.

Kas ir pats labākais glāzē?

ACADIAN

Kanadas labāko alkoholisko dzērienu suga

RUMS —
Acadian „SEVEN SEAS"
balts, gaišs, tumšs.

DŽINS —
Acadian „DE LUXE"

VODKA —
Acadian „DE LUXE"

ACADIAN vienmēr PIRMAIS izsmalcināto alkohola lietotāju sarakstā.

(Tāpat pirmais Ontario L.C.B.O. veikalu sarakstā).

ACADIAN DISTILLERS, BRIDGETOWN, NOVA SCOTIA

IGAUŅU OPTIĶIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 5-6251

ACU PĀRBAUDE. ACEŅU PA GATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI. Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

KAS? KUR? KO? TORONTO

OLD COUNTRY DELICATESSEN

2800 Dundas St. West, pie Keele, tālr. 769-8640
Emilija un Georgs DUMPE

TRANSPORTA UZŅĒMUMS

BALTIC MOVERS

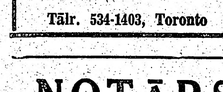

Tālr. 534-1403, Toronto

AG ROTAS

A. GUGĀNS

ZELTKALIS
Latviskas rotas bagātīgā krājumā sudrabā un zeltā.
Darbnīcā — 25 Moccasin Trail, Don Mills, Ont., tel. 444-4033

UNO MANKIN REALTOR
KONST. KĀRKLIŅŠ

392 Danforth Ave., Toronto 6
Birojā HO 1-1114, mājās 691-3873

NOTĀRS

OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā laikā
iepriekš pieteicoties pa tālr.
LE 5-5555, Toronto

A. EGLĪTIS — TV RENTAL

17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" — $10.- mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE78-1401

ALFRED
STIKUTS
REALTOR

A. STIKUTS, FRI.
Diplomēts Kanadas Realtoru Institūta biedrs
2889 Dufferin St., Toronto, 789-2611
1363 Wilson Ave., Downsview, 248-0101
1851 Lawrence Ave. E. Scarboro. 752-1770

BROADVIEW DELIKATEŠU veikals

105 DANFORTH AVE. (pie Broadview)
Tel.: HO 5-9905. AUSMA MIĶELSONS.

LATVISKAS ROTAS
DIMANTI — PULKSTEŅI
Zeltkales
VALUDE
Aldonas KIVLENIEKS
VEIKALĀ UN DARBNĪCĀ 964½ Bloor St. W. Toronto 4 Ont., tālr. 533-2837.

Ādolfa Kristapsona gaļas
un desu veikals - darbnīca
1095 QUEEN ST. E. 466-5152

PAVASARA LE 1-7353

delikatešu veikals un konditoreja
361 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks ST. ČUKULS

Turner & Porter
APBEDĪŠANAS BIROJS
Roncesvalles Chapel
436 Roncesvalles Ave.
LE 3-7 954
Yorke Chapel
2357 Bloor St. W.
Parkošana abās bēru mājās.

ZIGFRIDS ART POTTERY
ZIGFRĪDS JURŠEVSKIS

KERAMIKAS DARBNĪCA - SALONS
1425A BLOOR ST., W., TORONTO. TEL. LE 6-8133
Vienu bloku uz austrumiem no Dundas West pazemja pieturas
Piedāvā LATVISKU, MODERNU KERAMIKU un citus LIETIŠĶAS MĀKSLAS ZSTRĀDĀJUMUS.
● Turpat dabūjami BILŽU LOGĀTI. ●

KRĀSU UN MELNBALTĀS FILMAS
■ attīstīšana ■ palielinājumi ■ duplikāti ■
■ citi darbi ■ izcilus kvalitāte ■ atlaide ■
BENJAMIŅA FILMU LABORATORIJA
247 Richmond St. E., Toronto 2, Ont
Tel. 363—6496

Londonā „pazudis" padomju rakstnieks

VAJADZĪBAS GADĪJUMA ČEKA MEDI BRITU ĶILNIEKUS APMAIŅAI PRET SAVIEM SPIEGIEM

Anglijas galvaspilsētā no Pad. lību. Kā gandrīz vienmēr šādos savienības atgriezies 31 gadu vecais krievu valodas lektors Džeralds Bruks, kurš 1965. gadā Maskavā bija notiesāts uz 5 gadiem ieslodzījumā. Toreiz viņš vadīja 30 angļu skolotāju lielu ekskursantu grupu pa Pad. savienību, paņemot līdz krievu emigrantu organizācijas NTS pretkomūnistiskus materiālus. Tos atklāja un Bruku apcietināja. Vienu gadu viņš pavadīja Vladimiras cietumā netālu no Maskavas, pēc tam viņu pārvietoja uz spaidu darbu nometni. Soda laikam tuvojoties beigām, Maskava tagad draudēja Bruku tiesāt otrreiz, šoreiz par spiegošanu, kas varētu „ienest" vēl 15 vai 20 gadu spaidu darbus.

Šo draudu priekšā Anglijas valdība piekrita Bruku izmainīt pret Anglijā uz 20 gadiem cietumā notiesāto spiegu pāri Pēteri un Helēnu Krogeru, kuri nodeva Pad. savienībai britu atomzemūdeņu noslēpumus un 8 gadus no soda jau bija izcietuši. Maskava jau vairākkārt bija piedāvājusi viņus izmainīt pret Bruku, kam Anglija nepiekrita, bet tagad draudu priekšā Bruku tiesāt par jaunu padomju piedāvājumu beidzot pieņēma. Savā „augstsirdībā" Maskava apsolījusi reizē ar Bruku atbrīvot arī divus citus apcietinātus britu tūristus, kā arī atļaut dažām krievietēm izceļot uz Angliju, lai tur varētu apprecēties ar saviem ilgavaiņiem.

Londonā uzskata, ka ievērojamo spiegu Krogeru izmaiņa pret maznozīmīgiem britiem ir jauns čekas izspiešanas panākums: lai atgūtu savus spiegus, Maskavai tikai jāapcietina naīvi britu tūristi, apvainojot tos dažādos pārkāpumos, lai tad ar draudiem piespiestu Anglijas valdību piekrist apmaiņai. Arī šoreiz ar šo ķilnieku medīšanas un draudu metodi Maskava atguvusi ievērojamus spiegus, kuŗi notiesāti uz daudziem gadiem cietumā, apmainot tos pret nenozīmīgiem angļu tūristiem.

Kad Anglijas ārlietu ministrs Stjuarts britu parlamentā paziņoja, ka Krogerus izmainīs pret Bruku un diviem pārējiem angļiem, daži konservatīvo deputāti sašutumā sauca: „Kauns!" Sērs Dagless - Hjūms izteica bažas, ka šī apmaiņa tieši mudinās Maskavu turpināt britu ķilnieku medības, lai pēc tam izspiestu Anglijas valdību. Lai britu sabiedrību kaut cik nomierinātu, Maskava apsolījusi atļaut Anglijas diplomātiskajiem pārstāvjiem ik četrus mēnešus apmeklēt Pad. savienības cietumos un spaidu darbu nometnēs ieslodzītos britus. Londona jau agrāk bija brīdinājusi Anglijas pavalstniekus, kuŗi dodas uz Pad. savienību, uzmanīties no dažādām lamatām — skaistām sievietēm viesnīcās, paslēptiem mikrofoniem, slepeniem kompromitējošiem fotouzņēmumiem un līdzīgiem trikiem, kuŗi iespējami vienīgi „visdemokratiskākajā brīvības un tiesību" valstī.

Bruks Anglijā atgriezies novārdzināts un ar sagandētu veselību. Kā gandrīz vienmēr šādos gadījumos, viņš ir neruņīgs, atzīst savu vainu Maskavas pierakstītajā noziegumā un par krievu stāsta gandrīz tikai labu, pat apiešanās ar viņu ieslodzījumā esot bijusi korekta... Bruks kļuvis par jaunu pierādījumu, cik lieliski Maskava prot iznīcināt cilvēka personību un iepotēt bailes līdz kapa malai!

Dažas dienas pēc Bruka atgriešanās no sarkano „miera un laimes paradīzes" Pad. savienības sūtniecība Londonā ziņoja britu ārlietu ministrijai, ka Londonas apmeklējuma laikā no viesnīcas „mistiskā kārtā" pazudis 40 gadu vecais padomju rakstnieks Anatolijs Kuzņecovs, kas Anglijas galvaspilsētā 24. jūlijā bija ieradies ar to pašu lidmašīnu, ar kuŗu atgriezās no ieslodzījuma atbrīvotais Bruks. Kuzņecovs bija ieradies Anglijā, lai vāktu materiālus par Ļeņina trimdas gadiem Lielbritanijā.

Pirmās divas naktis Londonā Kuzņecovs pavadīja Atlantika viesnīcā, pēc tam pārcēlās uz Apollo viesnīcu pilsētas rietumos, kuŗp viņu pavadīja arī tulks I. Andjapizidze, angļu literatūras profesors Maskavas universitātē, jo pats rakstnieks ne vārda neprata angliski. Kuzņecovs pēdējo reizi viesnīcā redzēts 28. jūlijā īsi pirms pusnakts, kad iegājis savā istabā, bet pēc dažām minūtēm istabu atstājis, tajā vairs neatgriežoties. Pēc 24 stundām Pad. savienības sūtniecība pieteikusi angļu policijai Kuzņecova pazušanu. Rakstnieka meklēšanā piedalījās arī slavenais Skotlendjards.

Vēlāk britu iestādes informēja Pad. savienības sūtniecību, ka Kuzņecovs „aizbēdzis" un pieprasījis politisku patvērumu, ko arī saņēmis. To apstiprināja arī britu izdevējs Dēviss Pointers.

Anatolijs Kuzņecovs bijis partijas biedrs kopš 1955. gada. Viņš pievērsa sev vispārēju uzmanību ar 1957. gadā publicēto dokumentāro romānu „Babij jar" par vācu nacistu varasdarbiem pret žīdiem Ukrainā. Šī grāmata daudz tulkota arī Rietumos. Vēlāk padomju kritika šim darbam tomēr uzbruka, pārmetot autoram, ka viņš pārlieku nodarbojies ar žīdu upuriem, bet ignorējis vēsturisko faktu, ka arī citas tautas smagi cietušas, to vidū krievi un ukraiņi.

Tikai 4 mēnešus pirms došanās uz Angliju padomju konservātīvie rakstnieki pret Kuzņecovu vērsa jaunus uzbrukumus, pārmetot, ka nule žurnālā „Junost" publicētajā romānā „Uguns" viņš tālojis demorālizētus cilvēkus, rakstot par strādnieku dzīvi kādā metallurģiskās rūpniecības pilsētā. Partijas stingrās līnijas ieturētāji uzbruka Kuzņecovam, apsūdzot, ka viņš darbā kariķējis padomju dzīvi, izvairoties no reālistiskās ainas: skatot tikai negātīvo, bet ne labo. Piezīmējams, ka Kuzņecovs bija populārā padomju literātūras žurnāla „Junostj" redakcijas kollēģijas loceklis. Šis žurnāls kopā ar Tvardovska vadīto „Novij Mir" pieder pie retajiem padomju izdevumiem, kuŗos līdz šim varēja paust kaut mazliet liberālākus uzskatus. Tagad arī tas vairs nebūs iespējams, jo tikko no „Junostj" redkcijas izmesti dzejnieks Jevgeņijs Jevtušenko, kas pievērsa sev pasaules uzmanību Chruščova laikā, sava darbos brīdinādams no stajlnisma atgriešanās, kā arī viņa kollēģas Viktors Rozovs, viens no populārākajiem padomju dramātiķiem, un Vasilijs Aksonovs, apdāvināts jaunās paaudzes prozists, kuŗi aizstāti ar „cietās līnijas" rakstniekiem. Pēc vēl neapstiprinātas informācijas, no pienākumiem atbrīvots arī „Novij Mir" redaktors Aleksandrs Tvardovskis, kuŗš jau agrāk reiz bija no redakcijas padzīts, jo publicēja kontroversālus darbus, to vidū arī Solžeņicina „Viena diena Ivana Deņisova dzīvē".

Par Londonā „pazudušo" Anatoliju Kuzņecovu plašāk ziņojis laikraksts „Daily Telegraph". Rakstnieku esot pavadījusi Maskavas piekomandētā „ēna" — tulks, no kuŗa Kuzņecovs atbrīvojies pazušanas dienā ar norādījumu, ka ies iepazīties ar Londonas naktsdzīvi un tikties ar prostitūtām. Tā vietā Kuzņecovs esot ieradies laikraksta redakcijā un prasījis pēc kāda, kas runā krieviski. Viņš paskaidrojis reportierim, ka nespēj vairs ilgāk Pad. savienībā strādāt kā rakstnieks un baidās atgriezties Maskavā. Ar laikraksta starpniecību Kuzņecovs uzņēmis sakarus ar britu valdības iestādēm, pieprasījis politisku patvērumu un dabūjis uzturēšanās atļauju Anglijā. Pēc laikraksta ziņām, politiskās azila tiesības Kuzņecovam tomēr nav piešķirtas, jo tās dod tikai personām, kuŗu dzīvība ar atgriešanos dzimtenē būtu apdraudēta. Šai gadījumā valdības iestādes nav ieskatījušas, ka rakstnieku pēc atgriešanās Maskavā varētu vajāt un ka viņš būtu apdraudēts.

Pad. savienības sūtniecība lūgusi britu iestādes atļaut satikšanos ar izbēgušo Kuzņecovu, bet briti šī lūguma izšķiršanu atstāja paša bēgļa izlemšanai. Pēc „Daily Telegraph" ziņām, Kuzņecovs esot nolēmis atstāt Pad. savienību jau pirms gada, kad notika iebrukums Čechoslovakijā. Izbēgušais rakstnieks esot teicis: „Šis iebrukums satricināja visu padomju inteliģenci, kuŗas vairums tagad ir opozicijā pašreizējam padomju režīmam."

✝

Mūžībā aizgājis mans mīļais vīrs

Dominiks Senkans

dzimis 1918. gada 17. jūlijā Mērdzenes pagastā,
miris 1969. gada 7. augustā Muskokā, Ont.

Uz Kunga mājām ceļš ir taisns.

Dziļās sērās
SIEVA Toronto

Vai Jaltas ēras gals?

SPECIĀLRAKSTS „LATVIJAI AMERIKĀ" NO VAŠINGTONAS

Rietumu un Austrumu līdzšinējās attieksmes varētu salīdzināt ar pasaku par kaķi un peli. — Sarkanais komūnistu kaķis jau gadiem ilgi neslēpj nodomu izdevīgā brīdī aprīt bieži vien naīvo, bet trekno kapitālistu peli. Rūzvelts un viņa pēcnieki naīvi iedomājās, ka izsalkušo kaķi padarīs mierīgāku, atļaujot tam aprīt viņa migai tuvu esošās strādīgās peļu ģimenītes Eiropā. Sarkanais kaķis, laizīdams vācu kaķa otrā pasaules karā cirstās sāpīgās brūces, drīz vien sāka asināt nagus un izstiepa ķepas pēc jauniem upuriem. Pelītes, kuŗas bija palikušas dzīvas, nu saskrēja pulkā un kala plānus, kā kopīgi pasargāties no negantā kaķa uzbrukumiem. Tas lielajam sarkanajam kaķim gaužām nepatika, un viņš satrūcies tūlīt sapulcināja arī visus sev paklausīgos mazos sarkanos kaķēnus. — Kā beigsies mūsdienu pasaka par šo kaķi un pelītēm, to grūti zīlēt. Mēs pagaidām arī skaidri neziņām, cik īsti gudrs izrādīsies nesen ievēlētais peļu vadonis, mēs nezinām arī to, kā beigsies sarkanā runča kaujiņš ar neseno draugu — dzelteno runci. Ja varam ticēt pasakām, tad jāpieņem, ka beigu beigās gudrās peles paliks dzīvas un nopērtais kaķis kādreiz sāks uzvesties godīgi.

Pēc ASV prezidenta Niksona Āzijas ceļojuma un sensācionālā Rumānijas apmeklējuma „dienas kārtībā" tagad atkal Rietumu un Austrumu sadzīvošanas tālākā politika. Visi līdzšinējie Maskavas sadzīvošanas mēģinājumi bijuši tikai taktiski dzīves nepieciešamības diktēti gājieni, kas kalpo Kremļa politiskajiem vai saimnieciskajiem mērķiem. Kremlis labi apzinās, ka Rietumiem patiesībā nav nekādu agresīvu nodomu iepretim Pad. savienībai. Ilgstošu labvēlīgāku attieksmju izveidošanās nekad nav bijusi Maskavas nolūkos. Rietumu un Austrumu konfrontācija beigtos tajā dienā, kad Kremlis tiešām izšķirtos par īstu tiltu celšanu mierīgai koeksistencei.

Tiltu cēlēji līdz šim tomēr ir bijuši tikai rietumnieki, bet tos saviem mērķiem labi izmantot pratuši vienīgi komūnisti. Šie rietumnieku naīvā ticībā celtie tilti ir tikai kalpojuši Kremļa ideoloģiskajam, saimnieciskajam vai militārajam mērķim mazināt Rietumu poziciju stiprumu. Nav šaubu, ka arī pašreiz nekas nav mainījies Maskavas un Vašingtonas miermīlīgās sadzīvošanas politikas pamatos. Varētu gan likties, ka konfrontācijas dēļ ar Pekingu Kremlis mēģinās atrast kādu modus vivendi, kas atšķirtos no iepriekšējiem. Bet vai tas patiesi tā ir? Vai Kremļa kaķis būtu maijnījis spalvu? Rietumos daudz runāts, ka arī komūnisms virzās uz neizbēgamu liberālizācijas ceļu, un daži optimisti pat iedomājas, ka agri vai vēlu arī Pad. savienība sasniegs tādu politisku iekārtu, kuŗa daudz neko neatšķirsies no demokratijas. Tā ir Rietumu pašapmānīšanās un ticēšana ilūzijām, jo patiesībā Ļeņina pieteiktais ideoloģiskais karš kapitālistiskajai sistēmai ir tāpat spēkā šobrīd kā pirms 50 gadiem. Karā par mierīgu sadzīvošanu ar ienaidnieku nevar būt runas, jo atteikšanās no pasaules revolūcijas plāniem, atteikšanās no virskundzības sagrābšanas pasaulē nozīmētu atteikšanos no komūnistu partijas varas.

Lai cik mīļi tagad Pad. savienības sūtnis Vašingtonā Dobrīņins arī runā, Kremlī nekas nav mainījies. Arī Maskavas sūtņa Bonnā Čarapkina Rietumvācijas kancleram Kīzingeram nupat dzimšanas dienā nosūtītie sarkano rožu klēpji nav iztulkojami par godīgu Pad. savienības un Rietumu sadzīvošanas priekšspēli. Zīmīgi, ka tieši brīdī, kad Parīze, Londona un Vašingtona, ticot Gromiko deklarētajam „labākam prātam Maskavā", mēģina uzsākt sarunas sašķeltās Vācijas jautājumā un citās degošās starptautiskās problēmās, Kremlis tomēr nespēj noslēpt savu īsto seju.

Prezidenta Niksona Bukarestas apmeklējums Maskavai nebūt nav bijis tik vienaldzīgs, kā sākumā, varbūt, varēja likties. Uz Rumānijas komūnistu partijas kongresu, kas tūdaļ sekoja Niksona jūsmīgajai uzņemšanai Bukarestā, Kremlis demonstratīvi nosūtīja maz pazīstamu partijas funkcionāru Konstantīnu Kotuševu. Kremļa pārstāvis īsā apsveikuma runā norādīja, ka sakaru nodibināšanas mēģinājumi ar Rietumiem esot nosodāma politika. Viņš gan vārdā nesauca Rumānijas prezidentu Čaušesku, kam šis brīdinājums bija domāts, un ne ar pušplēstu vārdu nepieminēja arī ASV prezidentu. Bija jāpaiet veselai nedēļai, kamēr pagājušajā sestdienā Pad. savienības valdības oficiozā „Izvestija" tūkstoš vārdu garā rakstā pazīstamais komūnistu komentātors Daniels Kraminovs pateica, ka Kremlis patiesībā novērtē Vašingtonas jaunās ārpolitikas centienus. „Tā nav tikai Āzija, kur amerikāņu imperiālisti cenšas īstenot savus tālejošos plānus," rakstīja Kraminovs. „Viņi grib šos plānus īstenot arī Afrikā, Dienvidamerikā un Eiropā. Ar lielu dedzību tie turpina savu viltīgo taktiku, sludinot tiltu celšanu, kā īstais nolūks ir mazināt sociālistisko valstu solidāritāti un radīt plaisas šo valstu starpā. Šīs amerikāņu viltīgās taktikas paņēmieni sociālistisko valstu pilsoņiem ir labi zināmi, un amerikāņi ar savu jauno 'smaidu diplomātiju' tos nepiemānīs."

Labi informētās aprindās Vašingtonā runā, ka Kremlis nav tik daudz uztraucies par amerikāņu „smaidu diplomātiju", kā par to, ka Niksons ar Bukarestas apmeklējumu esot iedrošinājies lauzt Jaltas nolīguma iespaidu sfairas sadalīšanas klauzulu. Niksons ar Bukarestas apmeklējumu esot netieši pateicis, ka Jaltas līgums ir savu laiku pārdzīvojis un ka amerikāņi nedomā ilgāk turpināt šī līguma respektēšanu. — Tas ir nozīmīgs politisks notikums, bet ir pāragri zīlēt, kā uz to pilnībā reaģēs Kremlis.

Kad Niksons Bukarestā izsaucās: „Lai dzīvo amerikāņu un rumāņu draudzība!", Kremlis to iztulkoja: „Amerikāņi atsauc savu parakstu zem Jaltas līguma."

Ja Kremlis ar savu divīziju iesoļošanu Rumānijā mēģinās izdzēst amerikāņu un rumāņu draudzības liesmiņas embriju, tad pasaule atkal atradīsies izšķirējas politiskas krizes priekšā.

Aleksandrs Ķegumnieks

Maskava izrāda Rumānijai neapmierinātību

Uz Rumānijas komūnistu partijas 10. kongresu 5. augustā Bukarestā — tātad, tikai dažas dienas pēc ASV prezidenta Niksona apmeklējuma — Maskava sūtījusi tikai „otras pakāpes" delegāciju, kaut rumāņu komūnisti gaidīja Kosīginu vai Brežņevu, kā šādos gadījumos parasti mēdz būt. Diplomātiskie avoti Maskavā šo Kremļa varasvīru atturību izskaidro ar nepatiku par Niksona apmeklējumu Rumānijā, kuŗa iepriekš tam nav izprasījusi Maskavas atļauju. Rumānija savukārt „atspēlējās" ar to, ka Maskavas delegācijas apsveikšanā nepiedalījās prezidents un partijas vadītājs Čaušesku.

Maskavas delegācijas vadītājs Katuševs, uzrunājot kongresa 1950 delegātus, kuŗu vidū bija arī 65 ārzemju komūnistu partiju pārstāvji, brīdināja no „nodevīgas tiltu būvēšanas" uz Rietumu kapitālistiskajām valstīm. Kaut Katuševs runāja tikai vispārējos vārdos, nevienam tomēr nebija šaubu, uz ko sacītais tēmēts, proti — uz Niksona vizīti Bukarestā. Savā 30 min. ilgajā runā Katuševs brīdināja, ka „ienaidnieks mēģina dzīt ķīli starp sociālistiskajām valstīm ar nodevīgu tiltu būvēšanu, samniecisku iespiešanos un nekaunīgu kontrrevolūcionāru grupu atbalstīšanu". Pad. savienība tādēļ darīšot visu, lai saglabātu sociālismu Austrumeiropas valstīs. Katuševs, tikai citiem vārdiem, uzsvēra t.s. Brežņeva doktrīnu, kuŗa attaisno Pad. savienības iejaukšanos citās sociālistiskajās valstīs, ja saskata, ka sociālisms tajās apdraudēts. Ar to Maskava visu laiku jau attaisno Čechoslovakijas okupāciju, kuŗas viena gada atcerei Kremlis ar savu okupācijas spēku palīdzību tagad nekautrējas izvērst par čechoslovaku tautas „nacionālo dienu".

Kad kongresā nolasīja sarkanās Ķīnas komūnistu partijas vēstījumu, Katuševs demonstratīvi atstāja telpas un atgriezās tikai tad, kad ap 2000 delegātu aplausi bija izskanējuši.

Rumānijas prezidents un partijas vadītājs Čaušesku sēdēja omulīgi atslējies savā krēslā, un visu laiku viegli smaidīja, brīžiem pievienodamies oficiālajiem aplausiem. Viņš tomēr iedegās spontānās dusmās, kad savā runā vērsās pret „vecās gvardes" komūnistu vadītājiem, it sevišķi pret Georgu Deju, kuŗš savā laikā palīdzēja viņam tikt pie varas un ir atbildīgs par bieżajām „tīrīšanām", kuŗas prasījušas daudzu nevainīgu partijas biedru dzīvību.

Pad. savienības ministru prezidents Kosīgins Bukarestas kongresa vietā bija izvēlējies pavadīt „brīvdienas" Ungārijā, ko Rietumu diplomāti Budapeštā uzskata par ceļa sagatavošanu Eiropas drošības konferences stratēģijai. Dažas dienas pirms Kosīgina ierašanās, „atvaļinājumā" devās arī Ungārijas komūnistu vadītājs Kadars. Pieņem, ka viņš tiksies ar Kosīginu kaut kur pie Balagona ezera, iemīļotajā ungāru kūrvietā. Politiskie analizētāji domā, ka Kosīgins un Kadars paši nodarbosies ar ASV prezidenta Niksona apmeklējumu Bukarestā un Rumānijas separātisma politiku, kuŗa pēc šī apmeklējuma varētu vairāk koncentrēties uz Rietumiem. Ungārijā, tāpat kā citās komūnistiskās valstīs, laikraksti savos komentāros par Niksona apmeklējumu Rumānijā ir visai atturīgi. Ungāru laikraksts „Nepszabadsag", kas ir partijas balss, piezīmējis, ka Niksons par savu 27 stundu ilgo vizīti Bukarestā bijis sevišķi sajūsmināts tikai tādēļ, ka „skarbu laiku" piedzīvojis Āzijā.

Pāvesta apmeklējums Afrikā

Pāvests Pauls VI atgriezies Romā pēc 8 dienu ilga Ugandas apmeklējuma Austrumafrikā, kur bija ieradies, lai slēgtu Afrikas bīskapu sanāksmi un iesvētītu altāri 22 Ugandas mocekļiem, kuŗi sadedzināti sārtā 1886. gadā par savu ticību Dievam. Šis bija pāvesta pirmais ceļojums uz Afriku, bet vispār astotais ceļojums līdzšinējos 6 amata gados. Tas izvērtās arī par miera misiju Nigērijas un Biafras 2 gadu ilgajam pilsoņu karam. Tūkstošiem afrikāņu Ugandas prezidenta Obotes un 5 citu Afrikas valstu galvu klātienē izvadīja pāvestu atceļā uz Romu Kampalas lidlaukā ar bungu rībināšanu. Pirms aizlidošanas pāvests aizlūdza par mieru.

SĪKĀS ZIŅAS

● Rietumu lielākā komūnistu partija Itālijā piedāvājusi savu atbalstu ministru pezidentam Mariano Rumoram, ja viņš izveidotu kreisi orientētu valdību. Rumora kristīgie demokrati ar sociālistu partiju komūnistu atbalstā tādā gadījumā vadītu ļodzīgo parlamenta vairākumu.

● Pad. savienības un Čechoslovakijas armiju daļām no 18. — 21. augustam notiks kopīgi manevri Čechoslovakijā, kas sakrīt ar padomju iebrukuma viena gada atceri.

SPORTS

TURPMĀKIE VIEGLATLĒTIKAS SARĪKOJUMI KANADĀ

Gadskārtējās Kanadas latviešu jaunatnes meistarsacīkstes vieglatlētikā notiks 17. augustā plkst. 10 rītā Sidrabenē. Programmā: 1959. —1961. gadam un 1956.—1958. gadam dzimušajiem zēniem — 60 m skrējiens, augstlēkšana un tāllēkšana; 1955.—1955. gadam un 1951.—1952. gadam dzimušajiem zēniem — 100 m skrējiens, augstlēkšana, tāllēkšana un lodes grūšana. Tās pašas disciplīnas paredzētas arī visām meiteņu grupām, abās vecākajās klāt nākot vēl 60 m skrējienam. Sacensībās aicināti piedalīties visi Kanadas latviešu zēni un meitenes.

Latviešu sporta apvienība Kanadā 16. augustā rīko talku Sidrabenes vieglatlētikas un futbola laukuma izbūves turpināšanai, lai pabeigtu akmeņu novākšanu un skrejceļa apmales ielikšanu. Aicināti piedalīties visi sporta draugi, it sevišķi vieglatlēti un futbolisti.

Sakarā ar pārslogotajām pēdējā augusta nedēļu nogalēm mainīts Ziemeļamerikas latviešu vieglatlētikas meistarsacīkšu datums. Tās notiks Latviešu vieglatlētu kluba laukumā Stofvillē 13. un 14. septembrī, tai pašā laikā risinoties arī Kanadas latviešu meistarsacīkstēm desmitcīņā.

Ziemeļamerikas baltiešu jaunatnes meistarsacīkstes vieglatlētikā vecuma grupām no 9—15 gadiem notiks 6. septembrī Toronto.

—ebb—

Akmeņainā pludmalē

(Pārnesums no 1. lpp.)

Rietumos, tā Austrumos, jo jaunie cilvēki vairs nevēlas dzīvot pasaulē, kuŗu sašķēlis dzelzs aizkars un kuŗu sarga atomieročų lietussargs. Cik tālu vērtību pārvērtēšana sniegsies, to grūti paredzēt. Varbūt pārvērtētāji būs paši savas nepacietības upuri. Cilvēku netikumi dažkārt ir stiprāki par tikumiem, bet viens ir pusllidz paredzams: rīt Eiropa vairs nebūs tāda paša, kāda ir šodien. Eiropas tautas, pārvērtējušas savas kļūdas, vēlas dzīvot pašas savu dzīves veidu, kas saskan ar tūkstošgadīgās kultūras un tautu individuālās apziņas stimuliem. Šī Eiropas apziņas emancipācija var darīt brīnumus ne vien Rietumos, bet arī Austrumos. Eiropa var tuvināties Amerikai, bet nekad nespēj kļūt otra Amerika, jo tam trūkst kā psiholoģisko un saimnieciskoko, tā arī militāro priekšnoteikumu."

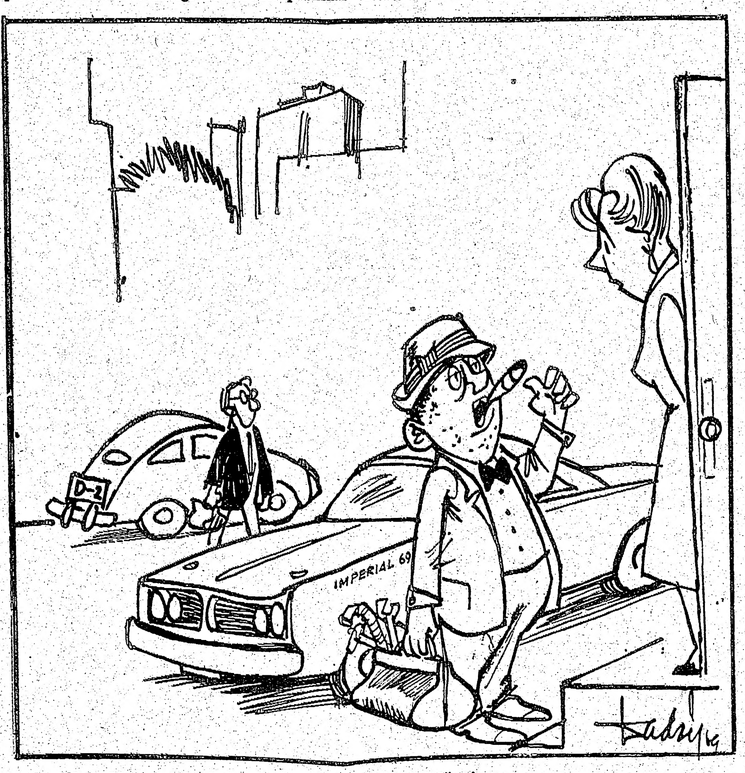

Kanadā ievērojami paaugstinātas algas amatniekiem. — Avīžu ziņa.
„Nē, kundze, es esmu cauruļlicējs... Dakteris ir tas vīrs tur — ar to mazo autiņu..."
Dadža karikatūra